

4.2 Huvudsakliga konsekvenser

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

De i regeringens proposition presenterade ekonomiska konsekvenserna anknyter till förslaget i lagen om främjande av integration. Organisationsreformer samt ändringar i servicesystemet och finansieringssystemet är orsaken till de ekonomiska konsekvenserna av förslaget till lag om främjande av integration. Organisationsreformen och förändringen i servicesystemet beskrivs i kapitel 4.2.1.1 Konsekvenser för den offentliga ekonomin. En närmare beskrivning av ändringarna i finansieringssystemet finns i kapitel 4.2.1.2 Ändringar i finansieringssystemet.

De ekonomiska konsekvenserna av förslaget till lag om främjande av integration gäller framför allt staten, kommunerna, välfärdsområdena och invandrarna. Här nedan finns en närmare beskrivning av konsekvenserna för den offentliga ekonomin, den kommunala ekonomin, välfärdsområdenas ekonomi samt företagen och hushållen.

De övriga lagförslagen i propositionen har inga ekonomiska konsekvenser. Förslaget till lag om ändring av socialvårdslagen har beskrivits här nedan. Eftersom kostnaderna för den föreslagna ändringen motsvarar nuvarande praxis blir det inga konsekvenser av ändringen av 9 § i lagen om fritt utbildningsarbete, som föreskriver att en hundraprocentig statsandel och kostnadsfri utbildning kopplas till Utbildningsstyrelsens läroplansgrunder och rekommendationer samt att den maximala varaktigheten för integrationsplanen förlängs med ett år. Det företrädarregister som grundas genom ändringen av lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen orsakar inga andra tilläggskostnader än grundläggningkostnader, som finansieras med projektfinansiering innan denna lag träder i kraft. Som indirekta kostnader bör dock beaktas en eventuell ökning av antalet certifikatkort, som är beroende av användarvolymerna inom kommunsektorn, om användarna inte från tidigare använder organisationskort. De övriga lagförslagen innehåller endast tekniska ändringar, som inte har ekonomiska konsekvenser.

4.2.1.1 Konsekvenser för den offentliga ekonomin

4.2.1.1.1 Organisationsreformer

Det sker andra betydande reformer i samband med förslaget till lag om främjande av integration, i synnerhet social- och hälsovårdsreformen samt den pågående arbetskraftsservicereformen och reformen av lagen om utkomststöd. Dessa reformer har kontaktpunkter till reformen av lagen om främjande av integration och en del av de ekonomiska konsekvenserna av regeringens proposition uppstår genom de synergieffekter som de olika reformerna ger.

Från och med den 1 januari 2023 övergår ansvaret för organisering av social- och hälsovården från kommunerna till välfärdsområdena till följd av social- och hälsovårdsreformen. Social- och hälsovårdsreformen har också betydande konsekvenser för den kommunala ekonomin, i och med att en del av statens finansiering till kommunerna övergår till välfärdsområdena tillsammans med uppgifterna. Bestämmelserna om finansieringen av välfärdsområdena finns i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021) och finansieringen grundar sig långt på statlig finansiering samt delvis på kund- och bruksavgifter. Kommunernas och samkommunernas finansiering består däremot primärt av skatter och olika verksamhetsinkomster. Kommunerna får dessutom en betydande del av sin finansiering som statsandelar för kommunal basservice genom verksamhetsbidragsfinansiering och kalkylerad finansiering. Finansieringen av välfärdsområdena

och kommunerna har beskrivits närmare i underkapitel 2.8 Finansiering av främjandet av integration i 2 kap. Nuläge och bedömning av nuläget. Social- och hälsovårdsreformen påverkar reformen av lagen om främjande av integration eftersom de tjänsterna också för sin del främjar integrationen och det även finns bestämmelser i anknytning till statlig finansiering av uppgifterna i lagen om främjande av integration.

Till följd av social- och hälsovårdsreformen ersätts vissa av de kostnader som i nuläget betalas till kommunerna för främjande av integrationen av de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. (exempelvis en person som får internationellt skydd eller personens familjemedlemmar) i fortsättningen till välfärdsområdena i stället för till kommunerna. Det föreslås att ändringen i ersättningen av kostnaderna till välfärdsområdena görs redan från och med början av 2023 genom regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och av lagen om främjande av integration (RP xx/2022 rd). I samma proposition föreslås det att organiseringen av boende och stöd för barn och ungdomar som vistas i landet utan vårdnadshavare överförs från kommunerna till välfärdsområdena samt om ersättning för kostnaderna för dessa uppgifter till välfärdsområdena. Den andra kopplingen är till reformen av lagen om utkomststöd (RP xx/2022 rd), som är under beredning, där det föreslås att betalningen av förebyggande och kompletterande utkomststöd överförs från kommunerna till välfärdsområdena. Det är också möjligt för invandrare och integrationskunder att få utkomststöd och i lagen om främjande av integration finns det bestämmelser om statlig ersättning under vissa förutsättningar till den myndighet som betalar utkomststöd till integrationskunder, vilket betyder att ersättningarna för utkomststödet genom reformen i fortsättningen betalas till välfärdsområdena. I statsekonomin får dessa ändringar inga konsekvenser på den totala mängden anslag som hänförs till dessa tjänster och förmåner, utan konsekvenserna gäller fördelningen av finansieringen mellan olika myndigheter.

Observeras bör att det inte finns några välfärdsområden i landskapet Åland och att en separat lösning har gjorts för Helsingfors stad. Till följd av detta föreslås det i det lagförslag som gäller lagen om främjande av integration att föreskrifterna om de ersättningar som ska betalas till kommunerna i landskapet Åland och till Helsingfors stad ges på annat sätt än för de övriga kommunerna i och med att de också får social- och hälsovårdskostnadernas andel av ersättningarna.

Den tredje reformen är en reform av arbetskraftsservicen, där syftet är att samtidigt med den här regeringspropositionen till riksdagen överlämna regeringens proposition om lagen om ordnande av arbetskraftsservice (RP x/2022 rd). I den aktuella propositionen föreslås det att ansvaret för arbetskraftsservicen överförs från staten till kommunerna. Reformen av arbetskraftsservicen påverkar reformen av lagen om främjande av integration eftersom en del av invandrarna och majoriteten av integrationskunderna är arbetssökande. I den utsträckning som servicen enligt lagen om främjande av integration ordnas som arbets- och näringsförvaltningens tjänster finansieras de aktuella tjänsterna, i enlighet med förslaget i regeringens proposition om lagen om ordnande av arbetskraftsservice. I samband med reformen av arbetskraftsservicen föreskrivs det också om finansieringen av den integrationsutbildning som ordnas i form av arbetskraftsutbildning. En del av finansieringen för arbetskraftsutbildning allokeras till kommunerna som en del av statsandelen för basservice, men för de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i lagen om främjande av integration allokeras finansieringen av integrationsutbildningen till kommunerna som en del av den kalkylerade ersättning som betalas till dem.

För reformen av lagen om främjande av integration har ändringarna i de organisationsreformer som har beskrivits här ovan endast ringa konsekvenser för den totala mängden anslag som allokeras för

dessa tjänster och förmåner inom statsekonomin, utan konsekvenserna gäller fördelningen av finansieringen mellan olika myndigheter. En närmare beskrivning av de i regeringens proposition föreslagna organisationsreformerna och överföringarna av uppgifter presenteras i kapitlen konsekvenser för den kommunala ekonomin, konsekvenser för välfärdsområdena samt konsekvenser för myndigheterna. I det här kapitlet finns dock en noggrannare beskrivning av de föreslagna ändringarna i anslagen.

4.2.1.1.2 Ändringar i servicesystemet

I propositionen om lagen om främjande av integration föreslås det att helhetsansvaret för integrationstjänsterna överförs till kommunerna. Kommunen har redan enligt den gällande lagstiftningen det allmänna ansvaret och samordningsansvaret för utvecklingen av främjande av integration samt planeringen och uppföljningen av den på lokal nivå. Enligt den gällande lagen ordnas åtgärder och tjänster som främjar integration som en del av den kommunala basservicen och arbets- och näringsförvaltningens tjänster samt i form av andra åtgärder som främjar integration. Lagförslaget motsvarar de ovan beskrivna ändringar som skett och föreslås ske i myndigheternas ansvar.

Med de förändringar i servicesystemet som presenteras i förslaget till lag om främjande av integration styrs invandrarna snabbare än tidigare till tjänster som främjar integration och sysselsättning och invandrarna får stöd i främjandet av sin integration och sysselsättning enligt sitt individuella behov av tjänster. Det här beror på de föreslagna ändringarna, som leder till att allt flera av de invandrare som är utanför servicen och som skulle behöva stöd för främjande av sin integration och sysselsättning nås med de erbjudna tjänsterna. Förutom att man når ut till en större andel av invandrarna än i nuläget får man dem också snabbare än i dag vägleda till integrationstjänsterna. Förslaget om flerspråkig samhällsorientering i propositionen till lagen om främjande av integration förbättrar deltagarnas kunskaper om samhället och arbetslivet, vilket ökar deras möjligheter att aktivt delta i samhällelig verksamhet.

Med den nya sektorsövergripande bedömningen och integrationsplanen blir samarbetet mellan myndigheterna mera flexibelt och det är möjligt att effektivare än i nuläget samordna tjänsterna. Bestämmelserna om målen för integrationsplanen och det faktum att kommunerna på lokal nivå kan utveckla sådana tjänster som motsvarar behovet av tjänster hos de invandrare som bor i kommunen ökar dessutom den individuella anpassningen och målmedvetenheten. Det är också möjligt att i större omfattning än i nuläget utnyttja samarbetet med arbetsgivare, organisationer, föreningar och religiösa samfund på lokal nivå för främjande av integration, när ansvaret för organiseringen av tjänsterna överförs på kommunen. Utveckling av servicemodellerna i samarbete med de olika aktörerna, till exempel genom att kombinera språkstudier eller andra element som stöder arbetslivsfärdigheterna inom den sysselsättningsfrämjande servicen, påskyndar sysselsättningen då tjänsterna genomförs samtidigt och inte efter varandra. Likaså har invandrarna själva exempelvis i kommunalvalen möjlighet att påverka kommunens politik och därmed också organiseringen av integrationstjänsterna.

Enligt förslaget till lag om främjande av integration når man i större omfattning och snabbare ut med integrationstjänsterna och samtidigt effektiviseras möjligheterna att bli delaktig av de integrationstjänsterna. Maximitiden för hur länge integrationsplanen gäller förkortas dessutom med ett år. Syftet med dessa ändringar är att försnabba integrationen och sysselsättningen av invandrare, vilket på längre sikt kan minska de offentliga kostnaderna, om marginaliseringen av invandrare minskar och sysselsättningen påskyndas. På kort och medellång sikt kommer kostnaderna för den offentliga ekonomin dock att vara oförändrade, trots att maximitiden för integrationsplanen förkortas. Vissa invandrare kan hitta sysselsättning mycket snabbt och andra övergår troligen efter

integrationsplanen till det allmänna servicesystemets tjänster innan de får sysselsättning. Vissa kommer inte nödvändigtvis alls att få sysselsättning i Finland på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning. Förkortningen av maximitiden för integrationsplanen minskar inte i sig den offentliga ekonomins kostnader eftersom individernas servicebehov inte minskar till följd av förkortningen. Tjänster som motsvarar invandrarnas behov och möjligheten att ta del av dem vid rätt tidpunkt kan däremot effektivisera integrationen och sysselsättningen av invandrare. Även om maximitiden för integrationsplanen förkortas sjunker inte kostnaderna för främjande av integration i och med att målgruppen för integrationstjänsterna blir större. Det går inte att på förhand göra en bedömning av den sysselsättande effekten, men arbets- och näringsministeriets kompetenscenter för integration följer upp invandrarnas integration och sysselsättning. Sysselsättningseffekterna har beskrivits närmare här nedan i kapitlet Övriga konsekvenser för samhället.

Utöver ändringarna i den här propositionen har regeringens proposition angående arbetskraftsservicereformen, som samtidigt lämnas till riksdagen, ibruktagandet av den nordiska modellen för arbetskraftsservice samt samverkan av dessa en påskyndande effekt på sysselsättningen. När invandrarna hittar sysselsättning blir de också skattebetalare, vilket betyder att en fördelaktig sysselsättningsutveckling har positiv effekt på både deras egen ekonomi och den offentliga ekonomin. På längre sikt påverkar i synnerhet främjandet av mödrarnas integration och sysselsättning barnens och ungdomarnas integration.

I förslaget till lag om främjande av integration föreslås det också nya uppgifter för kommunerna, som påverkar statsförvaltningens budgetekonomi. Den flerspråkiga samhällsorienteringen samt ordnandet av väglednings- och rådgivningstjänster med låg tröskel är nya uppgifter för kommunerna i anknytning till servicesystemet. Stärkandet av det sektorsövergripande samarbetet samt skyldigheten att göra en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster och en integrationsplan för en mera omfattande målgrupp än tidigare är därtill en utvidgad uppgift. Det finns en närmare beskrivning av behovet av tilläggsfinansiering för ordnandet av tjänsterna under de följande underrubrikerna. Det föreslås att välfärdsområdets nya uppgift i anknytning till sektorsövergripande bedömning av kompetens- och integrationstjänster och deltagande i de sektorsövergripande integrationsplanerna ska beaktas inom ramen för välfärdsområdenas kalkylerade ersättning.

Storlek på målgruppen för integrationstjänster

De senaste åren har arbets- och näringsministeriet årligen utarbetat cirka 8 000 första integrationsplaner för arbetslösa arbetssökande, vilket betyder att 8 000 personer per år har beräknats för antalet integrationskunder som omfattas av arbetskraftsservicen vid bedömningen av de ekonomiska konsekvenserna av förslaget till lag om främjande av integration. Enligt förslaget till lag om främjande av integration utarbetar kommunerna i fortsättningen en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster samt en integrationsplan för arbetslösa arbetssökande. I praktiken är det kommunens eller samarbetsområdets arbetskraftsmyndighet som utför uppgiften i enlighet med förslaget om de inledande intervjuerna och sysselsättningsplanerna i propositionen om reformen av arbetskraftsservice. Integrationsplanen är en plan som ersätter sysselsättningsplanen.

Den växande storleken på den målgrupp som är objekt för integrationstjänsterna orsakar konsekvenser för den offentliga ekonomin och behov av tilläggsfinansiering för kommunerna. Såsom beskrivits här ovan syftar regeringens proposition till att i större omfattning än tidigare nå invandrarna med integrationstjänster under inledningsskedet av invandringen. I förslaget till lag om främjande av integration strävar man speciellt efter att bättre än tidigare nå de invandrarföräldrar som är utanför

arbetskraften, speciellt de som sköter sina barn hemma, och erbjuda dem tjänster som främjar integration och sysselsättning.

Enligt den gällande lagen om främjande av integration gör kommunen en inledande kartläggning av invandrare som lyfter utkomststöd annat än tillfälligt. De grupper för vilka kommunen ska utarbeta en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster finns i 12 § i förslaget till lag om främjande av integration och de grupper för vilka kommunen tillsammans med välfärdsområdet ska utarbeta en sektorsövergripande bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster finns i 13 § i förslaget. Till de nya grupper, som är utanför arbetskraften, för vilka den nämnda bedömningen eller den sektorsövergripande versionen ska utarbetas hör framför allt föräldrar som får stöd för hemvård av barn och en del av offren för människohandel. Kommunen ska utgående från bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster eller den sektorsövergripande bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster utarbeta en integrationsplan eller sektorsövergripande integrationsplan för invandraren, om personen bedöms behöva den. Kommunen är alltså skyldig att göra en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster eller en integrationsplan för allt flera, vilket betyder att den här uppgiften är mera omfattande för kommunen än i nuläget.

Till följd av att invandrare som är utanför arbetskraften, i synnerhet föräldrar som får stöd för hemvård av barn, men också andra personer som är utanför arbetskraften, bättre nås, uppskattas det att flera sådana personer kommer att nås av kommunens tjänster för vilka finansiering av kostnaderna, inklusive kostnaderna för tolkning, bör anvisas, så att en bedömning av servicebehovet ska kunna utföras, en integrationsplan utarbetas samt vägledning och rådgivning ges. Det är ekonomiskt lönsamt att få allt flera invandrare som befinner sig utanför arbetskraften att omfattas av tjänster som främjar integration och sysselsättning och delta i arbetslivet. Genom att exempelvis göra en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster för internationella studerande redan i början av studierna kunde man stöda dem att planera sina studier så att de främjar sysselsättningen i Finland efter examen. För närvarande ersätts kommunerna dock med statliga medel för kostnaderna enligt lagen om främjande av integration endast för de personer som avses i 2 § 2 mom. (exempelvis personer som får internationellt skydd) och deras familjemedlemmar (3 mom.) (i propositionen 2 § 3 och 4 mom). För att också kunna tillgodose det behov av tjänster som invandrare som flyttat av andra orsaker har krävs det att en bedömning görs av deras behov av kompetens- och integrationstjänster, att en integrationsplan utarbetas och följs upp samt att de vägleds till tjänster enligt planen och att kommunerna ersätts för kostnaderna för detta.

Enligt uppskattning finns det årligen högst 1 000–1 500 personer utanför arbetskraften som för första gången nås av tjänsterna för främjande av integration utöver de personer som avses i de ovan nämnda 2 § 3 och 4 mom. Sammanlagt inhämtas uppgifter om 1 800 personer till integrationstjänsterna, varav en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster görs för cirka 1 500 personer och för cirka 1 000 av dem utarbetas en integrationsplan. Eftersom maximitiden för en integrationsplan i regel är två år omfattas personerna primärt av integrationstjänsterna i två år, vilket betyder att antalet personer på årsnivå är 2 000. Antalet består av flera olika grupper med invandrare som är utanför arbetskraften.

Därtill omfattar integrationstjänsterna cirka 2 400 personer som har fyllt 18 år enligt 2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration. År 2019 fanns det sammanlagt 19 489 personer som omfattades av de kalkylerade ersättningarna och av dem omfattades 4 704 personer för första gången av de kalkylerade ersättningarna. Enligt uppskattning hade cirka 51 procent av dem som omfattades

av de kalkylerade ersättningarna 2019 fyllt 18 år, vilket betyder att antalet nya personer som fyllt 18 år och började omfattas av den kalkylerade ersättningen var cirka 2 400 personer.

Det fanns sammanlagt drygt 44 000 utländska medborgare i åldern 18–64 år som av annan orsak än studier eller pension var utanför arbetskraften 2020, vilket var 25 procent av samtliga utländska medborgare (24 procent av kvinnorna, 27 procent av männen). Av personerna med utländskt bakgrund som befann sig utanför arbetskraften av annan orsak har 43 procent, det vill säga cirka 19 000 personer, bott i Finland mindre än fem år.¹ En del är troligen utanför arbetskraften av egen vilja. En del personer i arbetsför ålder som inte är utanför arbetskraften på grund av studier eller pension är familjelediga.

En del av dem som är utanför arbetskraften nås genom att de är utkomststödskunder i mera än två månader. Årligen har Folkpensionsanstalten på det sättet anmält cirka 800 personer som kunder hos kommunens integrationstjänster. Av alla de invandrare som fick utkomststöd utgjorde andelen personer med flyktingbakgrund 48 procent 2018.² Av de personer som Folkpensionsanstalten gjort anmälan om beräknas alltså cirka 415 personer utgöra andra än de som avses i 2 § 3 och 4 mom. i lagen om främjande av integration. Det finns dock flera invandrare som får utkomststöd annat än tillfälligt än det antal anmälningar som Folkpensionsanstalten har gjort, vilket betyder att man kan nå ett större antal invandrare med de tjänster som främjar integration genom att utveckla systemet och metoderna. Enligt uppskattning kan man i fortsättningen utgående från uppgifterna om utkomststödet nå minst 1 100 invandrare, av vilka 570 är andra personer än de som avses i 2 § 3 och 4 mom.

Enligt statistiken över användningen av FPA:s förmåner var det 2018 sammanlagt 2 121 invandrare som hade bott mindre än tre år i landet som fick stöd för hemvård av barn. Därmed finns det 707 sådana personer som kan nås årligen. Enligt FPA:s statistik är nio av tio av dem kvinnor. Av de invandrare som får stöd för hemvård av barn kom 27 procent från de allmänna bakgrundsländerna för flyktingbakgrund, vilket betyder att det årligen är cirka 187 nya personer som får internationellt skydd, är kvotflyktingar eller deras familjemedlemmar som får stöd för hemvård av barn, därmed kan det uppskattas att det finns cirka 520 andra personer än de som avses i 2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration.³

I fortsättningen kommer bedömningar och integrationsplaner också alltid att utarbetas för de offer för människohandel som har fått uppehållstillstånd, -rätt eller -kort. Systemet för hjälp till offer för människohandel fick 243 nya kunder 2021. Av dem var 215 vuxna och drygt hälften av dem med härkomst i de bakgrundsländer som är allmänna för personer med flyktingbakgrund såsom Irak, Somalia, Afghanistan eller Syrien.⁴ Det uppskattas alltså att det finns cirka 100 andra personer än de som avses i 2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration.

Målet är att få med också andra som av olika orsaker har invandrat än de som är familjelediga och som har behov av integrationstjänster att omfattas av integrationstjänsterna. I fortsättningen ska kommunen därför göra en bedömning och integrationsplan också för andra invandrare som bedöms ha behov av det. Enligt uppskattning kommer invandrarna att i större omfattning än i nuläget kunna nås för de tjänster som avses i förslaget till lag om främjande av integration via väglednings- och

¹ Statistikcentralen, Befolkning, 2020. Uppgifterna grundar sig på en separat beställning som arbets- och näringsministeriet gjorde 2020 hos Statistikcentralen.

² Maahanmuuttajien Kelan etuuskien käyttö vuonna 2018, https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/322299/Tyopapereita157_saavutettava.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

³ Maahanmuuttajien Kelan etuuskien käyttö vuonna 2018, https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/322299/Tyopapereita157_saavutettava.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

⁴Årsöversikt för Hjälpssystemet för Offer för Människohandel 2021. https://www.ihmiskauppa.fi/materiaali-pankki/tilastot_ja_tilannekatsaukset/ihmiskaupan_uhrien_auttamisjarjestelman_vuosikatsaus_2021.

rådgivningstjänster med låg tröskel samt genom den nya anmälan om behov av integration som föreskrivs i 8 § i förslaget till lag om främjande av integration eller genom en sådan anmälan som avses i 49 §.

Det är också möjligt att nå och vägleda invandrarna till integrationstjänsterna via tjänsterna i det allmänna servicesystemet, såsom rådgivningar och familjecenter eller via arbetet på gräsrotsnivå och det uppsökande arbetet. Genom den nya lagen om främjande av integration stärks kommunens ansvar för främjande av integration, vilket också förtydligar vart en invandrare som är i behov av integrationstjänster ska hänvisas. Det sektorsövergripande samarbetet med övriga myndigheter och med aktörerna inom den tredje sektorn leder också för sin del till att det är möjligt att nå invandrarna med tjänster som främjar integrationen.

Kontakterna till de här personerna som i nuläget faller utanför tjänsterna fås alltså genom anmälan om behov av integration eller genom att personen självmant söker sig till tjänsterna. Det är dessutom möjligt att med tjänsterna nå de personer som är utanför arbetskraften genom ett aktivt samarbete med olika aktörer. Till exempel läroanstalter och högskolor samt olika myndigheter, såsom välfärdsområdenas familjetjänster, kommunens väglednings- och rådgivningstjänster och ungdomsarbetet samt organisationerna, är viktiga samarbetsaktörer. Målet är att årligen via de nya kanalerna inkludera enligt uppskattning maximalt 600 personer utanför arbetskraften, som man inte har kunnat nå på annat sätt, i bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster.

Det säkraste sättet att få uppgifter om invandrare för vilka åtminstone en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster ska utarbetas fås genom registeruppgifterna, såsom uppgifterna om dem som får utkomststöd annat än tillfälligt och dem som får stöd för hemvård av barn. Enligt uppskattning kommer årligen närmare 1 100 personer att nås som hör till andra grupper än de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration. Det uppskattas dessutom att ytterligare cirka 100 personer kan nås genom det samarbete som görs med systemet för hjälp till offer för människohandel. Det är därtill möjligt att nå uppskattningsvis 600 personer genom orosanmälningar, genom att invandrarna självmant söker sig till tjänsterna samt genom aktivt samarbete mellan de myndigheter i kommunen som ansvarar för främjande av integration och övriga aktörer. En del av dessa grupper som nås på olika sätt överlappar delvis varandra. För en del av dem för vilka en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster görs finns det dessutom inget behov av att utarbeta en integrationsplan eller så hänvisas de till arbetskraftsservicen för utarbetandet av en integrationsplan. På grund av olika hinder, såsom föråldrade adress- och telefonuppgifter eller till följd av att personen flyttat utomlands, är det också realistiskt att anta att inte alla potentiella integrationskunder nås.

Utgående från de antaganden och bedömningar som gjorts här ovanför uppskattas det att högst cirka 1 800 andra personer än de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration kan nås för en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster. Enligt dessa uppskattningar görs en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster för cirka 1 500 personer och en integrationsplan, med överenskommelser om tjänster och åtgärder, för cirka 1 000 personer. Även om ingen integrationsplan utarbetas för personen kan han eller hon hänvisas till flerspråkig samhällsorientering eller annan integrationsfrämjande verksamhet i exempelvis en organisation. Eftersom maximitiden för en integrationsplan är två år kräver det här utarbetandet och uppföljningen av integrationsplanen och vägledningen under integrationsplanen samt kostnaderna för tolkning resurser under två år, vilket betyder att antalet kunder årligen är högst 2 000 personer.

Organisering av tjänster för personer som är utanför arbetskraften och uppskattning av kostnaderna

Bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster, utarbetande och uppföljning av en integrationsplan samt vägledning till tjänster enligt planen för andra personer än de som avses i 2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration orsakar kommunerna kostnader som inte ersätts i den gällande lagen om främjande av integration med undantag för den inledande kartläggningen.

Enligt den gällande lagen om främjande av integration får kommunen separat ansöka om ersättning för en inledande kartläggning som påbörjats. Den kalkylerade ersättningen för ordnandet av en inledande kartläggning är 700 euro, vilket också inkluderar kostnaderna för tolkning. Kommunerna har ansökt om ganska lite ersättning för de inledande kartläggningar som de arrangerat. I kommunerna har sådana inledande kartläggningar som ersätts separat huvudsakligen gjorts för internationella studerande och personer som flyttat på grund av arbete. Den inledande kartläggningen av de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i den gällande lagen om främjande av integration (exempelvis en person som får internationellt skydd eller personens familjemedlemmar), som är utanför arbetskraften har huvudsakligen gjorts inom ramen för service enligt socialvårdslagen och kostnaderna för dessa har huvudsakligen finansierats inom ramen för socialvårdens finansiering eller den kalkylerade ersättning som betalas till kommunen med stöd i lagen om främjande av integration. Också i fortsättningen kommer bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster för en person som avses i 2 § 3 och 4 mom. i den föreslagna lagen om främjande av integration att ersättas inom ramen för den kalkylerade ersättningen till både kommunen och välfärdsområdet. Detta har beskrivits i punkt 4.2.1.2 *Ändringar i finansieringssystemet i avsnittet Statens ersättningar till kommunen och välfärdsområdet*. Kostnaderna för bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster för en annan person än en person som avses i 2 § 3 och 4 mom. i den föreslagna lagen om främjande av integration, som inte har anmält sig som arbetslös arbetssökande, ersätts till kommunen i statsandelen för kommunal basservice.

I den gällande lagen om främjande av integration ingår kostnaderna för tolkning i anknytning till den inledande kartläggningen i nuläget i den kalkylerade ersättning som betalas till kommunen för den inledande kartläggningen. Eftersom det i propositionen har gjorts en separat uppskattning av kostnaderna för tolkning dras de kostnader som uppstår för tolkning av från den kalkylerade ersättningen för den inledande kartläggningen. Om en tolk används i två timmar för en inledande kartläggning återstår det 540 euro för de övriga åtgärderna i den inledande kartläggningen ($700 - (2 \times 80) = 540$). Om det lyckas att inkludera 1 500 andra personer utanför arbetskraften än de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration i bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster i enlighet med förslaget till lag om främjande av integration, är kostnaderna cirka 0,81 miljoner euro ($540 \times 1\,500 = 810\,000$). Den här andelen fördelas på kommunerna inom ramen för kriteriet för främmande språk i statsandelen för basservice. Finansieringen överförs från moment 32.50.30 (Statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet) och det har uppskattats att från momentet allokeras sammanlagt cirka 1,4 miljoner euro årligen för ordnande av inledande kartläggning.

Utöver bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster uppstår det dessutom kostnader för utarbetandet av en integrationsplan, bedömning av nivån på språkkunskaperna, övriga bedömningar av sakkunniga samt tolkning. Eftersom det enligt uppskattning årligen skulle vara högst cirka 2 000 personer som är utanför arbetskraften kräver genomförandet av de inledande tjänsterna årligen cirka 3,78 miljoner euro tilläggsfinansiering (1,38 miljoner + 4,2 miljoner = 3,78 miljoner). När antalet kunder en sakkunnig har är 80 personer orsakar anställning av sakkunniga, inklusive verktyg och systemrättigheter som behövs i arbetet (anställning sammanlagt cirka 55 000 euro per

sakkunnig) cirka 1,38 miljoner euro av tilläggsbehovet. (2 000 personer som omfattas av tjänsterna delat med 80 personer, som är antalet kunder en sakkunnig har = 25 sakkunniga. $25 \times 55\,000$ euro = 1 375 000). När den uppskattade enhetskostnaden är i genomsnitt 80 euro och det ordnas högst 15 timmar tolkning årligen uppskattas kostnaderna för tolkning vara cirka 2,4 miljoner euro ($2\,000 \times 80 \times 15 = 2\,400\,000$). Kostnaderna för tolkning kan variera exempelvis mellan telefontolkning och tolkning på plats samt mellan tolkning för enskilda personer och tolkning i grupper. För andra personer som är utanför arbetskraften än de som avses i 2 § 3 eller 4 mom. i propositionen fördelas finansieringen på kommunerna enligt kriteriet för främmande språk inom ramen för statsandelen för basservice.

Organisering av flerspråkig samhällsorientering och uppskattning av kostnaderna

I förslaget till lag om främjande av integration finns det föreskrifter om att kommunen har som ny uppgift att inom ramen för integrationsprogrammet ordna flerspråkig samhällsorientering, som har utvecklats i projekten och anskaffats genom upphandling. Nylands närings-, trafik- och miljöcentral har till exempel 2019 upphandlat samhällsorientering på eget språk till priset 7 403 euro (inklusive mervärdesskatt) per period med 15 studerandearbetsdagar. Målet var 15–20 deltagare per period. I så fall är kostnaden per person 370–494 euro. Eftersom antalet invandrare fortfarande är lågt i många kommuner är det sannolikt att antalet deltagare i samhällsorientering på eget språk är relativt litet. Därför har kostnaden uppskattas för grupper med 15 deltagare, cirka 500 euro per person. Det uppskattas att den flerspråkiga samhällsorienteringen ordnas för cirka 8 000 invandrare som är arbetslösa arbetssökande samt för högst 1 800 andra sådana invandrare som avses i 2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration. Därmed är de ekonomiska konsekvenserna för ordnandet av flerspråkig samhällsorientering för 9 000–9 800 nya integrationskunder högst cirka 5 miljoner euro årligen ($500 \times 9\,800 = 4\,900\,000$). Samhällsorientering kan också genomföras på distans via webben, vilket är förmånligare än samhällsorientering som genomförs med närvaro.

Finansieringen av den flerspråkiga samhällsorienteringen för de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. sker inom ramen för de kalkylerade ersättningarna till kommunen, enligt uppskattning sammanlagt cirka 1,2 miljoner euro ($2\,400 \times 500$ euro = 1 200 000 euro). För andra personer än de som avses i 2 § 3 och 4 mom. fördelas finansieringen till kommunerna enligt kriteriet för främmande språk inom ramen för statsandelarna för basservice, uppskattningsvis sammanlagt cirka 3,8 miljoner euro (5 miljoner euro, som beskrivits för den flerspråkiga samhällsorienteringen här ovan med avdrag för 1,2 miljoner euro = 3,8 miljoner euro).

Organisering av väglednings- och rådgivningstjänster med låg tröskel och en uppskattning av kostnaderna

Enligt förslaget till lag om främjande av integration ansvarar kommunen för att det finns tillräckligt med platser eller tjänster med lågröskelverksamhet inom kommunens område, där invandrarna kan få personlig rådgivning och vägledning oberoende av varför de flyttat hit och hur länge de stannar i landet. År 2020 beviljades kommunerna för första gången statsunderstöd för att starta upp och utveckla väglednings- och rådgivningstjänster med låg tröskel. Understöd beviljades för 21–22 projekt runt om i Finland genom de finansieringsansökningar som arrangerades 2020 och 2021. I de pågående projekten utvecklas vägledningen och rådgivningen genom samarbete på landskapsnivå, samarbete på regional nivå eller samarbete mellan flera kommuner. Tjänsterna utvecklas dessutom i ett omfattande samarbete med aktörerna inom projektområdet. För tillfället täcker projektnätverket alla de största städerna och landskapen med undantag för Lappland. Enligt projektplanerna deltar sammanlagt cirka 184 kommuner i projekten under den pågående projektperioden (2021–2022),

vilket betyder att nätverket täcker en betydande andel av de kommuner vars invånare talar främmande språk.

Kommunerna har använt cirka 2,44 miljoner euro av det statsunderstöd som beviljades 2020 för ettåriga projekt för inledande och utveckling av verksamheten. Sammanlagt cirka 3 miljoner euro i statsunderstöd beviljades 2021 för ettåriga projekt för utveckling och etablering av verksamheten. Enligt uppskattning kommer det att behövas 2 miljoner euro årligen för genomförandet av vägledning och rådgivning när utvecklingsfasen tar slut och tjänsterna etablerats. Finansieringen fördelas på kommunerna inom ramen för statsandelen för basservice enligt kriteriet för främmande språk.

Stärkt sektorsövergripande samarbete och uppskattning av kostnaderna

I förslaget till lag om främjande av integration förstärks de sektorsövergripande tjänsterna som erbjuds invandrare. Enligt 43 § i lagförslaget ska kommunen utveckla främjandet av integration genom sektorsövergripande samarbete. Enligt 44 § i lagförslaget svarar kommunen för att de tjänster som ingår i integrationsprogrammet och kommunens övriga integrationsfrämjande tjänster utgör en ändamålsenlig och vid behov en sektorsövergripande tjänstehelhet som främjar integrationen. Kommunen ska också beakta sektorsövergripande samarbete i ordnandet och uppföljningen av tjänster som ingår i integrationsprogrammet. Den multiprofessionella verksamhetsmodellen i kommunernas kompetenscentra kombinerar utbildnings- och sysselsättningstjänsterna samt social- och hälsovårdstjänsterna för vuxna invandrare. Representanter för olika yrkeskategorier (exempelvis lärare i finska som andraspråk, den egna vägledaren, företagssamordnare, coach för arbetsförmågan, arbetstränare, digilärare, socialhandledare) arbetar inom det multiprofessionella samarbetet i samma organisation, till exempel ett kompetenscentrum. Det krävs permanent finansiering för att kunna etablera det sektorsövergripande samarbetet och det multiprofessionella samarbetet. De största kommunerna har beviljats statsunderstöd för inledande och utveckling av verksamhet inom kompetenscentra. Statsunderstöd för verksamheten i kompetenscentra har beviljats av arbets- och näringsministeriet och också av undervisnings- och kulturministeriet.

Både arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet har finansierat verksamheten med utvecklingen av kompetenscentra i kommunerna. Statsunderstöd beviljades 2020 och 2021 till de sju städer som har minst 8 000 invånare med främmande språk. I vissa kommuner har samma slags verksamhet organiserats med annan projektfinansiering. Kommunerna använde 2020 cirka 2,57 miljoner euro i statsunderstöd beviljat av arbets- och näringsministeriet för ettåriga projekt för inledande och utveckling av verksamheten. Arbets- och näringsministeriet beviljade 2021 sammanlagt cirka 3,1 miljoner euro i statsunderstöd till sju städer för ettåriga projekt för utveckling och etablering av verksamheten. Enligt uppskattning behövs det 2 miljoner euro årligen för genomförandet av det sektorsövergripande samarbetet. I de mindre kommunerna är det ändamålsenligt att genomföra verksamheten utan den separata strukturen med kompetenscentra. Finansieringen fördelas på kommunerna inom ramen för statsandelen för basservice enligt kriteriet för främmande språk. Undervisnings- och kulturministeriet har åren 2020 och 2021 beviljat 2,43 miljoner euro per år i finansiering för inledande, utveckling och etablering av verksamhet med kompetenscenter.

Förbättring av situationen för de barn och ungdomar som vistas i landet utan vårdnadshavare och uppskattning av kostnaderna

I förslaget till ändring av socialvårdslagen föreslås det att ordnandet av omvårdnaden, omsorgen och fostran av barn som vistas i landet utan vårdnadshavare överförs från lagen om främjande av integration till en tjänst under socialvårdslagen. Närings-, trafik- och miljöcentralen ersätter välfärdsområdet för kostnaderna för organiseringen av omvårdnad, omsorg och fostran för barn som vistas i landet utan vårdnadshavare på samma grunder som den tidigare har ersatt verksamhet i enlighet med lagen om främjande av integration. I och med övergången till socialvårdslagstiftningen är det också möjligt att ordna vården, omsorgen och fostran av barnet som familjevård. Innan ett sådant uppdragsavtal som avses i 10 § i familjevårdslagen ingås ska den person som har för avsikt att bli familjevårdare få den förberedande handledning som behövs för uppgiften. Kostnaderna för genomförandet av den förberedande handledningen täcks med den allmänna finansieringen av välfärdsområdet. Det aktuella lagförslaget har inga konsekvenser för den offentliga ekonomin.

Eftersom det är i enlighet med barnets bästa att ansöka om medborgarskap föreslås det i förslaget till lag om främjande av integration att det faktum att någon får finskt medborgarskap i fortsättningen inte ska utgöra ett hinder för ersättning för ordnandet av dessa tjänster. Det föreslås dessutom att man avstår från maximitiden 10 år för ersättning av kostnaderna och att det blir möjligt att ersätta kostnader tills den unga fyller 25 år. Ändringarna främjar jämlikheten mellan barn och ungdomar som vistas i landet utan vårdnadshavare i fråga om de tjänster de får. Enligt uppskattning kommer statens budgetekonomi till följd av de nämnda ändringarna sammanlagt att behöva en årlig ökning med cirka 0,6 miljoner euro ($82\ 000 + 475\ 000 = 557\ 000$). De nämnda utvidgningarna gäller årligen uppskattningsvis 10–20 barn och ungdomar. Till följd av åldersfördelningen gäller det främst stöd som erbjuds myndiga personer, där kostnaderna enligt en kartläggning gjord 2020 varierar kommunvis mellan 850 euro per år och cirka 6 000 euro per år beroende på intensiteten och omfattningen. Medeltalet för kostnaderna uppskattas vara 4 100 euro. Kostnaden för utvidgningen för myndiga personer uppskattas vara 82 000 euro per år ($20\text{ ungdomar} \times 4\ 100\text{ euro} = 82\ 000\text{ euro}$). Kostnaderna för vård i familjegrupp dygnet runt för minderåriga som vistas i landet utan vårdnadshavare är betydligt högre än kostnaderna för det stöd som erbjuds myndiga personer. Kostnaderna är i genomsnitt 260 euro per dygn. Utvidgningarna gäller årligen några minderåriga personer och uppgår enligt uppskattning till 475 000 euro per år ($5\text{ barn} \times 260\text{ euro} \times 365\text{ dygn} = 474\ 500\text{ euro}$). Välfärdsområdena, som enligt förslaget ska ta över ansvaret för tjänsterna till barn och ungdomar som vistas i landet utan vårdnadshavare, får ersättning för kostnaderna mot ansökan.

Utveckling av kundinformationssystemet och bedömning av kostnaderna för underhållet

För de integrationskunder som har anmält sig som arbetssökande kunder vid arbetskraftstjänsterna erbjuds integrationstjänsterna inom ramen för av arbetskraftstjänsterna. Arbetskraftstjänsterna använder en riksomfattande kundinformationssystemlösning för betjäning av dessa kunder. Kommunerna ordnar integrationstjänster också för andra än de kunder som är arbetssökande inom ramen för integrationsprogrammet. Därför föreskrivs det i 9 kap. i förslaget till lag om främjande av integration om behandling av personuppgifter och riksomfattande informationssystemtjänster för främjande av integration. I lagförslaget föreslås det att Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter svarar för utvecklingen och driften av det riksomfattande informationslagret och kundinformationssystemhelheten.

De riksomfattande informationssystemtjänsterna för främjande av integration av andra integrationskunder än arbetssökande utvecklas med projektfinansiering, men kostnaderna för underhållet av systemet bör finansieras med ett permanent anslag. Vid jämförelser med andra system av motsvarande storlek har det uppskattats att de årliga underhållskostnaderna för systemet är cirka 1 miljon euro.

Utveckling av testningen av språkkunskaperna och uppskattning av underhållskostnaderna

I förslaget till lag om främjande av integration föreslås det att genomförandet av slutttestning av finska eller svenska språket ska ingå som en del i integrationsutbildningen. Utbildningsstyrelsen svarar för utvecklingen och underhållet av slutttestningen. Utvecklingen av slutttestningen finansieras med projektfinansiering eller med anslag från moment 32.50.03 (Främjande av invandras integration och arbetskraftsinvandring), men kostnaderna för upprätthållande av systemet ska finansieras med ett permanent anslag. Undervisnings- och kulturministeriet har uppskattat att underhållskostnaderna för systemet för slutttestning årligen är cirka 0,3–0,4 miljoner euro.

4.2.1.2 Ändringar i finansieringssystemen

Enligt vad som beskrivits här ovan kommer den statliga finansieringen som kommunerna och välfärdsområdena får för främjande av integration från flera olika källor. I den här propositionen föreslås det dock endast ändringar i två av dem: i statsandelssystemet samt i de ersättningar som betalas med stöd i lagen om främjande av integration, som består både av kalkylerade ersättningar och av ersättningar som ska sökas separat.

I nuläget hör uppgifterna i enlighet med lagen om främjande av integration inte under tillämpningsområdet för statsandelarna för kommunal basservice. Kommunerna har fått separat ersättning för tjänsterna enligt lagen om främjande av integration speciellt för de personer som avses i 2 § 2 eller 3 mom. i lagen om främjande av integration (2 § 3 och 4 mom. i lagförslaget).

Statsandelssystemet

I förslaget till lag om främjande av integration ges kommunerna nya uppgifter, som gäller ett mera omfattande tillämpningsområde än de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i den gällande lagen om främjande av integration (2 § 3 och 4 mom. i lagförslaget), där kommunerna får ersättning för kostnaderna för främjande av integration enligt lagen om främjande av integration. I förslaget till lag om främjande av integration bevaras det ersättningssystem som finns i den nuvarande lagen om främjande av integration, men det kan inte utvidgas att gälla kostnaderna för främjande av samtliga de personer som tillämpningsområdet för lagen om främjande av integration gäller, vilket betyder att det är ändamålsenligt att kostnaderna för dessa uppgifter i fortsättningen delvis ersätts till kommunerna ur statsandelssystemet. Det uppstår avsevärt mycket administrativt arbete om kostnaderna ersätts mot ansökan eller genom att kommunerna beviljas statsunderstöd för genomförande av tjänsterna som projekt.

Det föreslås att genomförandet av de för kommunerna nya föreskrivna uppgifterna väglednings- och rådgivningstjänster med låg tröskel samt det sektorsövergripande och multiprofessionella samarbetet finansieras inom ramen för statsandelssystemet för basservice. Även ersättningen av kostnaderna för de tjänster som främjar integrationen av andra än de personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom., som inte är arbetslösa arbetssökande i enlighet med förslaget till lag om ordnande av arbetskraftsservice, sker inom ramen för statsandelssystemet. En bedömning av de ekonomiska konsekvenserna av detta har gjorts under konsekvenser för den offentliga ekonomin här ovan.

Statens ersättningar till kommunen och välfärdsområdet

Kommunerna får ersättning enligt 6 kap. i den gällande lagen om främjande av integration ur arbets- och näringsministeriets moment 32.50.30, Statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet, i första hand för de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. Kostnaderna ersätts enligt en kalkylerad grund och enligt de faktiska kostnaderna. En del av de kalkylerade ersättningar som i nuläget betalas till kommunen betalas till välfärdsområdet, eftersom välfärdsområdet organiserar social- och hälsovårdstjänsterna som främjar integration, och deltar i den sektorsövergripande bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster och utarbetandet av den sektorsövergripande integrationsplanen i samarbete med kommunen. Motsvarande fördelning föreslås i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och lagen om främjande av integration (RP xx/2022 rd).

Enligt den förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av den gällande lagen om främjande av integration betalas kalkylerad ersättning för personer som inte har fyllt 7 år och för sådana personer som har fyllt 7 år som avses i 2 § 2 och 3 mom. i lagen om främjande av integration, exempelvis för personer som får internationellt skydd och deras familjemedlemmar (2 § 3 och 4 mom. i propositionen). Eftersom det i arbetskraftsservicereformen har föreslagits att finansieringen av den integrationsutbildning som ordnas genom arbetskraftsutbildning för de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. betalas som en kalkylerad ersättning är det nödvändigt att för den kalkylerade ersättningen skapa en ny avgiftskategori för personer som har fyllt 18 år. Därmed är betalningskategorierna under 7 år, 7–17 år och 18 år fyllda.

Enligt den gällande lagen om främjande av integration får kommunen ersättning för de kostnader som under en period på högst tre år orsakats av betalning av utkomststöd enligt lagen om utkomststöd eller landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd (Ålands författningssamling 66/1998) till en person som avses i 2 § 2 och 3 mom. I samband med den reform av lagen om utkomststöd som är under beredning (RP xx/2022 rd) försvinner kommunens ansvar för finansieringen av utkomststödet. Välfärdsområdet kommer dessutom att svara för beviljandet av kompletterande och förebyggande utkomststöd. Därför kommer kostnaderna för utkomststödet i fortsättningen att ersättas till välfärdsområdena och kommunerna i landskapet Åland enligt förslaget till lag om främjande av integration. Det uppstår inte längre några kostnader för utkomststödet för kommunerna i Fastlandsfinland och dessa ersätts inte, med undantag för de kostnader som har uppstått före slutet av 2022 som enligt övergångsbestämmelsen kan ersättas retroaktivt före slutet av 2024.

Enligt den gällande lagen om främjande av integration ersätts kommunen för de kostnader för tolkning som ordnats för de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. Ingen tidsgräns har fastställts för ersättning av de kostnader som orsakas av tolkning. Enligt den gällande lagen om främjande av integration ersätts kostnaderna dock inte efter det att personen har fått finskt medborgarskap.

Enligt förslaget till lag om främjande av integration får kommunerna och välfärdsområdena i fortsättningen ersättning för tolkningskostnaderna, men modellen ändras så att kostnaderna för tolkning införs i de kalkylerade ersättningarna. Därmed ersätts kostnaderna för tolkning i tre år för de asylsökande som har fått uppehållstillstånd och i fyra år för kvotflyktingarnas del. När det administrativa arbetet med ansökan om och utbetalning av ersättning i ersättningsmodellen för tolkningskostnader tar slut förenklas ersättningsmetoden betydligt. Syftet med förslaget är förutom att minska de administrativa kostnaderna också att skynda på invandrarnas integration och sysselsättning genom att uppmuntra kommunerna att främja stärkandet av integrationskundernas språkkunskaper och invandrarna att utveckla sitt språk. Eftersom den kalkylerade ersättningen inte är öronmärkt kan kommunen eller välfärdsområdet vid behov också använda de erhållna kalkylerade

ersättningarna för ordnandet av tolkning för andra än integrationskunder. Myndigheterna kan också spara på kostnaderna för tolkning genom att anställa personer som talar olika språk och som kan betjäna kunderna på deras modersmål eller på ett annat språk som de behärskar väl.

Beloppet för de kostnader som uppstår vid tolkning läggs till den kalkylerade ersättningen i förhållande till antalet personer som omfattas av ersättningen, vilket betyder att den utbetalda sammanlagda ersättningen ligger på samma nivå, men att tyngdpunkten ligger på betalningsperioden för den kalkylerade ersättningen. Kostnader för tolkning på sammanlagt 14,8 miljoner euro ersattes 2021. Sammanlagt 12 215 personer omfattades av de kalkylerade ersättningarna, vilket betyder att kostnaden för tolkning, 1 212 euro per person, läggs till i den kalkylerade ersättningen. Kostnaden fördelas mellan kommunen och välfärdsområdet.

Enligt den gällande lagen om främjande av integration har som särskilda kostnader för de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. betalats för ordnandet av tjänster för barn som har kommit till landet utan vårdnadshavare, betydande kostnader orsakade av långsiktigt ordnandet av social- och hälsovård som skada eller sjukdom kräver, om personen har varit i behov av omsorg eller vård vid ankomsten till Finland samt av särskilda skäl för andra kostnader som kommunen har haft. Enligt förslaget ersätts välfärdsområdena i stället för kommunerna för kostnaderna för ordnandet av boende och stöd till samt de särskilda kostnaderna för social- och hälsovården för barn och ungdomar som kommit till landet utan vårdnadshavare.

Enligt 49 § 1 mom. 3 punkten i den gällande lagen om främjande av integration ersätts kommunen av särskilda skäl för övriga kostnader som kommunen orsakats, vilka också kan vara andra kostnader än särskilda kostnader för social- och hälsovården. Enligt arbets- och näringsministeriets anvisning om ersättning till kommunerna för kostnader som uppstår vid tillämpning av lagen om främjande av integration⁵ kan sådana kostnader exempelvis vara direkta kostnader för reservering av bostäder för personer som får internationellt skydd, till exempel hyror eller elräkningar eller direkta kostnader för möblering av bostaden, då reservering av bostaden innan personen/familjen anländer till Finland eller flyttar till kommunen inte har kunnat undvikas samt kostnader för specialdagvård till den del de överstiger kostnaderna för basdagvården, om behovet grundar sig på till exempel skada eller sjukdom. Under 2021 har till kommunerna utbetalats totalt cirka 4,5 miljoner euro i andra särskilda kostnader än social- och hälsovårdens särskilda kostnader.

Enligt förslaget till lag om främjande av integration föreslås det att ersättningen för kostnader för reservering av bostäder för kvotflyktingar ska bevaras. Likaså föreslås det att kostnader för specialdagvård till den del de överstiger kostnaderna för basdagvården, om behovet grundar sig på till exempel skada eller sjukdom, också i fortsättningen ersätts.

Enligt den gällande lagen om främjande av integration får kommunen separat ansöka om ersättning för inledande kartläggningar som påbörjats. I moment 32.50.30 (Statlig ersättning för integrationsfrämjande verksamhet) finns det finansiering för ersättning av kostnaderna för den inledande kartläggningen. Enligt uppskattningar hänför sig redan i nuläget 1,4 miljoner euro av anslagen i momentet till inledande kartläggningar, vilket täcker kostnaderna för inledande kartläggningar för 2 000 personer. Kommunerna har ansökt om ganska lite ersättning för de inledande kartläggningar som de arrangerat. I kommunerna har sådana inledande kartläggningar som ersätts separat huvudsakligen gjorts för internationella studerande och personer som flyttat på grund av arbete. Den inledande kartläggningen av personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i den gällande lagen

⁵ Arbets- och näringsministeriet: Anvisning om ersättning till kommunerna för kostnader som uppstår vid tillämpning av lagen om främjande av integration (01.04.2021). VN/9190/2021-TEM-1.

om främjande av integration (exempelvis en person som får internationellt skydd eller personens familjemedlemmar), som är utanför arbetskraften har huvudsakligen gjorts inom ramen för tjänsterna enligt socialvårdslagen och kostnaderna för dem har primärt finansierats inom ramen för socialvårdens finansiering eller den kalkylerade ersättning som betalats till kommunen. Enligt förslaget till lag om främjande av integration görs bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster för alla de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom., därmed får kommunerna och välfärdsområdena i fortsättningen ersättning för de kostnader som uppstår av detta som en del av den kalkylerade ersättningen.

Det finns också bestämmelser om ersättande av kostnaderna för utkomststöd och social- och hälsovårdstjänsterna för de personer som flyttat från områden i det forna Sovjetunionen i den gällande lagen om främjande av integration (51 och 52 §). I praktiken finns det i Finland numera ytterst få personer som anlänt enligt den här paragrafen och som får ersättningar enligt 51 § eftersom återflyttningsköen stängdes 1.7.2011. De personer som hade anmält sig till återflyttningsköen inom den utsatta tiden hade möjlighet att flytta till Finland inom en övergångsperiod på fem år senast den 1 juli 2016. I regel kan ersättningarna betalas ut i högst fem år. Betalningen av ersättningarna för återflyttare upphör i huvudsak senast under 2022. Till denna del kan man avstå från ersättning av kostnaderna.

Kommunen kan också få ersättning för utkomststödet och för kostnaderna för de ovan nämnda tjänsterna för en person som har sitt ursprung på det forna Sovjetunionens område, om personen har fått uppehållstillstånd på basis av 49 § 1 mom. 1 punkten i utlänningslagen (301/2004). Upphållstillstånd enligt den aktuella punkten beviljas en utlänning som har kommit till landet utan uppehållstillstånd, har varit finsk medborgare eller om åtminstone den ena av hans eller hennes föräldrar eller en av hans eller hennes far- eller morföräldrar är eller har varit infödd finsk medborgare eller om åtminstone den ena av hans eller hennes föräldrar eller en av hans eller hennes far- eller morföräldrar är eller har varit infödd finsk medborgare. Det är fortfarande möjligt att bevilja uppehållstillstånd enligt den här punkten, men antalet är relativt litet. De aktuella personerna är jämförbara med andra återflyttare, som flyttar till Finland från vilket annat land som helst, exempelvis Australien, Kanada eller Förenta Staterna. Även i dessa fall ska ansökan om uppehållstillstånd lämnas in innan man kommer till Finland. I och med att återflyttningsköen har stängts är det inte ändamålsenligt att fortsätta betala ut ersättningar för dessa personer efter reformen av lagen om främjande av integration.

Enligt den gällande lagen om främjande av integration har kommunerna fått ersättning för kostnaderna för ankomstgranskning av hälsotillståndet samt för boende, tryggnad av försörjningen och ordnande av social- och hälsovård i fråga om personer från det forna Sovjetunionens territorium vilka deltog som frivilliga i Finlands krig åren 1939–1945, samt deras makar. Enligt lagen ersätts kostnaderna under hela den period som ifrågavarande personer är bosatta i Finland. År 2021 gjordes utbetalningar för färre än fem personer och endast inom Mellersta Finlands och Södra Savolax närings-, trafik- och miljöcentralers områden. Cirka 395 000 euro betalades ut i ersättningar 2021. De utbetalda kostnaderna är social- och hälsovårdskostnader, som överförs till välfärdsområdena. Enligt propositionen föreslås det att kostnadsersättningar ska betalas till välfärdsområdena så länge som det bor personer ur målgruppen i Finland. Kostnaderna har minskat under de senaste åren och eftersom det inte är sannolikt att det kommer nya personer, som omfattas av de aktuella ersättningarna, till Finland upphör kostnaderna helt inom de närmaste åren.

Fastställande av kalkylerade ersättningar

Enligt förslaget till lag om främjande av integration betalas kalkylerade ersättningar för mottagande och främjande av integration för de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i lagförslaget. De senaste åren har kalkylerad ersättning utbetalats så att det årliga beloppet är 2 300 euro för en person som har fyllt 7 år och 6 845 euro för en person under 7 år. Bestämmelserna om ersättningsbeloppet finns i statsrådets förordning om ersättning av statens medel för kommunens kostnader för främjande av integration (1393/2011). Gällande dessa föreslås det inte någon ändring i ersättningsnivån, men eftersom de inledande tjänsterna och de tjänster som främjar integration för personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration organiseras inom ramen för både kommunens och välfärdsområdets tjänster, fördelas den nuvarande kalkylerade ersättningen enligt uppgiftsfördelningen delvis på kommunen och delvis på välfärdsområdet.

Det finns inga uppföljningsuppgifter om användningen av den kalkylerade ersättningen i kommunerna. I många kommuner är den kalkylerade ersättningen som betalas till dem en del av kommunens sammanlagda inkomster och den allokeras inte separat till ordnandet av tjänster som främjar integration. Tammerfors stad är ett av undantagen och där har man redan i många år fördelat den kalkylerade ersättningen på kommunens olika förvaltningsområden som stöd för främjande av integration också inom basservicen. Tammerfors stads kostnadsfördelning har riktgivande använts för fastställande av fördelningen av de kalkylerade ersättningarna mellan kommunerna och välfärdsområdena, dock med beaktande av de kommande organisationsreformerna. Eftersom det övergripande ansvaret för främjande av integration enligt förslaget överförs på kommunerna är många kommuner tvungna att fastställa en ny ansvarsinstans för funktionen, om de integrationsfrämjande tjänsterna tidigare har ordnats inom social- och hälsovården. Kommunen ska tillsammans med välfärdsområdet utarbeta en sektorsövergripande bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster för de personer som anges i 13 § i propositionen samt en sektorsövergripande integrationsplan, om det i den nämnda sektorsövergripande bedömningen har bedömts att personen har behov av det. Om det är ändamålsenligt kan kommunen göra en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster och en integrationsplan utan välfärdsområdet. Kommunen svarar också för en del av de inledande tjänsterna i synnerhet för mottagandet av kvotflyktingar, som i många kommuner tidigare huvudsakligen har skötts inom socialvården.

Den viktigaste tjänsten för främjande av integration för barn under 7 år är den av kommunen ordnade småbarnspedagogiken. Kommunen ansvarar dessutom för kultur-, idrotts- och fritidstjänsterna också för personer under 7 år. Välfärdsområdet ansvarar för social- och hälsovården, inklusive rådgivningstjänsterna och andra tjänster för barnfamiljer. Deltagande i småbarnspedagogiken är så gott som dagligt, medan välfärdsområdets åldersgruppskontroller primärt görs en gång per år och även social- och hälsovårdstjänsterna för under 7-åringar är mera sporadiska. Eftersom integrationstjänsterna för barn under 7 år så gott som helt ligger på kommunens ansvar är kommunens andel 95 procent av den nuvarande kalkylerade ersättningen ($6\,845 \text{ euro} \times 0,95 = 6\,502,75 \text{ euro}$, det vill säga cirka 6 503 euro) och välfärdsområdets andel 5 procent ($6\,845 \text{ euro} \times 0,05 = 342,25 \text{ euro}$, det vill säga cirka 342 euro). Den här fördelningen föreslås i den ovan nämnda regeringspropositionen (RP xx/2022 rd), där fördelningen mellan kommunen och välfärdsområdet grundar sig på kategorier med personer under 7 år och över 7 år.

För barn i skolåldern 7–17 år är de viktigaste tjänsterna för främjande av integration relaterade till utbildningen. Integrationen av barn i skolåldern kan förutom genom den grundläggande utbildningen, utbildningen på andra stadiet och den övriga utbildningen också främjas med kultur-, idrotts- och fritidstjänster samt genom ungdomsarbetet. Speciellt satsningar på stöd vid övergången från ett skolstadium till ett annat samt samarbetet mellan hemmet och skolan stöder barnets och den ungas integration och väg mot vidareutbildning och arbetslivet. För barn i skolåldern är också främjande av

befolkningsrelationer samt förebyggande av diskriminering och rasism viktiga åtgärder. Vårdsområdena svarar för elevvården samt social- och hälsovårdstjänsterna till barn, ungdomar och barnfamiljer. Kommunens ansvar för 7–17-åringar är mera omfattande än vårdsområdets, men vårdsområdet har också ett betydande ansvar för områdets egna tjänster. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och lagen om främjande av integration (RP xx/2022 rd), som är under beredning, föreslås det att organiseringen av boende och stöd för de barn och ungdomar som vistas i landet utan vårdnadshavare överförs från kommunerna till vårdsområdena samt att vårdsområdena ersätts för de kostnader som uppstår för dessa uppgifter. Utöver de ersättningar om betalas separat för de kostnader som uppstår till följd av dessa uppgifter beaktas uppgiften också i fördelningen av den kalkylerade ersättningen. Förslaget till kommunens andel av den nuvarande kalkylerade ersättningen är 70 procent ($2\,300 \text{ euro} \times 0,7 = 1\,610 \text{ euro}$) och vårdsområdets 30 procent ($2\,300 \text{ euro} \times 0,3 = 690 \text{ euro}$).

För en myndig person är utveckling av kompetensen och främjande av sysselsättningen de viktigaste tjänsterna för främjande av integration. Boende, kultur-, idrotts- och fritidstjänster hör också till de kommunala tjänster som främjar integration. Främjande av goda befolkningsrelationer samt förebyggande av diskriminering och rasism är också viktiga åtgärder i de vardagliga situationerna, utbildningen och arbetslivet. Vårdsområdena ansvarar också för integrationskundernas social- och hälsovårdstjänster inom sitt område. Kommunen ansvarar för bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster samt utarbetandet av en integrationsplan, men vårdsområdet deltar i den sektorsövergripande bedömningen och utarbetandet av en sektorsövergripande integrationsplan. Kommunerna har ett större ansvar för dem som har fyllt 18 år än vårdsområdena, men även vårdsområdena har ett betydande ansvar när det gäller områdets egna tjänster. I synnerhet många vuxna kan på grund av sin bakgrund ha behov av social- och hälsovårdens tjänster. Utöver de kalkylerade ersättningarna får vårdsområdena ersättning för betydande kostnader som orsakas av sjukdom och skada som de i 2 § 3 och 4 mom. avsedda personerna lider av i enlighet med bestämmelserna i 64 § Statens ersättning för specialkostnader. Det föreslås att kommunens andel är 70 procent av den nuvarande kalkylerade ersättningen ($2\,300 \text{ euro} \times 0,7 = 1\,610 \text{ euro}$) och vårdsområdets andel är 30 procent ($2\,300 \text{ euro} \times 0,3 = 690 \text{ euro}$).

Det föreslås att en del av det till inledande kartläggning riktade anslaget allokeras i den kalkylerade ersättningen för dem som fyllt 18 år, så att en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster görs också för främjande av integration för de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. som är utanför arbetskraften. Eftersom det knappt alls gjorts några inledande kartläggningar av den här gruppen för vilka separat ersättning har sökts har bedömningen av deras behov i det inledande skedet gjorts inom ramen för socialvården, där det har varit möjligt att separat ansöka om ersättning för nödvändig tolkning. Kostnaden för bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster uppskattas vara 540 euro exklusive kostnaderna för tolkning. Majoriteten av de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration är utanför arbetskraften av familjeskäl. Största delen av de personer som är utanför arbetskraften av familjeskäl är kvinnor. År 2019 fanns det cirka 2 400 nya personer som har fyllt 18 år och som kommer att omfattas av de kalkylerade ersättningarna. Cirka 47 procent av dessa är kvinnor, det vill säga cirka 1 128. Cirka 23 procent⁶, det vill säga cirka 260 personer, beräknas vara utanför arbetskraften på grund av familjeledighet.

⁶ Ärligen beviljas cirka 9 000 uppehållstillstånd på grund av familjeband. År 2020 var antalet vuxna 4 146, då man inte räknade med familjemedlemmarna och barnen enligt 2 § 3 mom. i lagen om främjande av integration. Av dem som flyttat på grund av familjeband är två tredjedelar kvinnor. Av de vuxna som flyttat på grund av familjeband var därmed cirka 2 700 kvinnor år 2020. Av alla kvinnor i kategorin 'annan person utanför arbetskraften' hade 23 % det yngsta

Den totala kostnaden för bedömning av målgruppens behov av kompetens- och integrationstjänster uppskattas till sammanlagt cirka 140 000 euro (260 x 540 euro = 140 400 euro). Kommunen får hälften av 140 000 euro i ersättning och välfärdsområdet hälften, det vill säga cirka 70 000 euro per myndighet. När denna kostnad fördelas på antalet 18 år fyllda som omfattas av ersättningarna är den genomsnittliga höjningen av den kalkylerade ersättningen 58 euro (140 000 euro delat på 2 400 = 58,33, det vill säga cirka 58 euro). Eftersom bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster görs i det inledande skedet hänförs ökningen av finansieringen till den kalkylerade ersättningen för det första året. Eftersom välfärdsområdet dessutom utöver kommunen deltar i den sektorsövergripande bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster spjälkas kostnaden på hälften och därmed är kommunens och välfärdsområdets ersättning för bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster 29 euro var (58 delat med 2 = 29) av den kalkylerade ersättning som betalas för varje 18 år fylld person det första året. Till följd av detta finns det två olika ersättningsnivåer för dem som fyllt 18 år: det första året och övriga år. Ersättningen är större för det första året eftersom den inkluderar tillägget för bedömning samt ersättningen för ordnandet av den flerspråkiga samhällsorientering och integrationsutbildning som beskrivs här nedan.

Bestämmelserna om finansieringen till kommunen av bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster för invandrare som är arbetslösa arbetssökande införs i arbetskraftsservicereformen. Eftersom välfärdsområdet deltar i den sektorsövergripande bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster också för de i 13 § i förslaget till lag om främjande av integration fastställda personer som är arbetslösa arbetssökande ska också kostnaderna för bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster för dessa personer beaktas i den kalkylerade ersättningen.

Av de nämnda 2 400 myndiga personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom. var sammanlagt 462 sådana personer som Finland mottagit inom den flyktingkvot som avses i 90 § i utlänningslagen för vilka det i fortsättningen görs en sektorsövergripande bedömning av kompetens- och kunskapsbehovet. I fortsättningen görs också alltid en sektorsövergripande bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster för offer för människohandel som har fått uppehållstillstånd, uppehållsrätt eller uppehållskort. Enligt uppskattning har 115 offer för människohandel fyllt 18 år och är sådana personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. som ingår i den kalkylerade ersättningen. En sektorsövergripande bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster görs också för en annan sådan person som hör under 2 § 3 eller 4 mom. som har behov av samordning av integrationstjänsterna och social- och hälsovårdstjänsterna. Välfärdsområdet deltar alltså i den sektorsövergripande bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster för både arbetslösa arbetssökande och de kvotflyktingar och vid behov andra personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. Det är dock möjligt att det inte är nödvändigt att göra en sektorsövergripande bedömning av alla kvotflyktingar eller offer för människohandel, vilket betyder att antalet sektorsövergripande bedömningar beräknas göras åt cirka 580 personer årligen. Antalet barn och ungdomar som kommer utan vårdnadshavare är litet och det är också möjligt att ta sig an deras servicebehov med en kundplan inom socialvården, småbarnspedagogiken eller ett annat allmänt servicesystem och därmed är bedömningen att det inte kommer att göras särskilt många bedömningar av behovet av kompetens- och integrationstjänster för dem.

barnet i åldern 0–2 år 2018. Om man antar att samma andel av de kvinnor som flyttade 2020 är familjelediga (detta är en överskattning), finns det 620 kvinnor som under ett år anländer och stannar utanför arbetskraften av familjeskäl.

Källa: Europeiska migrationsnätverket EMN, Nyckeltal över migration 2020, http://www.emn.fi/files/2179/Maahanmuuton_tunnusluvut_2020_FI_NETTI.pdf.

Välfärdsområdena deltar alltså tillsammans med kommunen i sammanlagt cirka 580 sektorsövergripande bedömningar av behovet av kompetens- och integrationstjänster för sådana myndiga personer som avses i 2 § 3 eller 4 mom. ($462+115=577$). Av dessa har 260 här ovanför beaktats som personer utanför arbetskraften, vilket betyder att det finns ytterligare 320 arbetslösa arbetssökande ($580 - 260 = 320$) för vilka välfärdsområdena deltar i den sektorsövergripande bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster. För deras del hänförs ytterligare sammanlagt cirka 86 000 euro till välfärdsområdena (320 gånger 270 euro, det vill säga välfärdsområdets andel av uppskattningen är 540 euro delat med två). När den här kostnaden delas med antalet personer som har fyllt 18 år, som omfattas av ersättningen, hänförs utöver ovan nämnda 29 euro en ytterligare höjning med 36 euro till den kalkylerade ersättningen (86 000 euro delat med $2\,400 = 35,83$ euro). Därmed hänförs sammanlagt 65 euro ($29 + 36$ euro) för bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster till den kalkylerade ersättning som betalas till välfärdsområdet för personer som har fyllt 18 år. Den bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster som kommunen gör för en arbetslös arbetssökande finansieras alltså med finansiering för arbetskraftsservice och därmed hänförs den kalkylerade kostnaden för detta inte till den kalkylerade ersättning som kommunen får.

I mån av möjlighet ska kommunen ordna samhällsorienteringen för integrationskunden på kundens modersmål eller ett språk som kunden behärskar väl. Den kalkylerade kostnaden för den flerspråkiga samhällsorienteringen (500 euro, har beskrivits närmare här ovan), inkluderas i den kalkylerade ersättning som det första året betalas till kommunen för en person som fyllt 18 år.

För personer som har fyllt 18 år inkluderas finansieringen av integrationsutbildningen i den kalkylerade ersättningen i enlighet med riktlinjerna i arbetskraftsreformen. I samband med genomförandet av reformen av arbetskraftsservicen beräknas finansieringen enligt nivån för 2019. Sammanlagt användes 2019 cirka 50,1 miljoner euro för integrationsutbildning arrangerad inom ramen för arbetskraftsutbildningen. Priset på integrationsutbildningen, som varar i genomsnitt ett år, var 9 669 euro per person 2019 ($251 \times 38,52$ euro per studerandearbetsdag), varvid en integrationsutbildning som varar cirka ett år hade kunnat ordnas för cirka 5 180 personer av vilka 2 070 personer (cirka 40 procent) utgående från mängden invandrare 2019 var sådana personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration (det vill säga att de omfattas av den kalkylerade ersättningen). För deras del hade kostnaderna för integrationsutbildningen varit cirka 20 miljoner euro. Den här delen av finansieringen av integrationsutbildning för 18 år fyllda inkluderas i den kalkylerade ersättning som utbetalas under det första året.

Sammanlagt 19 489 personer, av vilka 4 704 personer för första gången kom att omfattas av den kalkylerade ersättningen, omfattades 2019 av den kalkylerade ersättningen. Enligt uppskattning hade cirka 51 procent av dem som omfattades av den kalkylerade ersättningen 2019 fyllt 18 år, vilket betyder att cirka 2 400 nya, 18 år fyllda personer hade omfattats av den kalkylerade ersättningen. Därmed hänförs i genomsnitt en höjning på 8 333 euro till den kalkylerade ersättningen (20 miljoner euro delat med $2\,400 = 8333,33$, det vill säga cirka 8 333 euro), eftersom en del av de personer som har fyllt 18 år exempelvis till följd av sin ålder eller familjesituationen är utanför arbetskraften eller på grund av sin livssituation eller sina individuella behov deltar i annan än som arbetskraftsutbildning ordnad integrationsutbildning, som exempelvis finansieras inom ramen för fritt bildningsarbete eller grundläggande utbildning för vuxna.

Det föreslås att kostnaderna för tolkning inkluderas i den kalkylerade ersättningen för att minska det administrativa arbetet. Kostnader för tolkning på sammanlagt 14,8 miljoner euro ersattes 2021. Sammanlagt 12 215 personer omfattades av de kalkylerade ersättningarna, vilket betyder att

kostnaderna för tolkning, i genomsnitt 1 212 euro per person, läggs till i den kalkylerade ersättningen. Kostnaderna för tolkning kan dock inte fördelas mellan kommunerna och välfärdsområdena i det förhållande som har presenterats här ovan enligt en uppskattad fördelning av den kalkylerade ersättningen. Det är viktigt att i synnerhet inom social- och hälsovårdstjänsterna försäkra sig om att en yrkeskunnig tolk anlitas. Kostnadsfördelningen mellan de olika förvaltningsområdena har för tolkningskostnadernas del uppskattats utgående från kommunexemplet, med beaktande av fördelningen av ansvaret och uppgifterna mellan kommuner och välfärdsområden enligt förslaget till lag om främjande av integration. Eftersom kommunen enligt förslaget till lag om främjande av integration bär helhetsansvaret för främjandet av integration ska kommunen vid behov reservera en tolk för den sektorsövergripande bedömningen av behovet av tjänster eller utarbetandet av en plan. Det föreslås att kommunens andel av kostnaderna för tolkningen är 35 procent, det vill säga 424 euro ($1212 \times 0,35 = 424,2$) och välfärdsområdets 65 procent, det vill säga 788 euro ($1212 \times 0,65 = 787,8$).

Helsingfors stad får den kalkylerade ersättningen för både kommunen och välfärdsområdet. Ersättningarna betalas separat för att Helsingfors stad i sin bokföring ska kunna särskilja mellan finansieringen av social- och hälsovården och finansieringen av den övriga verksamheten.

Tabell 1. Fördelning av den kalkylerade ersättningen och beloppen för kommunerna och välfärdsområdena i Fastlandsfinland

Kalkylerad ersättning personer under 7 år	Kommunen (euro per person)	Välfärdsområde (euro per person)
Nuvarande ersättning 6 845 euro: fördelning 95-5%	6 503	342
Tolkning 1 212 euro: fördelning 35-65%	424	788
Sammanlagt	6 554	1130

Kalkylerad ersättning 7–17 åringar	Kommunen (euro per person)	Välfärdsområde (euro per person)
Nuvarande ersättning 2 300 euro: fördelning 70-30%	1 610	690
Tolkning 1 212 euro: fördelning 35-65%	424	788
Sammanlagt	2 034	1 478

Kalkylerad ersättning för 18 år fyllda för det första året	Kommunen (euro per person)	Välfärdsområde (euro per person)
Nuvarande ersättning 2 300 euro: fördelning 70-30%	1 610	690
Tolkning 1 212 euro: fördelning 35-65%	424	788
Bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster	29	65
Flerspråkig samhällsorientering för kommunen	500	0
Integrationsutbildning för kommunen	8 333	0
Sammanlagt	10 896	1 543

Kalkylerad ersättning för 18 år fyllda från och med det andra året*	Kommunen (euro per person)	Välfärdsområde (euro per person)
Nuvarande ersättning 2 300 euro: fördelning 70-30%	1 610	690

Tolkning 1 212 euro: fördelning 35-65%	424	788
Sammanlagt	2 034	1 478

*För de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i lagförslaget betalas kalkylerad ersättning under högst tre år, med undantag för kvotflyktingarna där utbetalningen sker i fyra år.

Tabell 2. Kalkylerat belopp för kommunerna i landskapet Åland

	Nuvarande ersättning	kalkylerade	Tolkning	Sammanlagt
Kalkylerad ersättning personer under 7 år	6 845		1 212	8 057
Kalkylerad ersättning 7–17 åringar	2 300		1 212	3 512
Kalkylerad ersättning för personer som fyllt 18 år	2 300		1 212	3 512

4.2.1.3 Konsekvenser för kommunekonomin

Integrationen av invandrarna främjas både av tjänsterna inom det allmänna servicesystemet och de tjänster som enligt bestämmelserna i det här förslaget till lag om främjande av integration ingår i kommunens integrationsprogram. En närmare beskrivning av finansieringen av kommunekonomin och de tjänster som främjar integration som helhet finns i underkapitel 2.8 Finansiering av främjande av integration i kapitel 2 Bedömning av nuläget. Det är skäl att observera att kommunens finansiering består av flera olika inkomstkällor, såsom skatter, försäljningsinkomster, statsandelar och projektfinansiering. De ersättningar som föreskrivs i förslaget till lag om främjande av integration utgör endast en liten del av kommunens finansiering.

Eftersom konsekvenserna av olika reformer är sammankopplade med varandra och kan ge synergieffekter är det skäl att samtidigt med konsekvenserna av främjandet av integration beakta de övriga ändringar som påverkar den kommunala ekonomin. För den kommunala ekonomin är de viktigaste kontaktpunkterna reformen av arbetskraftsservice, social- och hälsovårdsreformen samt reformen av lagen om utkomststöd.

Enligt förslaget överförs helhetsansvaret för tjänster som främjar integration på kommunerna 2024 samtidigt med överförandet av organiseringsansvaret för arbetskraftsservicen. Tjänsterna för invandrare som är arbetssökande finansieras huvudsakligen inom ramen för offentlig arbetskraftsservice. Bedömningen av konsekvenserna för den kommunala ekonomin av överförandet av organiseringsansvaret för arbetskraftsservice görs i regeringens proposition till riksdagen till lag om ordnande av arbetskraftsservice (RP xx/2022 rd). Enligt förslaget kommer även kommunens resurser att öka till följd av att kommunens uppgifter ökar.

Reformen av arbetskraftsservicen innehåller också ett förslag till ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. I den aktuella propositionen om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa föreslås det bestämmelser om hur arbetsmarknadsstödet och den därtill kopplade barnförhöjningen för sådana invandrare som avses i 2 § 1 mom. i lagen om främjande av integration ska finansieras ur statlig medel. Om det gäller en sådan person som avses i 2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration finansieras arbetsmarknadsstödet och barnförhöjningen enligt det aktuella

lagförslaget ur statliga medel tre år från den första anteckningen om hemkommun och i ett år från den första anteckningen om hemkommun för en annan person än de som avses i 2 § 3 eller 4 mom. Den här ändringen minskar kommunens finansieringsansvar för arbetsmarknadsstödet under de första åren. Under de första åren deltar invandrarna ofta i tjänster i enlighet med förslaget till lag om främjande av integration och lyfter arbetsmarknadsstöd, om de har anmält sig som arbetslösa arbetssökande.

Trots att konsekvenserna av reformen av arbetskraftsservicen inte är konsekvenser av den här propositionen har de ett helhetssamband. Exempelvis finansieringen av den integrationsutbildning som ordnas som arbetskraftsutbildning överförs på kommunen delvis inom ramen för reformen av arbetskraften och delvis med den kalkylerade ersättningen som föreskrivs i förslaget till lag om främjande av integration. När kommunen har tillgång till tjänster för främjande av integration, tjänster för utveckling av kompetens och främjande av sysselsättning effektiviserar dessa propositioner dessutom samordningen och erbjudandet av tjänster. Servicen kan också styras till de grupper som bäst behöver den. Genom båda propositionerna uppmuntras kommunerna att effektivt erbjuda integrationstjänster under de första åren och på ett sådant sätt att invandrarna integreras och sysselsätts.

En annan betydande reform är reformen av social- och hälsovården, som medför att organiseringsansvaret för social- och hälsovården och kostnaderna för ansvaret från 2023 överförs från kommunerna till välfärdsområdena. Den tredje reformen är den reform av lagen om utkomstskydd för arbetslösa där beredning pågår. Enligt den gällande lagen om främjande av integration har kommunerna fått separat ersättning för kostnaderna för mottagande av de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i den gällande lagen om främjande av integration och kostnaderna för främjande av deras integration. I förslaget till lag om främjande av integration föreslås det att ersättningssystemet bevaras, men det föreslås ändringar i systemet till följd av reformen av arbetskraftsservice och grundandet av välfärdsområden samt för att förenkla systemet. Redan i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och lagen om främjande av integration (RP xx/2022 rd) föreslås det att ändringen i ersättningen av kostnaderna till välfärdsområdena görs från och med början av 2023. Det betalas både kalkylerade ersättningar och ersättningar som ska sökas separat med stöd i lagen om främjande av integration.

Det föreslås att en del av de kalkylerade ersättningar som i nuläget betalas till kommunerna ska betalas till välfärdsområdena eftersom de inledande tjänsterna och tjänsterna för främjande av integration för de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration delvis ordnas som kommunala tjänster och delvis som välfärdsområdets tjänster. Den viktigaste tjänsten för främjande av integration för barn under 7 år är den av kommunen ordnade småbarnspedagogiken. Kommunen ansvarar dessutom för kultur-, idrotts- och fritidstjänsterna också för personer under 7 år. Välfärdsområdet ansvarar för hälso- och sjukvårdens rådgivningstjänster och andra tjänster för barnfamiljer. Eftersom kommunen så gott som helt ansvarar för integrationstjänsterna för barn under 7 år är kommunernas andel av den nuvarande kalkylerade ersättningen 95 procent och välfärdsområdenas 5 procent. Den här fördelningen föreslås i den ovan nämnda regeringspropositionen (RP xx/2022 rd), där fördelningen mellan kommunen och välfärdsområdet grundar sig på kategorier med personer under 7 år och över 7 år. Fördelningen har beskrivits närmare i avsnittet *Fastställande av kalkylerad ersättning* i kapitel 4.2.1.2 Förändringar i finansieringssystemet här ovan.

I förslaget till lag om främjande av integration föreslås det dock att ålderskategorin för dem som fyllt 7 år för den kalkylerade ersättningens del spjälkas upp på två, 7–17-åringar och personer som har fyllt 18 år. För barn i skolåldern 7–17 år är de viktigaste integrationsfrämjande tjänsterna kopplade till utbildning. Integrationen av barn i skolåldern kan förutom genom den grundläggande utbildningen, utbildningen på andra stadiet och den övriga utbildningen också främjas med kultur-, idrotts- och fritidstjänster samt genom ungdomsarbetet. Vårdsområdena ansvarar bland annat för elevvården samt social- och hälsovårdstjänsterna för barnfamiljer.

De viktigaste tjänsterna för främjande av integration för myndiga personer är tjänster för kompetensutveckling och främjande av sysselsättningen. Boende, kultur-, idrotts- och fritidstjänster hör också till de kommunala tjänster som främjar integration. Vårdsområdena ansvarar också för integrationskundernas social- och hälsovårdstjänster inom sitt område. Kommunen ansvarar för bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster samt utarbetandet av en integrationsplan, men vårdsområdet deltar i den sektorsövergripande bedömningen och utarbetandet av en sektorsövergripande integrationsplan.

Kommunernas ansvar för dem som har fyllt 7 år är mera omfattande än vårdsområdenas, men vårdsområdena har också ett betydande ansvar för mottagande och främjande av integration för de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom., därmed är kommunens andel av den nuvarande kalkylerade ersättningen 70 procent och vårdsområdets 30 procent. Det föreslås egna ersättningskategorier för 7–17-åringar och personer som har fyllt 18 år, trots att de procentuella andelarna för fördelningen mellan kommunen och vårdsområdet är lika i båda kategorierna, eftersom ersättningsbeloppet är större för dem som har fyllt 18 år för den kalkylerade ersättning som betalas till kommunen det första ersättningsåret, eftersom den innehåller bland annat kostnader för flerspråkig samhällsorientering och integrationsutbildning. Ersättningen av kostnaderna för tolkning fördelas också i olika förhållande mellan kommunen och vårdsområdena. Närmare bestämmelser om ersättningsbeloppen för den kalkylerade ersättningen får utfärdas genom förordning av statsrådet. Se närmare om detta ovan i kapitel 4.2.1.2 Förändringar i finansieringssystemen i avsnittet *Fastställande av kalkylerad ersättning*.

I förslaget till lag om främjande av integration finns det dessutom bestämmelser om sådana ersättningar som kan sökas separat som i nuläget betalas till kommunerna. I den nämnda propositionen (RP xx/2022 rd) föreskrivs det att vissa av dessa ersättningar till kommunerna, såsom de särskilda kostnaderna för social- och hälsovården samt ersättningarna för utkomststödet, från och med början av 2023 ska betalas till vårdsområdena i stället för till kommunerna. Det här beror på de beskrivna överföringarna av uppgifterna, som medför att kostnaderna i fortsättningen uppstår hos vårdsområdena. Mängden ersättningar som betalas till kommunerna minskar, men i motsvarande grad överförs de uppgifter som orsakar kostnaderna från kommunerna till vårdsområdena.

Det föreslås en förenkling av ersättningssystemet i det förslag till lag om främjande av integration som ingår i den här propositionen. När det administrativa arbetet minskar uppstår det inbesparingar hos både kommunerna och staten i och med förenklingen av ersättningssystemet. I fortsättningen betalas en kalkylerad ersättning i stället för de ersättningar för tolkning som i nuläget ska sökas separat, vilket förenklar systemet och minskar de administrativa kostnaderna. Det faktum att de kostnader för tolkning som i nuläget ska sökas separat har fördelats i den kalkylerade ersättningen påverkar inte kommunernas inkomster. Därtill frångås ersättningen av inledande kartläggning mot ansökan och kostnaderna för detta ersätts delvis till kommunerna inom ramen för statsandelssystemet för basservice och delvis i den kalkylerade ersättningen för mottagande och främjande av integration för sådana personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i den föreslagna lagen om främjande av integration.

Utöver de konsekvenser som har beskrivits här ovanför har propositionen också direkta konsekvenser för den kommunala ekonomin. I förslaget till lag om främjande av integration ges kommunerna nya uppgifter i anknytning till främjande av integration och kommunerna får ersättning för dessa enligt de ovan beräknade kostnaderna som påverkar den offentliga ekonomin.

Finansieringen av kostnaderna för de nya och mer omfattande uppgifterna fördelas primärt till kommunerna via statsandelssystemet. Med beaktande av kriteriet för främmande språk i statsandelssystemet går finansieringen främst till de städer där det finns flest med främmande språk, det vill säga där servicebehovet är störst. Ändringen i kommunens statsandel för basservice är sammanlagt cirka 12,39 miljoner euro. Beloppet består av följande: bedömningen av tillgång till och behovet av integrationstjänster och utarbetande och uppföljning av en integrationsplan och vägledning till tjänster 0,81 miljoner euro, flerspråkig samhällsorientering 3,8 miljoner euro, väglednings- och rådgivningstjänster 2 miljoner euro, sektorsövergripande samarbete 2 miljoner, tolkning 2,4 miljoner, sakkunnigarbete 1,38 miljoner. Vissa av dessa gäller andra invandrare än de som avses i 2 § 3 och 4 mom. eller invandrare som är arbetslösa arbetssökande. Statsandelarna har beskrivits närmare i kapitel 4.2.1.1 här ovan. Konsekvenser för den offentliga ekonomin.

Skillnaderna för kommunerna i konsekvenserna av den ökade finansieringen ligger mellan 220 euro och cirka fyra miljoner euro. I de kommuner där det endast bor under tio personer med främmande språk är förändringen i statsandelsfinansieringen endast några hundra euro. Ökningen per invånare är 2,86 euro och för finansieringsökningens del är variationsbredden 0,14–7,59 euro per invånare.

Statsandelsfinansiering baserad på kriteriet med främmande språk kan också ha icke-önskade konsekvenser. Om de mindre kommunerna inte har möjlighet att ordna tillräckligt med tjänster som främjar integrationen och sysselsättningen av invandrare kan det finnas risk för att invandrarna i allt högre grad koncentreras till städer i regioncentra. Enligt förslaget kan tjänster som främjar integration också ordnas som samarbete mellan kommuner, varvid kommunerna kan slå samman sina resurser för organiserande av tjänsterna. För att tjänsterna ska finnas tillgängliga också för invandrare som bor i de mindre, omgivande kommunerna har centralorterna av de orsaker som beskrivits här ovanför incitament att delta i samarbetet.

Det är inte ändamålsenligt att ordna tjänster som främjar integration separat i alla kommuner utan de bör ordnas som samarbete mellan kommunerna. Exempelvis väglednings- och rådgivningstjänster med låg tröskel för invandrare har redan i den projektfinsiering som beviljas som statsunderstöd styrts så att den ordnas regionalt, primärt kring centralorterna i landskapen eller i övrigt som ändamålsenligt samarbete mellan kommunerna. I en del projekt har dessutom organiseringen av andra tjänster, såsom den inledande kartläggningen, utvecklats inom ramen för projekthelheten. För att trygga en jämlik tillgång till tjänster runt om i Finland är det möjligt att arrangera kommunens integrationsprogram som samarbete mellan kommunerna så att tjänsterna ordnas sektorsövergripande med lösningar som ordnas både som närverksamhet och på distans.

Både den statliga finansieringen och den kalkylerade ersättningen till kommunen är allmänna och kalkylerade. Besluten om allokeringen av anslaget hör till den kommunala självstyrelsen, vilket betyder att kommunerna i princip kan allokera resurserna på ett annat sätt än hur de har allokerats i statsbudgeten eller i kalkylerna för förslaget till lag om främjande av integration. Därmed kan exempelvis de resurser som används för främjande av integration avvika från de anslag som i nuläget allokteras till tjänsterna ur anslagen i statsbudgeten. Enligt 44 § 1 mom. i förslaget till lag om främjande av integration svarar kommunen för att integrationsprogrammet ordnas inom ramen för

tillgängliga anslag så att det till innehåll och omfattning är sådant som invandrarnas behov i kommunen förutsätter. Som kommuninvånare har invandrarna dessutom rätt att använda kommunens och välfärdsområdets samtliga tjänster. Till tjänster som främjar integrationen hör förutom de tjänster som ingår i integrationsprogrammet också exempelvis motions-, kultur-, ungdoms- och fritidstjänster.

Exempelvis sysselsättningen påverkar vilket behov av tjänster invandrare och personer med främmande språk har. När de hittar sysselsättning blir de också kommunala skattebetalare. I framtiden spelar den arbetsrelaterade invandringen och sysselsättningen av de invandrare som redan bor i landet en central roll för livskraften i alla kommuner. De som flyttat till landet av arbetsrelaterade orsaker är exempelvis skattebetalare från tidpunkten för invandringen och den positiva utvecklingen av sysselsättningen också för personer som invandrat av andra orsaker har positiv effekt på den kommunala ekonomin.

Det finns bestämmelser om en ny kundinformationssystemhelhet i 9 kap. i förslaget till lag om främjande av integration. I kommunerna används kundinformationssystemet för integration av andra integrationstjänster än de som ordnas inom ramen för arbetskraftsservicen. Det reserveras anslag i statsbudgeten för kostnaderna för utveckling och underhåll av kundinformationssystemhelheten. Det är frivilligt för kommunerna att ta i bruk den nya kundinformationssystemhelheten och systemet orsakar inga kostnader för kommunerna. Kommunen har också i fortsättningen möjlighet att använda sitt eget kundinformationssystem för integrationstjänsterna, då ansvarar kommunen själv för anskaffningen och kostnaderna.

I 9 kap. i den föreslagna lagen finns det dessutom föreskrifter om ett nytt riksomfattande informationslager för integration, där integrationskundernas kunduppgifter sparas. Kommunen är skyldig att använda det riksomfattande informationslagret vid genomförandet av främjande av integration. Det kan eventuellt uppstå kostnader för kommunerna för lagring av kunduppgifterna i det föreslagna informationslagret för integration. För de kommuner som använder det nämnda, riksomfattande kundinformationssystemet uppstår inga kostnader eftersom kunduppgifterna överförs direkt till informationslagret från det riksomfattande kundinformationssystemet. De kommuner som använder sina egna kundinformationssystem för integrationstjänsterna svarar däremot för att det använda kundinformationssystemet är kompatibelt med det nya riksomfattande informationslagret. Det föreslås att bestämmelserna om systemen träder i kraft efter en övergångsperiod, vilket avser ge en smidig övergång till det nya riksomfattande systemet utan extra kostnader för kommunerna. Kommunerna har redan använt olika slags kundinformationssystem för behandling av handlingar i enlighet med den gällande lagen om främjande av integration, därmed är uppgiften inte ny för kommunen.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att kommunerna genom den här propositionen och den plan för den offentliga ekonomin som fastställdes våren 2022 i fortsättningen får 12,78 miljoner euro mera permanent finansiering för organisering av tjänster som främjar integration ur arbets- och näringsministeriets huvudklass. Därtill hänförs cirka 0,9 miljoner euro i finansiering för bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster till kommunerna, medan kommunerna tidigare endast har ansökt om 0,14–0,28 miljoner euro årligen för de inledande kartläggningarna. Finansieringen täcker kostnaderna för organisering av väglednings- och rådgivningstjänster (2 miljoner i statsandelar) för andra än en i 2 § 3 och 4 mom. avsedd person eller för en arbetslös arbetssökande enligt lagen om ordnande av arbetskraftsservice för behovet av kompetens- och integrationstjänster på basnivå eller sektorsövergripande nivå (890 000 euro, av vilket 0,81 miljoner euro är statsandelar samt 70 000 euro inkluderat i den kalkylerade ersättningen) samt kostnader för utarbetandet av en integrationsplan, inklusive kostnader för tolkning (3 775 000 euro, av vilket 1,375

miljoner sakkunnigarbete och 2,4 miljoner tolkning som statsandelar), ordnandet av flerspråkig samhällsorientering (5 miljoner euro, av vilket 3,8 miljoner statsandelar och 1,2 miljoner inkluderat i den kalkylerade ersättningen) samt för det sektorsövergripande samarbetet för främjande av integration och sysselsättning (2 miljoner euro i statsandelar). Kommunerna avses få ersättning för en del av kostnaderna inom ramen för de kalkylerade ersättningar som betalas för de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i lagförslaget, och för en del av kostnaderna via statsandelssystemet.

4.2.1.4 Inverkan på välfärdsområdenas finansiering

Det finns en närmare beskrivning i 2 kap. underkapitel 2.8 av hur välfärdsområdenas finansiering byggs upp. En liten del av välfärdsområdenas finansiering består av statliga ersättningar som betalas med stöd av lagen om främjande av integration, vilka föreslås i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och lagen om främjande av integration (RP xx/2022 rd). Ersättningarna är kalkylerade ersättningar som betalas för de personer som avses i 2 § 2 och 3 mom. i den gällande lagen om främjande av integration (2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration) samt ersättningar som söks separat. Eftersom välfärdsområdet främjar invandrarnas integration också inom ramen för social- och hälsovårdstjänsterna, gör bedömningar av behovet av socialvård samt hälsogranskningar för kvotflyktingar föreslogs det i den propositionen samma fördelning av den kalkylerade ersättningen till välfärdsområdena som i den gällande lagen om främjande av integration som i förslaget till lag om främjande av integration. Med förslaget till lag om främjande av integration kopplas kommunens och välfärdsområdets olika arbeten ihop och sammanjämkas, vilket effektiviserar vägledningen för invandraren och möjligheten att få de tjänster som motsvarar behovet av integrationsfrämjande tjänster och ger synergieffekter i organiseringen av tjänster, inklusive tolkning.

Närmare bestämmelser om ersättningsbeloppen för den kalkylerade ersättningen får utfärdas genom förordning av statsrådet. Fördelningen av den kalkylerade ersättningen mellan kommunen och välfärdsområdet baserar sig på förhållandet mellan de uppgifter som främjar integration. Till den kalkylerade ersättningen som betalas ut till välfärdsområdena har även den andel av finansieringen av bedömningen av behovet av sektorsövergripande kompetens- och integrationstjänster lagts till som hänför sig till välfärdsområdena, sammanlagt 156 000 euro (såsom beskrivits här ovanför 86 000 för arbetssökande + 70 000 för personer utanför arbetskraften = 156 000). En närmare beskrivning av hur den kalkylerade ersättning som betalas till välfärdsområdet räknas ut finns under *Fastställande av den kalkylerade ersättningen* i punkt 4.2.1.2 Förändringar i finansieringssystemet här ovanför. Med propositionen i fråga föreslogs det dessutom att välfärdsområdet får rätt att ansöka om ersättning av staten för särskilda kostnader (49 § i den gällande lagen om främjande av integration), tolkning (48 §), utkomststöd (46 §), kostnader för personer från det forna Sovjetunionens område (51 §), kostnader för de personer som frivilligt tjänstgjorde i kriget (52 §) samt tjänster för offer för människohandel (53 §). De särskilda kostnaderna täcker kostnader för social- och hälsovård samt kostnader för minderåriga barn och unga som kommit till landet utan vårdnadshavare på det sätt som närmare föreskrivs i lag.

Med det förslag till lag om främjande av integration som ingår i den här propositionen till riksdagen föreslås det att ersättningssystemet förenklas på det beskrivna sättet, varvid välfärdsområdet i fortsättningen inte längre separat behöver ansöka om ersättning av kostnaderna för tolkning, utan de ingår också för välfärdsområdenas del i betalningen av den kalkylerade ersättningen. Vissa av de ersättningar som ska sökas separat, såsom särskilda kostnader inom social- och hälsovården samt kostnaderna för minderåriga barn och unga som kommit till landet utan vårdnadshavare, personer

som tjänstgjort frivilligt i krigen och offer för människohandel ska också i fortsättningen sökas separat. Ändringarna har ingen betydelse för välfärdsområdenas inkomster, men förenklingen av ersättningssystemet reglerar också välfärdsområdenas administrativa börda.

4.2.1.5 Konsekvenser för företagens ekonomi

Propositionens konsekvenser för företagen är minimala. Om propositionen ökar utbudet på arbetskraft kan förslaget till lag om främjande av integration eventuellt ha indirekta konsekvenser för företagen i form av förbättrad tillgång till arbetskraft och inledande av ny företagsverksamhet. Syftet med förslaget är att öka övergången från att vara utanför arbetskraften till arbetskraften samt påskynda och effektivisera sysselsättningen.

Företagen kan delta i produktionen av olika tjänster för främjande av integration. Närings-, trafik- och miljöcentralerna har köpt integrationsutbildning som arrangeras i form av arbetskraftsutbildning inom ramen för den nuvarande lagstiftningen om främjande av integration. Under de senaste åren har integrationsutbildning årligen köpts för cirka 50 miljoner euro. Enligt förslaget till lag om främjande av integration får företagen i fortsättningen utöver integrationsutbildningen också producera den nya samhällsorienteringen samt delvis vägledning och rådgivning. Anskaffningen av tjänster ska i så fall upphandlas i enlighet med upphandlingslagstiftningen. Som helhet är det möjligt att lagförslaget ökar konkurrensen om produktion av tjänster för främjande av integration. Kommunerna kan dock också producera tjänsterna som egen verksamhet, vilket betyder att konsekvenserna för företagen är osäkra.

Eftersom antalet enheter som gör upphandlingar ökar betydligt när uppgifterna överförs från staten till kommunerna är upphandlingarna i genomsnitt mindre helheter än i nuläget. De mindre upphandlingarna kan även leda till nya företag på marknaden som börjar erbjuda arbetskrafts- och företagstjänster. En identifierad risk när upphandlingsvolymerna minskar är att de företag som producerar arbetskrafts- och företagstjänster som köptjänster är tvungna att använda förhållandevis mera tid på upphandlingar och offertskrivande när antalet upphandlingar ökar. I en del av kommunerna finns det sannolikt få potentiella serviceproducenter, vilket eventuellt leder till att upphandlingarna koncentreras till stora producenter, såvida det inte fästs särskild uppmärksamhet vid upphandlingen på att också mindre aktörer ska ha möjlighet att delta i upphandlingarna.

Företagen kan också producera mera specialiserade tjänster än i nuläget. I främjandet av integrationen gjordes 2016–2019 ett försök med en Koto-SIB-modell som grundar sig på påverkansinvesteringar, där man erbjöd integrationskunden utbildningsmodeller som byggde på arbetslivets, arbetsgivarnas och invandrarnas behov. Ingen utvärdering av påverkan i efterhand (*ex-post*) har ännu gjorts av försöket, men utgående från uppföljningsuppgifterna verkar resultaten lovande. Förslaget till lag om främjande av integration gör det möjligt att skraddarsy och genomföra modellerna som en del av kommunernas integrationsprogram.

Företagen kan också verka som producenter av familjegrupphemstjänster. Om familjegrupphemensverksamheten definieras som service enligt socialvårdslagen ökar de administrativa kraven på verksamheten eftersom enheterna är tvungna att utarbeta planer för egenkontroll och serviceproducenten ska ansöka om tillstånd av regionförvaltningsverket eller Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården att producera socialservice dygnet runt innan verksamheten inleds eller väsentligt ändras.

En privat serviceproducent som producerar socialvårdstjänster dygnet runt ska ha ett i 7 § i lagen om privat socialservice (922/2011) avsett tillstånd av regionförvaltningsverket eller Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Den föreslagna ändringen förutsätter att företag och andra privata serviceproducenter, som producerar familjegrupphemstjänster, registrerar sin verksamhet på det sätt som socialvårdslagstiftningen kräver. De ska också uppfylla de lagliga verksamhetsförutsättningarna. Eftersom det för personalens och utrymmenas del enligt den gällande lagstiftningen har förutsatts att familjegrupphemmen följer kraven i 58–60 § i barnskyddslagen, betyder det att de föreslagna ändringen därmed inte i stor omfattning påverkar företagets verksamhetsförutsättningar. Vid elektronisk behandling av ett tillstånd för produktion av privat socialservice dygnet runt, som kan omfatta högst fem verksamhetsenheter, tas en avgift på 3 500 euro ut. För behandling av ansökan skriven på papper tas en avgift på 4 200 euro ut. Därutöver tas 600 euro ut för behandlingen av en elektronisk ansökan för varje påbörjad fem verksamhetsenheter och 720 euro om ansökan är skriven på papper.

På social- och hälsovårdsministeriet pågår beredningen av en tillsynslag över social- och hälsovårdstjänsterna (projektnummer STM057:00/2021) som när den träder i kraft upphäver lagen om privat socialservice. I den föreslagna lagen kommer bestämmelser att införas gällande verksamhetsförutsättningarna för social- och hälsovårdstjänsterna, preventiv tillsyn, registrering, egenkontroll och medel för tillsyn i efterhand. Propositionen gäller såväl offentliga arrangörer och producenter av service som också privata serviceproducenter. Lagen är avsedd att träda i kraft 1.1.2024. Det föreslås att ändringen av de gällande tillstånden och de registrerade anmalingarna gällande registreringar i enlighet med den nya lagen ska vara gratis för serviceproducenterna. Innehållet i det föreslagna registret över serviceproducenter utvidgas något gällande exempelvis uppgifterna om personalen, kunderna samt tillämpningen av dataskyddsförordningen. Det utvidgade datainnehållet kräver att de privata serviceproducenterna lämnar in tilläggsuppgifter inom tre år från lagens ikraftträdande, vilket ökar den administrativa bördan något. Enligt uppskattning finns det faktorer som både sänker och höjer avgifterna med avseende på den kommande nivån på avgifterna i det nya registreringsförfarandet. Det beräknas att nivån på de avgifter som tas ut för registreringen kommer att sjunka i och med att dimensionerna växer när de offentliga serviceproducenterna kommer till och det nya registreringsförfarandet blir enhetligare.

Enligt 37 § i mervärdesskattelagen (1501/1993) betalas inte skatt på försäljning av tjänster och varor i form av socialvård. Enligt högsta förvaltningsdomstolens årsboksbeslut anses den boendeserviceverksamhet som avses i lagförslaget inte vara sådan socialservice som är befriad från mervärdesskatt enligt 37 och 38 § i mervärdesskattelagen.⁷ Därmed har den föreslagna ändringen konsekvenser för de skatter som de privata serviceproducenterna betalar för familjegrupphemsvärksamheten när den överförs till socialvårdstjänsterna.

4.2.1.6 Konsekvenser för hushållens ekonomi

Eftersom reformen inte innehåller några betydande ändringar i socialskyddssystemet är de direkta konsekvenserna av förslaget till lag om främjande av integration på hushållens ekonomi små. De största direkta konsekvenserna för integrationskunderna gäller dem som studerar på eget initiativ medan de får arbetslöshetsförmån grundad på lagen om främjande av integration i situationer där maximitiden för integrationsplanens giltighet uppfylls mitt under studiehelheten på eget initiativ.

⁷ Högsta förvaltningsdomstolens årsboksbeslut HFD:2019:45, <https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/vuosikirjapaatokset/1554464517790.html>.

Enligt den nya lagstiftningen är det möjligt för integrationskunden att genomföra den i integrationsplanen avtalade studiehelheten på eget initiativ med arbetslöshetsförmån. I nuläget är detta inte möjligt utan studerande ska slutföra sina studier med exempelvis studiepenning. De personer vars studier på eget initiativ tidigare skulle ha avbrutits när maximitiden för integrationsplanens giltighet uppfylldes och som skulle ha fortsatt med studiestöd får enligt den nya lagstiftningen uppskattningsvis cirka 725 euro i månaden i arbetsmarknadsstöd för att slutföra sina studier, medan studiestödet endast hade varit cirka 255 (253,60) euro i månaden. I praktiken är skillnaden mellan studiestöd och arbetsmarknadsstöd *de facto* inte nära på så här stor eftersom beräkningen inte beaktar övriga stödformer såsom bostadsstöd och utkomststöd.

Syftet med ändringarna är att minska avbrutna studier i situationer där studerande förlorar rätten till arbetslöshetsförmån under perioden med studier på eget initiativ när integrationsplanens giltighetstid upphör. Enligt den nuvarande lagen om främjande av integration kan man inte direkt fortsätta stöda studier med arbetslöshetsförmån på eget initiativ på grundval av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice, eftersom studier som inlemts tidigare inte kan stödas utan att avbrottet varat i ett år. Om arbetslöshetsförmånen upphör kan studerandens försörjning äventyras eller försämrats och medföra att redan påbörjade studier avbryts. Det är dock motiverat både ur individens perspektiv och sysselsättningsperspektiv att invandraren slutför de påbörjade studierna.

Invandrarnas möjligheter att studera med arbetslöshetsförmån som stöd förbättras också genom att det enligt regeringspropositionen som gäller reformen av arbetskraftsservice blir möjligt att genomföra studier i läs- och skrivfärdigheter på eget initiativ med arbetslöshetsförmån som stöd också för andra invandrare än integrationskunder.

På rätten till kostnadsersättning vid studier på eget initiativ efter det att maximitiden för integrationsplanens giltighet är slut tillämpas enhetliga bestämmelser för samtliga arbetssökande, det vill säga att personerna inte får kostnadsersättning för studier på eget initiativ som stöds med arbetslöshetsförmån när det gäller studier på eget initiativ som slutförs efter det att integrationsplanens maximitid på två eller fyra år är slut. I dessa situationer sjunker personernas arbetsmarknadsstöd på månadsnivå när integrationsplanens maximitid uppfyllts från cirka 920 (919,77) euro till cirka 725 (726,27) euro. I och med att maximitiden för integrationsplanens giltighetstid förkortas är det sannolikt med en ökning av antalet integrationskunder, vars studiehelhet på eget initiativ är oavslutad när maximitiden för integrationsplanen uppfylls. Det är dock möjligt att fortsätta studierna med arbetslöshetsförmån utan kostnadsersättning på de för alla arbetssökande gemensamma grunder som föreskrivs i lagen om ordnande av arbetskraftsservice.

Ändringarna gällande studier på eget initiativ är motiverade både för jämlikheten mellan alla arbetssökande och ur incitamentsperspektiv. Om man för att slutföra studierna på eget initiativ också hade fått kostnadsersättning utöver arbetsmarknadsstöd, skulle det ha blivit mera lockande att slutföra studierna på eget initiativ än att övergå till sådana tjänster som definieras i lagen om ordnande av arbetskraftsservice som följer efter integrationsprogrammet. Det här kunde ha lett till oändamålsenlig utbildning och service.

Enligt propositionen till lag om fritt bildningsarbete kan invandraren i fortsättningen studera gratis vid en läroanstalt för fritt bildningsarbete ytterligare ett år efter det att integrationsplanen tagit slut. Med detta bevaras den nuvarande situationen för de invandrare som enligt den gällande lagen om främjande av integration hade haft behov av integrationsplanens maximitid på tre år. Däremot är den föreslagna ändringen en förbättring för de invandrare som hittar sysselsättning inom högst två år från det att integrationsplanen tar slut, eftersom de kan studera gratis ytterligare ett år efter det att

integrationsplanen tar slut och på det sättet utveckla sin kompetens. Det här kan främja sysselsatta personers språkstudier vid sidan av arbetet.

Ett av de viktigaste syftena med förslaget till lag om främjande av integration är att främja sysselsättningen för integrationskunder och öka övergången till arbetskraften för personer utanför arbetskraften. Om man lyckas med dessa målsättningar har reformen naturligtvis konsekvenser för ekonomin i de hushåll som övergår till sysselsättning och arbetskraften. Enligt en studie gjord av Sarvimäki och Hämäläinen (2016) är inkomsterna för de personer som har fått en integrationsplan 50 procent högre än för kontrollgruppen under en granskningsperiod på tio år.⁸ På längre sikt är det sannolikt att i synnerhet övergången för personer utanför arbetskraften till arbetskraften i genomsnitt ökar inkomsterna för de personer som övergått till arbetskraften och deras hushåll.

För hushållens del spelar också konsekvenserna över generationsgränserna en viktig roll. Om reformen ökar sysselsättningen och engagemangsnivån för integrationskunderna påverkar detta också deras barns inkomster under livsrytmen till följd av nedärvning av den socioekonomiska ställningen. Ur det generationsöverskridande perspektivet är det speciellt viktigt att de föräldrar som lyfter hemvårdsstöd går över till arbetskraften eftersom det för det mesta också betyder att deras barn deltar i småbarnspedagogiken. Barn med främmande språk har klart bättre nytta av småbarnspedagogiken än genomsnittet bland annat till följd av att de inhemska språken utvecklas.⁹ Det har också kunnat observeras en positiv effekt på grundskolans avgångsbetyg för barnen till de föräldrar som har fått en integrationsplan.¹⁰

4.2.2 Konsekvenser för myndigheterna

Konsekvenserna för myndigheterna av regeringens proposition anknyter huvudsakligen till förslaget till lag om främjande av integration samt delvis till lagförslaget om socialvårdslagen. I förslaget till lag om främjande av integration ingår förslag om reglering av myndigheternas uppgifter för främjande av integration samt sammanjämkning av dem för främjande av integration på olika förvaltningsnivåer. Propositionen har beröringsytor med den proposition om reformen av arbetskraftsservicen som samtidigt lämnats till riksdagen, som föreslås träda i kraft under 2024 när organiseringsansvaret för arbetskraftsservicen övergår från staten till kommunerna. Propositionen har dessutom kopplingar till överföringen av organiseringsansvaret för social- och hälsovårdstjänsterna från kommunerna till välfärdsområdena från början av 2023 med undantag för Helsingfors stad och landskapet Åland. Dessa två reformer har betydande konsekvenser för myndighetsansvaret för främjande av invandrarnas integration.

Eftersom det mycket sällan är möjligt att nå den bästa påverkan med enskilda åtgärder är den viktigaste utgångspunkten för propositionen effektivisering av främjandet av integration genom utveckling av de inledande tjänsterna för integration och främjandet av integration som en del av det allmänna service- och utbildningssystemet. För att främja ett övergripande angreppssätt betonar propositionen integrering och sammanjämkning av en politik och lagstiftning som främjar integration i synnerhet med sysselsättnings-, utbildnings- och näringslivspolitikerna liksom också med social- och

⁸ Sarvimäki, M. & Hämäläinen, K. 2016. Integrating Immigrants: The Impact of Restructuring Active Labor Market Policies. *Journal of Labor Economics*. 34(2). s. 479–508. <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/683667>

⁹ OECD. 2018. Working Together: Skills and Labour Market Integration of Immigrants and their Children in Finland, OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264305250-en>

¹⁰ Pesola, H. & Sarvimäki, M. 2022. Intergenerational Spillovers of Integration Policies: Bevis från Finlands integrationsplaner. http://www.aalto-econ.fi/sarvimaki/integration_children.pdf

hälsovårdspolitiken. Propositionen främjar dessutom samordning av främjande av integration i kommunerna och välfärdsområdena med den övriga planeringen och på detta sätt stöder den att genomgripande hänsyn tas till invandrarnas behov inom ramen för kommunens och välfärdsområdets övriga verksamhet och service.

På samma sätt som i den gällande lagen om främjande av integration har kommunen det övergripande ansvaret och samordningsansvaret för främjande av invandrarnas integration samt planeringen och uppföljningen av den på lokal nivå. Kommunernas samordnande roll säkerställer att en instans bär ansvaret för främjande av integrationen som helhet. Eftersom kommunerna i fortsättningen utöver integrationstjänsterna också ansvarar för de för integrationen viktiga arbetskraftstjänsterna och även för många andra för integrationen betydande områden: utbildning, främjande av välfärd och hälsa, motion-, kultur- och fritidstjänster, ungdomsväsendet, den lokala näringslivspolitik, stadsplaneringen och huvudsakligen också för bostadspolitik är konsekvenserna av en sammanjämkning av invandrarnas sysselsättning och delaktighet betydande.

Genom förslaget stärks kommunens roll inom organiseringen av integrationstjänster. Integrationsprocessen för de integrationskunder som har registrerat sig som arbetssökande kopplas i fortsättningen till den av kommunen ordnade arbetskraftsservicen och kommunens ansvar för de integrationskunder som är utanför arbetskraften ökar också i fortsättningen för att kraftigare förankra främjande av integration med personens utbildning och sysselsättning. Reformen främjar valet av rätt utbildningsväg samt snabb sysselsättning, som motsvarar den finländska arbetsmarknadens behov, liksom även arbetsmarknadens möjligheter att utnyttja invandrarnas kompetens inom ramen för utveckling av områdenas livskraft och internationalisering. I lagförslaget definieras den sektorsövergripande processen för främjande av integration tydligare än i dag i främjandet av integrationen för de invandrare som behöver både kommunens och välfärdsområdets tjänster.

Genom reformen har kommunen bättre möjligheter att främja sysselsättningen och delaktigheten för invandrare genom samordning av integrations-, sysselsättnings- och utbildningstjänsterna samt kommunens övriga tjänster till behovsanpassade helheter. Genom att ansvaret för organiseringen av arbetskraftsservicen överförs på kommunerna förbättras också kommunens möjligheter att samordna tjänsterna för de invandrare som är utanför arbetskraften med arbetskraftsservicen samt på detta sätt stärka övergången till arbetskraften för personer utanför arbetskraften.

De invandrare som är i den svagaste ställningen kan ha särskilda behov som förutsätter anlita social- och hälsovårdstjänster. Främjande av integration är sektorsövergripande och också välfärdsområdena har en viktig roll i ordnandet av tjänster som främjar integrationen. Propositionen ger ramarna för samarbetet mellan kommunerna och välfärdsområdena så att samarbetet motsvarar behovet hos de integrationskunder som behöver kommunens och välfärdsområdets tjänster. Propositionen förtydligar välfärdsområdenas och kommunernas ansvar och samarbete i fråga om organiseringen av tjänster för dem som kommer utan vårdnadshavare och styrningen av flyktingar till kommunerna.

Enligt propositionen ska kommunen ordna tjänster som främjar integration inom ramen för tillgängliga anslag så att de till innehåll och omfattning är sådana som invandrarnas behov i kommunen förutsätter. Kommunen och välfärdsområdet ska dessutom sörja för att tjänsterna lämpar sig också för invandrare. Med bestämmelserna främjas tillgången till tjänster, att tjänsterna motsvarar behovet och ges vid rätt tidpunkt för invandrarna.

I propositionen preciseras den tjänstehelhet som erbjuds i början av integrationen och minimikriterier för den ställs upp. Kommunerna fastställer mycket långt inom de ramar som ges i lagstiftningen principerna för hur de tjänster som främjar integration produceras i området. I det fallet kan tjänster och olika verksamhetsmodeller uppstå utgående från kommunens särdrag och näringsstruktur. Kommunerna och välfärdsområdena definierar långt själva inom de ramar som har fastställts i lagen hur främjandet av integration beaktas i basservicen. Verkningarna av propositionen är i hög grad beroende av hur kommunen och välfärdsområdet beaktar invandrarna när de fattar beslut om organiseringen av tjänsterna.

Kommunerna har i praktiken varierande förutsättningar att organisera tjänster som främjar integration. I synnerhet på små orter kan det årligen vara till och med betydande variationer i antalet personer som behöver integrationsprogrammets tjänster. För att trygga en jämlik tillgång till tjänster kan kommunerna också i fortsättningen komma överens om organiseringen av integrationsprogrammets tjänster genom modeller baserade på kommuner och samkommuner med beaktande av de lokala och regionala behoven. I och med att social- och hälsovården övergår till välfärdsområdena har inte alla kommuner en servicestruktur för främjande av integration eller personal som sköter uppgifterna, vilket betyder att det huvudansvar för integrationen av dem som är utanför arbetskraften som föreslås för kommunerna sannolikt i vissa kommuner kommer att kräva fastställande av vilken myndighet som ansvarar för integrationen och omorganisering av tjänsterna.

Det är nödvändigt att också i fortsättningen följa upp att tillgången till integrationstjänster är jämlik och nivån på finansieringen tillräcklig på riksnivå, regional och lokal nivå. Enligt propositionen följer arbets- och näringsministeriet tillsammans med de övriga centrala ministerierna upp att kommunens integrationsfrämjande tjänster är jämlikt tillgängliga samt att nivån på finansieringen och konsekvenserna är tillräckliga. Genom att uppföljningen av integrationsfrämjandet stärks, befasts den informationsbaserade planeringen och utvecklingen av främjande av integration liksom även möjligheten att styra genomförandet av främjandet av integration och finansieringen enligt de behov invandrarna har.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna ansvarar också i fortsättningen för den regionala samordningen och utvecklingen av främjandet av integration samt för stödet till kommunerna och välfärdsområdena i främjandet av integration. Arbetskraftsreformen har dock konsekvenser också för närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter.

Förslagen till lagen om främjande av integration och socialvårdslagen påverkar också organiserandet av tjänsterna för de barn och ungdomar som vistas i landet utan vårdnadshavare. Ändringarna har betydelse i synnerhet för välfärdsområdena, men också för kommunernas uppgifter. Styrnings- och tillsynsuppgifterna gällande de barn som vistas i Finland utan vårdnadshavare överförs dessutom från närings-, trafik- och miljöcentralerna till välfärdsområdena, regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. I lagen föreskrivs det nya uppgifter för närings-, trafik- och miljöcentralen rörande styrningen av, planeringen av och tillsynen över ombudsverksamheten gällande barn som vistas i landet utan vårdnadshavare. Dessa konsekvenser behandlas närmare i kapitel 4.2.2.2 Konsekvenser för den regionala förvaltningen.

Konsekvenserna för myndigheterna och resursbehoven beskrivs nedan närmare på riksnivå och regional nivå samt i förhållande till kommunerna och välfärdsområdena.

4.2.2.1 Konsekvenser på nationell nivå

På nationell nivå återspeglar sig de strukturella ändringarna i servicesystemet, som skjuter över ansvaret för arbetskraftsservicen på kommunerna samt organiseringsansvaret för social- och hälsovårdstjänsterna på välfärdsområdena, på statsförvaltningens uppgifter också inom främjande av integration. När det praktiska arbetet med främjande av integration övergripande överförs på kommunerna med självstyrelse föreskrivs det för arbets- och näringsministeriet och de övriga för integrationen viktiga ministerierna en skyldighet att följa upp tillgången till tjänster som främjar integration i kommunerna, kostnadsutvecklingen, konsekvenser och jämlikhet (52 § i förslaget till lag om främjande av integration). I lagförslaget ingår mera detaljerade bestämmelser om de olika förvaltningsmyndigheternas uppföljnings- och utvärderingsansvar för att det ska vara möjligt att styra med information och för att kunna säkerställa den regionala jämlikheten mellan integrationskunder. Statsrådets uppgifter och befogenhetsförhållanden i anknytning till främjande av integration bevaras i övrigt oförändrade.

Arbets- och näringsministeriet

I förslaget till lag om främjande av integration föreskrivs det om arbets- och näringsministeriets uppgifter på samma sätt som i den gällande lagen om främjande av integration. Ministeriet ansvarar för riksomfattande planering, utveckling och styrning av den integrationsfrämjande politiken och för dess samordning med andra politikområden och med arbetet för att främja goda befolkningsrelationer. I lagförslaget är arbets- och näringsministeriets uppgift alltjämt uppföljning och utvärdering av integrationshelheten samt den integrationsfrämjande politiken (50 § i lagförslaget). En ny bestämmelse gäller Uppföljning av tillgången till tjänster och kostnadsutvecklingen (52 §). Arbets- och näringsministeriet kan beställa utredningar och statistikuppgifter av Utvecklings- och förvaltningscentret enligt beställare-producent-modellen. Arbets- och näringsministeriet styr också närings-, trafik- och miljöcentralerna samt Utvecklings- och förvaltningscentralen i uppgifter som gäller integrationsfrämjande och främjande av goda befolkningsrelationer. Ministeriet svarar därtill också i fortsättningen för beredningen av programmet för främjande av integration.

Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter (utvecklings- och förvaltningscentret)

I förslaget till lag om främjande av integration föreskrivs det nya uppgifter i anknytning till främjande av integration för utvecklings- och förvaltningscentret. Till utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter hör främjande av integration i det inledande skedet samt riksomfattande produktion av övriga integrationsfrämjande tjänster som är relevanta för integrationen för både invandrare som hör till arbetskraften och som är utanför arbetskraften. Uppgifterna om invandrarnas delaktighet i arbetslivet är kopplad till produktionen, uppföljningen samt bedömningen av resultatet och konsekvenserna av övriga uppgifter om organisering av arbetskraftsservice och hur arbetskraftsservicen fungerar, som det föreslås föreskrifter om i regeringens proposition till riksdagen om lagstiftning om ordnande av arbetskraftsservice (RP xx/2022 rd). Utvecklings- och förvaltningscentret producerar uppföljningsuppgifter utgående från de datalager som centret förvaltar och upprätthåller i enlighet med beställare-producent-modellen enligt arbets- och näringsministeriets anvisningar.

Utvecklings- och förvaltningscentret verkar som ämbetsverk för förvaltningsområdet och stöder med sin egen riksomfattande informationsproduktion av riksomfattande integrationstjänster arbets- och näringsministeriets uppföljnings- och utvärderingsuppgifter rörande den riksomfattande politiken för integration och främjande av integration. Därtill följernärings-, trafik- och miljöcentralerna på ett ändamålsenligt sätt upp främjandet av integration inom sitt område och sammanställer de uppgifter som kommunerna rapporterar minst vartannat år om kommunernas planering, genomförande och uppföljning av integration och goda befolkningsrelationer. En tydlig definition görs av ansvars- och befogenhetsförhållandena mellan de olika myndigheterna för det praktiska uppföljningsarbetet. Arbets- och näringsministeriets och de övriga centrala ministeriernas skyldighet att följa upp tillgängligheten för kommunernas integrationsfrämjande tjänster, kostnadsutveckling, konsekvenser och jämlikhet (52 §) har i propositionen beskrivits i förhållande till närings-, trafik- och miljöcentralens skyldigheter att utöva regional tillsyn (54 §) samt Utvecklings- och förvaltningscentrets

skyldighet att producera riksomfattande uppföljningsuppgifter (55 §) så att inga överlappningar sker och att uppföljningssystemet är ändamålsenligt.

Utvecklings- och förvaltningscentret sköter redan i nuläget vissa ekonomiförvaltningsuppgifter i anknytning till främjande av integration. Skillnaden jämfört med nuläget är att också välfärdsområdet i fortsättningen kan söka vissa ersättningar, vilket föreslås i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och lagen om främjande av integration (RP xx/2022 rd). Med den nämnda regeringspropositionen samt det nu aktuella förslaget till lag om främjande av integration föreslås det på samma sätt som i den gällande lagen om främjande av integration att närings-, trafik- och miljöcentralen fattar beslut om vissa ersättningar som kommunerna och i fortsättningen också välfärdsområdena kan söka. Enligt den gällande lagen om främjande av integration ska man komma överens, men om man inte lyckas nå en överenskommelse har närings-, trafik- och miljöcentralerna fattat negativa beslut. Genom att överenskommelsen ändras till beslut minskar närings-, trafik- och miljöcentralens administrativa börda och rättsskyddet förbättras eftersom det är möjligt att söka ändring i eller överklaga beslutet. Den ringa mängden processer med ansökan om rättelser och överklaganden som orsakas blir kvitterad genom att den administrativa bördan underlättas i beslutsprocessen. Närings-, trafik- och miljöcentralen sköter behandlingen av och beslutsprocessen för ansökningarna om statliga ersättningar och Utvecklings- och förvaltningscentret sköter mottagandet av ansökningar om utbetalning, utbetalning och återkrav. Därmed förtydligar förslaget till lag om främjande av integration arbetsfördelningen och befogenhetsförhållandena mellan de olika myndigheterna inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde för de ersättningar på vilka lagen om främjande av integration tillämpas.

Med förslaget gällande lagen om främjande av integration förenklas ersättningssystemet något och vissa ersättningar som i nuläget ska ansökas separat införs i lagstiftningen som en del av den kalkylerade ersättningen eller kommunens statsandelssystem. Detta kan i viss utsträckning minska Utvecklings- och förvaltningscentrets behov av personresurser. Syftet är dessutom att ytterligare utveckla ersättningssystemet och praxis för överföring av data i anknytning till det på ett sätt som sparar på Utvecklings- och förvaltningscentrets och närings-, trafik- och miljöcentralernas resurser, men den här systemutvecklingen tar tid.

I förslaget till lag om främjande av integration föreskrivs det dessutom att Utvecklings- och förvaltningscentret för utbetalningarnas del kan vara statsbidragsmyndighet i enlighet med 12 § i statsunderstödslagen 688/2001, medan närings-, trafik- och miljöcentralen kan verka som finansierande statsbidragsmyndighet. Det regionala centret fattar alltså beslut om statsbidraget och det nationella centret betalar ut bidraget. Utvecklings- och förvaltningscentret kan redan i nuläget enligt 3 a § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009) fungera i den aktuella rollen. För tydlighetens skull är det dock nödvändigt att föreskriva att statsunderstödsuppgifterna i anknytning till främjande av integration införs i lagen om främjande av integration. Konsekvenserna för närings-, trafik- och miljöcentralerna beskrivs närmare i underkapitlet 4.2.2.2 Konsekvenser för regionalförvaltningen.

I förslaget till lag om främjande av integration föreslås det som ny uppgift att Utvecklings- och förvaltningscentret fungerar som personuppgiftsansvarig för det nya riksomfattande kundinformationssystemet för integration. Det är fråga om en ny uppgift för centret eftersom hela kundinformationssystemet är nytt. Eftersom Utvecklings- och förvaltningscentret är personuppgiftsansvarig för arbetskraftsservicens riksomfattande kundinformationssystem har centret redan kunskaper i skötseln av uppgiften som personuppgiftsansvarig. Framställandet av de riksomfattande uppföljningsuppgifterna om främjande av integration är en ny uppgift för Utvecklings- och förvaltningscentret. Utveckling av det aktuella kundinformationssystemet pågår, vilket betyder att en närmare bedömning av ett eventuellt behov av personresurser kan göras under beredningen. Personresursbehovet uppskattas vara litet eftersom Utvecklings- och förvaltningscentret har erfarenhet av förvaltningen av informationslager och kundregistersystem och uppgiften därför inte till sin karaktär är ny.

Enligt vad som beskrivits här ovan minskar den personresurs som behövs för uppgifter med utbetalning av ersättningar, men behovet av personresurser ökar för kundinformationssystemets del och inom produktionen av uppföljningsdata. Den preliminära bedömningen är att de sammanlagda effekterna av att uppgifterna minskar och ökar tar ut varandra. Därmed kan uppgifterna på Utvecklings- och förvaltningscentret skötas med de nuvarande personalresurserna.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården

Förslaget till lag om främjande av integration har vissa konsekvenser för verksamheten vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. En producent av privat socialservice som producerar socialservice dygnet runt ska ha ett sådant tillstånd av regionförvaltningsverket eller Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården som avses i 7 § i lagen om privat socialservice (922/2011). Den föreslagna ändringen förutsätter att företag och andra privata serviceproducenter, som producerar familjegrupphemstjänster, registrerar sin verksamhet på det sätt som socialvårdslagstiftningen kräver. För tillfället är det endast några familjegrupphem som administreras av en privat aktör.

Enligt den föreslagna bestämmelsen om familjegrupphem i lagen om ändring av socialvårdslagen kan man i familjegrupphemens verksamhet och eventuellt senare också för välfärdsområdenas del med beslut av Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården tillfälligt avvika från tillstånds- och registreringspraxis. Den här uppgiften är ny för Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Det är svårt att förutse situationer med omfattande immigration, men enligt uppskattning är det fråga om undantagssituationer som sällan förekommer, där en bedömning av servicesystemets verksamhets- och bärformåga också i övrigt utvärderas. Det kan antas att registreringen av de privata serviceproducenterna och ansökningarna om tillstånd och registrering av privata aktörer endast väntas orsaka en begränsad arbetsbörda på Tillstånds- och tillsynsverket för social och hälsovården. Behovet av årsverken har beaktats här nedan tillsammans med regionförvaltningsverkets resursbehov i punkt 4.2.2.2.

Folkpensionsanstalten

Förslaget till lag om främjande av integration har också vissa konsekvenser för Folkpensionsanstaltens verksamhet. I nuläget ska Folkpensionsanstalten till kommunerna för inbjudan till integrationstjänster lämna uppgifter om sådana personer som har fått utkomststöd i över två månader som för mindre än tre år sedanhar fått sitt första uppehållstillstånd eller uppehållskort eller registrerat sin uppehållsrätt . Enligt lagförslaget ska Folkpensionsanstalten dessutom till kommunen lämna över uppgifter om sådana personer som får stöd för hemvård av barn som första gången för mindre än tre år sedanhar fått sitt första uppehållstillstånd eller uppehållskort eller registrerat sin uppehållsrätt . Detta betyder att Folkpensionsanstalten har ett visst behov av att utveckla informationssystemet. Ändringen genomförs inom ramen för det existerande informationssystemet, men kräver en viss mängd personresurser för genomförandet av ändringarna samt utbildning av de anställda i kundbetjäningen. Genom detta säkerställs en omfattande lagring av nödvändiga data i kundinformationssystemet och därigenom överföringen av informationen till kommunen och möjligheten att nå den grupp som har nytta av de aktuella integrationstjänsterna. Det uppskattas att personresurserna för utvecklingen av informationssystemet är en engångskostnad, som finansieras med projektfinansiering eller med existerande budgetfinansiering.

Utbildningsstyrelsen

Förslaget till lag om främjande av integration innehåller testning av språkkunskaperna i slutet av integrationsutbildningen. Utbildningsstyrelsen ansvarar för den riksomfattande utvecklingen och underhållet av det system och de anvisningar som möjliggör slutttestning av språkkunskaperna efter integrationsutbildningen. De eventuella personresurser som behövs för skötsel av uppgiften har beaktats i bedömningen av resursbehovet för att konstruera systemet, som har beskrivits i kapitel 4.2.1.1 här ovan. Betalningen av utvecklingen av systemet, cirka 500 000 euro, görs från den existerande statliga finansieringen

av främjandet av integration. Den årliga underhålls- och utvecklingskostnaden är cirka 300–400 000 euro, vilket även täcker Utbildningsstyrelsens personalresurser.

Migrationsverket, Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Finlands ambassader och beskickningar samt mottagningscentralerna

Invandrare ska redan enligt den gällande lagen om främjande av integration ges basinformation om det finländska samhället och arbetslivet i samband med delgivningen av beslutet om uppehållstillstånd, registreringen av uppehållsrätt, beviljandet av uppehållskort eller registreringen av hemkommuns- och befolkningsuppgifter. I förslaget till lag om främjande av integration blir det mera förpliktande än i nuläget att dela informationen. Enligt lagförslaget föreskrivs det en förpliktelse för de myndigheter som delger beslutet om uppehållstillstånd, tar emot registrering av uppehållsrätt, beviljar uppehållskort eller tar emot registrering av hemkommun och befolkningsuppgifter att dela ifrågavarande basuppgifter med invandrarna. Det är Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Migrationsverket och Finlands ambassader i utlandet som beviljar tillstånd och gör registreringar. Det mera förpliktande lagförslaget tryggar att samtliga invandrare får de nödvändiga basuppgifterna i början när de kommit till landet. Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, Migrationsverket och Finlands ambassader i utlandet kan sköta informationsspridningen med sina nuvarande resurser.

I kapitel 4 om anvisande till kommuner finns det bestämmelser om att närings-, trafik- och miljöcentralen anvisar personen till en kommun på Migrationsverkets eller flyktingförläggningens förslag. Det föreskrivs också att en person kan flytta till kommunen självständigt eller genom att utnyttja flyktingförläggningens stödåtgärder. Dessa tillvägagångssätt motsvarar den nuvarande verksamhetsmodellen, ökar inte Migrationsverkets eller flyktingförläggningens uppgifter och kräver inte heller tilläggsresurser.

4.2.2.2 Konsekvenser för regionförvaltningen

Närings-, trafik- och miljöcentralerna

Genom förslaget om lagen om främjande av integration sker det ändringar i närings-, trafik- och miljöcentralens befogenheter och uppgifter gällande främjande av integration (54 § i lagförslaget). Ändringarna i uppgifterna i anknytning till främjande av integration är kopplade till reformen av arbetskraftsservicen, som medför ändringar i närings-, trafik- och miljöcentralens uppgifter. Vissa av ändringarna i närings-, trafik- och miljöcentralens uppgifter i anknytning till främjande av integration grundar sig på reformen av arbetskraftsservicen. Till exempel närings-, trafik- och miljöcentralens nuvarande uppgifter med vägledning, rådgivning, stöd och kompetensutveckling för främjande av integration och sysselsättning blir inom ramen för reformen av arbetskraftsservice i stället kommunernas rådgivning till invandrarna i sysselsättningsfrågor. I reformen av arbetskraftsservicen överförs planeringen av, anskaffningen av och tillsynen över integrationsutbildningen och de därför reserverade personresurserna också för integrationsutbildningens del på kommunerna. Dessutom är närings-, trafik- och miljöcentralen enligt regeringens proposition till riksdagen om ordnande av arbetskraftsservice (RP xxxx/2022 rd) förpliktad att följa upp och främja hur arbetskraftsservicen fungerar regionalt och uppföljningen av främjandet av integration i enlighet med den här propositionen är på ett ändamålsenligt sätt kopplad till uppgifterna inom den regionala uppföljningen.

I förslaget till lag om främjande av integration svarar närings-, trafik- och miljöcentralen för utveckling, samarbete, samordning, uppföljning och tillsyn i anknytning till regionalt främjande av integration och förhållningssätt. Uppgiften motsvarar delvis den gällande lagen. Som en ny uppgift föreskrivs också främjande av förhållningssätt, som är en form av integration, som exempelvis hänförs till arbetsrelaterad flyttning till landet som i princip inte är en särskild målgrupp för tjänsterna i lagen om främjande av integration. Närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgift är också att på sitt område inom ramen för den regionala planeringen,

samarbetet och utvecklingen följa upp tillgången till, kvaliteten på och påverkan av de inledande tjänster som ordnas för dem som är utanför arbetskraften. Tillsynsuppgiften är också ny för närings-, trafik- och miljöcentralen, men i praktiken har centralerna redan nu fört diskussioner av tillsynstyp med kommunerna i anknytning till uppföljningen, vilket betyder att uppgiften kan skötas med nuvarande resurser.

Närings-, trafik- och miljöcentralen stöder inte bara kommunen utan också välfärdsområdet och ger rådgivning om främjande av integration. Eftersom kommunerna inte längre är förpliktade att utarbeta integrationsprogram i enlighet med den gällande lagen om främjande av integration upphör närings-, trafik- och miljöcentralens skyldighet att stöda utarbetandet av integrationsprogrammen i kommunerna inom området och följa upp genomförandet av dem. Närings-, trafik- och miljöcentralen är dock alltså förpliktad att följa med tjänsterna för främjande av integration inom sitt område och främjande av integration och kommunen ska minst vartannat år rapportera till närings-, trafik- och miljöcentralen om uppnåendet av de integrationsfrämjande målen och genomförandet av de integrationsfrämjande åtgärderna (43 §).

Enligt den gällande lagen om främjande av integration ska närings-, trafik- och miljöcentralen avtala om grundandet av gruppfamiljehem och övriga boendeenheter avsedda för barn som anländer utan vårdnadshavare. I nuläget kommer man överens med kommunen om grundandet av dem. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och lagen om främjande av integration (RP xx/2022 rd) föreslås det att välfärdsområdena tar över ansvaret för gruppfamiljehemmen, det vill säga att närings-, trafik- och miljöcentralen från och med 2023 avtalar om grundandet med dem.

Därtill hör utövandet av tillsynen över gruppfamiljehemmen redan enligt den gällande lagen om främjande av integration till närings-, trafik- och miljöcentralens uppgifter. Med den här propositionen föreslås det att boendet för minderåriga i enlighet med 31 § i lagen om främjande av integration samt förslaget till ändring av socialvårdslagen blir verksamhet som lyder under socialvårdslagen. Därmed ändras närings-, trafik- och miljöcentralens roll i styrningen och tillsynen över dessa enheter så att styrningen och tillsynen i fortsättningen sköts i samråd med välfärdsområdet, regionförvaltningsverket, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och vid behov med Migrationsverket. Samarbetet med Migrationsverket gäller tillsynen över så kallade hybridenheter. På hybridenheter bor det både barn som hör under lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel, minderåriga som kommit utan vårdnadshavare och sökt asyl och minderåriga barn som kommit utan vårdnadshavare och fått uppehållstillstånd som omfattas av lagen om främjande av integration. I och med den nya fördelningen av uppgifterna blir samarbetet mellan närings-, trafik- och miljöcentralen samt de nämnda aktörerna ett viktigt utvecklingsobjekt. I förslaget till lag om främjande av integration föreskrivs det på motsvarande sätt som i den gällande lagen om främjande av integration att närings-, trafik- och miljöcentralen i det integrationsfrämjande arbetet ska samarbeta med regionförvaltningsverket i sitt område. Därmed kvarstår ansvaret för att grunda och avtala om kostnaderna för familjegrupper med välfärdsområdena hos närings-, trafik- och miljöcentralen och det är också i fortsättningen närings-, trafik- och miljöcentralen som utövar tillsyn över hur gruppfamiljehemmens integrationsfrämjande verksamhet, avtal och budget utfaller.

Det föreslås att närings-, trafik- och miljöcentralen som ny uppgift ska svara för styrning, planering och tillsyn av företrädarverksamheten för de minderåriga som vistas i landet utan vårdnadshavare och som fått uppehållstillstånd (34 §). Det finns inga bestämmelser om styrning, planering och tillsyn av företrädarverksamheten för de minderåriga barn som vistas i landet utan vårdnadshavare i den gällande lagen, men närings-, trafik- och miljöcentralerna har redan nu skött stöduppgifterna för företrädersystemet inom ramen för sina integrationsfrämjande uppgifter.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna har också en roll i att avtala om finansieringen av främjande av integration. I förslaget till ändring av den gällande lagen om främjande av integration och regeringens proposition till riksdagen med lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och lagen om främjande av integration (RP xx/2022 rd) föreslås det på motsvarande sätt att centralerna också i fortsättningen ska avtala med kommunerna och välfärdsområdena om vissa ersättningar, som betalas separat. Utvecklings- och förvaltningscentret betalar ut de kalkylerade ersättningarna och de

ersättningar som söks separat. Dessa uppgifter har beskrivits i underkapitlet konsekvenser för statsförvaltningen här ovan.

I förslaget till lag om främjande av integration föreskrivs det dessutom om närings-, trafik- och miljöcentralens möjlighet att fungera som statsbidragsmyndighet i uppgifter förknippade med integrationsfrämjandet (54 §). Uppgifterna gäller exempelvis statsunderstöd till kompetenscentren samt väglednings- och rådgivningstjänsterna. I rollen som finansär tar närings-, trafik- och miljöcentralerna i nuläget emot understödsansökningar, utvärderar ansökningar och fattar beslut om understöd. Enligt 3 a § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna sköter utvecklings- och förvaltningscentret sådana uppgifter i enlighet med 12, 19, 21 och 22 § i statsunderstödslagen (688/2001) som gäller utbetalning och återkrav av statsunderstöd som närings-, trafik- och miljöcentralen beviljat direkt med stöd av statsunderstödslagen. Utvecklings- och förvaltningscentrets uppgifter har beskrivits här ovan under konsekvenser för statsförvaltningen. Förslaget till lag om främjande av integration föreskriver om Utvecklings- och förvaltningscentrets samt närings-, trafik- och miljöcentralens möjlighet att i sina roller verka som statsbidragsmyndighet, vilket förtydligar verksamheten och arbetsfördelningen kring de statliga ersättningarna.

Styrningen till kommunerna sker huvudsakligen på samma sätt som i nuläget. Lagförslaget förtydligar dock myndigheternas ansvar genom att exempelvis Migrationsverkets och flyktingförläggningens nuvarande roll lyfts fram, vilket beskrivs här nedan. I synnerhet de kvotflyktingar som anländer direkt till kommunerna och de asylsökande i en sårbar ställning som har fått tillstånd, som inte klarar av att flytta över från flyktingförläggningen till kommunen med flyktingförläggningens stöd eller självständigt utan behöver mera stöd och en bostad ordnad av kommunen anvisas kommunplats. Till dessa hör speciellt minderåriga asylsökande som kommit utan vårdnadshavare och fått tillstånd, sjuka, personer med funktionsnedsättning, äldre samt ensamförsörjarfamiljer. Närings-, trafik- och miljöcentralerna kommer också i fortsättningen tillsammans med kommunerna överens om kommunplatserna och styrningen till kommunerna. En ändring jämfört med nuläget är att överenskommelsen om kommunplats för minderåriga som placeras i familjegrupperna också ska avtalas med välfärdsområdet.

De permanenta resurserna för främjande av integration och arbetskraftsinvandring på närings-, trafik- och miljöcentralen har fastställts redan från och med början av 2022, när anslag som motsvarar 15,7 årsverken lades till på närings-, trafik- och miljöcentralens verksamhetsutgiftsmoment.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna kan använda resurserna i enlighet med det egna områdets behov för uppgifter i anknytning till främjande av invandrarnas integration, såsom stärkande av sektorsövergripande samarbete, partnerskapsarbete, främjande av mottagandet och integrationen av barn som vistas i landet utan vårdnadshavare, anvisning till kommun för flyktingar samt uppgifter i anknytning till ersättningar som betalas till kommunerna.

Förslaget till lag om främjande av integration ger närings-, trafik- och miljöcentralerna nya uppgifter i ledningen av, planeringen av och tillsynen över företrädersystemet samt den allmänna övervakningen över kommunernas tjänster för främjande av integration och bosättning, men minskar också mängden uppgifter. Styrningen av och tillsynen över familjegrupperna överförs delvis på regionförvaltningsverken liksom även tillsynen över stödet till 18–24 åringar som kommit utan vårdnadshavare som minderåriga, vilket minskar de personresurser som behövs för tillsynen över gruppfamiljehemmen på närings-, trafik- och miljöcentralerna. Förenklingen av ersättningssystemet minskar förvaltningsuppgifterna i anknytning till ersättningarna. Enligt uppskattning kommer närings-, trafik- och miljöcentralerna att kunna genomföra de uppgifter som ingår i förslaget till lag om främjande av integration, eftersom vissa uppgifter minskar och andra ökar.

Regionförvaltningsverken

För socialvårdslagstiftningens del övergår styrningen av och tillsynen över familjegrupperna till välfärdsområdena, regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. Det uppstår nya uppgifter gällande tillståndsförvaltningen, registreringen av enheter samt behandlingen av klagomål för regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården. En

bedömning bör göras om det exempelvis finns behov att uppdatera ansökningsblanketter eller andra anvisningar för familjegrupphemmen i anknytning till grundandet av enheter för socialvård dygnet runt. Dessa ändringsbehov uppskattas dock vara små eftersom tjänsten på allmän nivå kan klassificeras som anstaltsvård dygnet runt inom socialvården, där målgruppen är barn.

Den primära uppgiften med tillsyn över familjegrupphemmen som en del av socialvården samt klagomål angående detta överförs till regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården, vilket bör beaktas i fördelningen av personresurser till regionförvaltningsverket. Regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården svarar för styrningen av och tillsynen över de lagstadgade uppgifterna inom socialvården, inklusive verksamhetstillstånd, styrning och behandling av klagomål. Vid beredningen av förslaget till lag om främjande av integration finns det sammanlagt 13 aktuella familjegrupphem, där en privat serviceproducent svarar för verksamheten vid fem hem. Det bedöms inte att tilläggsbelastningen för de nämnda uppgifternas del kommer att vara betydande i och med att verksamhetsenheterna är fördelade på olika regionförvaltningsverks verksamhetsområden. De nya uppgifterna beräknas medföra ett behov av en tilläggsresurs på sammanlagt 0,5 årsverken för regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården.

Till Närings-, trafik- och miljöcentralernas arbete hör redan i nuläget i stor omfattning uppgifter i anknytning till främjande av integration och därmed har personalen goda kunskaper om ämnet. I nuläget har däremot regionförvaltningsverken och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården mera begränsade uppgifter vid främjande av integration. När välfärdsområdena tar över ansvaret för boendet och stödet för minderåriga barn och unga som kommit utan vårdnadshavare och detta delvis blir en tjänst som produceras enligt socialvårdslagen finns det eventuellt ett behov att stärka regionförvaltningsverkens och Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens kunskaper om tjänster för minderåriga som kommit utan vårdnadshavare. Kompetensen kunde exempelvis stärkas genom att utnyttja närings-, trafik- och miljöcentralens kompetens i ett utvecklingsprojekt.

4.2.2.3 Konsekvenser för kommunerna

Konsekvenserna av reformen för kommunerna är relativt stora eftersom kommunernas ansvar för främjande av integration ökar betydligt. Ökningen av kommunernas ansvar anknyter inte bara till förslaget till lag om främjande av integration, utan också till lagstiftningen i den proposition till riksdagen om ordnande av arbetskraftsservice (RP xx/2022 rd), som samtidigt ges till riksdagen. I och med social- och hälsovårdsreformen förs kommunernas uppgifter inom social- och hälsovården samtidigt över på välfärdsområdena 2023. En separat bedömning av den här propositionens konsekvenser för den kommunala ekonomin görs i kapitel 4.2.1.3.

Kommunerna har det allmänna ansvaret och samordningsansvaret för planeringen, utvecklingen och uppföljningen av integrationsfrämjandet för invandrare och integrationskunder på lokal nivå. Kommunen ska också utveckla främjandet av integration som ett sektorsövergripande samarbete. Kommunerna har utarbetat planeringshandlingar som kallas integrationsprogram, som har varit en förutsättning för att få de statliga ersättningar som föreskrivs i lagen om främjande av integration. I det här förslaget frångås begreppet integrationsprogram, men det finns fortfarande och noggrannare än i nuläget bestämmelser om planeringsskyldigheten. Kommunen kan genomföra planeringen av hur integrationen främjas som ett separat dokument eller med den övriga planeringen, exempelvis den kommunala strategin.

För att främja integrationen på bred front och inkludera verksamheten i kommunens verksamhet ska kommunen vid planering ställa upp mål åtminstone för invandrarnas sysselsättning, utbildning, välfärd och hälsa, boende, delaktighet, jämställdhet och likabehandling, möjligheter att upprätthålla det egna språket och den egna kulturen samt för främjande av goda befolkningsrelationer samt fastställa åtgärder. De bör registreras i ett separat åtgärdsprogram eller inkluderas i en annan av kommunens planeringshandlingar. Enligt lagförslaget är registreringen av målsättningarna för främjande av integration förpliktande, men kommunerna kan friare än tidigare välja det lämpligaste formatet. Det är inte nödvändigt för kommunerna att utarbeta de integrationsprogram som fanns definierade i den tidigare lagstiftningen, om målsättningarna för främjande av integration, åtgärderna för detta och uppföljningen av åtgärderna fastställs i kommunens övriga handlingar.

Uppgifterna med planeringen, utvecklingen och uppföljningen av främjande av integration i kommunen motsvarar huvudsakligen de nuvarande uppgifterna och bör därmed kunna skötas med de nuvarande resurserna. Finansieringen av dem ingår delvis i statsandelarna och de kalkylerade ersättningarna, som har beskrivits närmare i kapitlet konsekvenser för den kommunala ekonomin. Det är också skäl att observera arbetskraftsservicereformens krav på planering, utveckling och uppföljning samt finansieringen av dessa.

I nuläget har uppgifterna för främjande av integration organiserats på olika sätt i kommunerna. I vissa kommuner har främjandet av integration hört under socialförvaltningen, i andra har det varit en skild enhet. Praxis har varierat betydligt mellan kommunerna.¹¹ I de kommuner där främjandet av integration administrativt har ordnats under socialväsendet behövs en omorganisering redan från början av 2023. Det är också i fortsättningen nödvändigt att främja integrationen i samarbete mellan olika aktörer, men det är sannolikt att i synnerhet arbetskraftsservicens och näringslivsväsendets ansvar ökar jämfört med nuläget.

För att främjande av integration också i fortsättningen ska finnas högt på kommunernas dagordning och för att främjande av integration ska ske sektorsövergripande och systematiskt liksom även för att främjande av integration ska samordnas med den övriga planeringen hos olika myndigheter ska kommunerna på lokal nivå tillsätta en sektorsövergripande arbetsgrupp för utveckling av planeringen och genomförandet av främjandet av kommunens invandring samt goda befolkningsrelationer. Förutom kommunen kan samarbetsgruppen även bestå av välfärdsområdet, närings-, trafik- och miljöcentralen, en kommun i ett annat område, polisen, flyktingförläggningen, någon annan myndighet, en organisation, förening eller sammanslutning samt tjänsteproducent som genomför integrationsfrämjande åtgärder och tjänster. Motsvarande bestämmelse om tillsättande av en samarbetsgrupp finns i 31 § 2 mom. i den gällande lagen om främjande av integration, men i förslaget till lag om främjande av integration är bestämmelsen förpliktande.

Enligt den gällande lagen om främjande av integration har kommunerna varit skyldiga att göra en inledande kartläggning och integrationsplan för invandrare som får utkomststöd annat än tillfälligt. Kommunen har kunnat utarbeta dem också för andra invandrare som man har bedömt att behöver dem. I flera kommuner har det gjorts inledande kartläggningar och integrationsplaner för exempelvis kvotflyktingar. Genom förslaget till lag om främjande av integration utvidgas ansvaret att gälla också andra personer utanför arbetskraften. Kommunerna svarar i fortsättningen också för integrationsprocessen för invandrare som är arbetslösa arbetssökande när ansvaret för arbetskraftsservicen överförs på kommunerna.

¹¹ Karinen, R. & Kortelainen, J. & Luukkonen, T. & Jauhola, L. (2020). Handledning och tjänster i kommunerna för invandrarkunder utanför arbetskraften. Arbets- och näringsministeriets publikationer 2020:32.

Enligt bestämmelserna bär kommunerna också ansvaret för att vägledning och rådgivning med låg tröskel ordnas, som eftersträvar att öka tillgången till vägledning och rådgivning för alla invandrare. Kommunerna svarar också för att det på motsvarande sätt finns verksamhetsställen eller tjänster med låg tröskel i området, där invandrarna kan få individuell rådgivning och vägledning oberoende av orsaken till invandringen och hur länge de stannar i landet. Det är fråga om en utvidgning av det ansvar för vägledning och rådgivning som kommunen har enligt den gällande lagen om främjande av integration. Utvidgningen finansieras genom att finansieringen till väglednings- och rådgivningstjänsterna blir permanent. Finansieringen av väglednings- och rådgivningstjänsterna har beskrivits närmare i kapitlet konsekvenser för den offentliga ekonomin.

Den största av kommunens nya uppgifter är organiseringen av kommunens tjänster i anknytning till integrationsprogrammet. Till de tjänster som ingår i integrationsprogrammet hör åtminstone bedömningen av invandrarens behov av kompetens- och integrationstjänster, flerspråkig samhällsorientering, läs- och skrivkunnsighet, samhälls- och arbetslivsfärdigheter samt tjänster som främjar sysselsättning och företagande, vägledning och rådgivning under programmet, slutbedömning av språkkunskaper, slutbedömning av servicebehovet och styrning till nödvändiga tjänster. Vissa av de uppgifter som nämns här ovan, såsom bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster, som motsvarar den inledande kartläggningen eller utarbetande av en integrationsplan, motsvarar uppgifterna i den gällande lagen. Antalet integrationskunder som kommunen svarar för ökar dock mångfalt från nuläget på grund av reformen av arbetskraftsservicen. Den flerspråkiga samhällsorienteringen är en ny uppgift för kommunerna. Slutbedömningen av språkkunskaperna är också en ny uppgift, men Utbildningsstyrelsen ansvarar för utvecklingen och genomförandet av den. Integrationsutbildning och övriga tjänster som främjar integration och sysselsättning erbjuds redan på grundval av den gällande lagen om främjande av integration, men i nuläget svarar närings-, trafik- och miljöcentralerna eller arbets- och näringsbyrån för arrangerandet av dem och kommunerna tar över uppgifterna inom ramen för reformen av arbetskraftsservice. Finansieringen enligt reformen av arbetskraftsservicen sker dock inom den reformen och har beskrivits närmare i avsnittet om konsekvensen för statsekonomin. Med den här propositionen föreslås det att de invandrare som är utanför arbetskraften i större omfattning än i nuläget ska omfattas av integrationsfrämjande tjänster. Finansieringen av tjänsterna till invandrare som är utanför arbetskraften har beskrivits närmare här ovan i avsnittet konsekvenser för statsekonomin och konsekvenser för den kommunala ekonomin.

Kommunen bör utarbeta integrationsprogrammet i form av ett dokument som beskriver tjänsterna i inledningsskedet av integrationen, de ansvariga aktörerna för tjänsterna samt samarbetet med andra aktörer i anslutning till tjänsterna. Kommunerna kan organisera de tjänster som ingår i integrationsprogrammet internt eller samarbeta kring dem med andra kommuner. Kommunen kan köpa in vissa tjänster av läroanstalter, företag, organisationer och andra aktörer såsom närmare föreskrivs i lag.

Kommunerna ska göra en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster och utarbeta en integrationsplan för de invandrare som har anmält sig som arbetslösa arbetssökande, vuxna invandrare som avses i 2 § 3 och 4 mom. i lagen om främjande av integration, det vill säga i princip för personer som behöver internationellt skydd och deras familjemedlemmar samt för invandrare som får stöd för hemvård av barn, som fått sitt första uppehållstillstånd eller uppehållskort eller registrerat uppehållsrätten för högst tre år sedan. Det föreslås också bestämmelser om en ny sektorsövergripande bedömning av behovet av tjänster och en sektorsövergripande integrationsplan eftersom invandrarna har ett varierande behov av tjänster. Den sektorsövergripande bedömningen av behovet av tjänster i

samråd med välfärdsområdet görs för kvotflyktingar, minderåriga barn och ungdomar som kommit utan vårdnadshavare, offer för människohandel, personer som får utkomststöd annat än tillfälligt samt sådana i 2 § 3 och 4 mom. avsedda personer som har behov av samordning av integrationstjänster och social- och hälsovårdstjänster. Tjänsterna erbjuds primärt genom kommunernas integrationsprogram för samtliga målgrupper. Endast minderåriga barn som vistas i landet utan vårdnadshavare utgör ett undantag till detta, där behovet av tjänster kan tillgodoses med andra tjänster och kundplaner, såsom planer för socialvård och småbarnspedagogik. Kommunerna bör utveckla stödet för barnvård i anknytning till tjänsterna för de föräldrar som får stöd för hemvård av barn och övriga personer som i första hand sköter barnen, men som deltar i integrationsprogrammets tjänster.

I lagförslaget finns det bestämmelser om minimikraven för integrationsprogrammet, men kommunerna har utöver detta möjlighet att beroende av behovet erbjuda invandrarna också andra tjänster som främjar integrationskundens sysselsättning, företagande, arbets- och funktionsförmåga, sådant välbefinnande och hälsa som kommunen ansvarar för eller tjänster som främjar integration samt organisations-, förenings- eller samfundsverksamhet eller orientering om eller deltagande i övriga samhällliga aktiviteter eller kultur- och fritidsaktiviteter. I praktiken kommer utbudet av tjänster att variera mellan kommunerna och storleken på kommunernas invandrabefolkning samt behovet. Antalet läroanstalter som verkar på kommunernas område påverkar också arrangerandet av tjänsterna. Kommunerna kan också samarbeta kring organiseringen av tjänsterna och exempelvis organiseringen av den flerspråkiga samhällsorienteringen kräver regionala och riksomfattande verksamhetsmodeller. Kommunerna eller kommunernas samarbetsområden arrangerar dock arbetskraftsservicen på det sätt som föreskrivs i reformen av arbetskraftsservicen.

Bedömningen av det sektorsövergripande behovet av tjänster kräver samarbete mellan kommunen och välfärdsområdet. Strävan är att erbjuda den flerspråkiga samhällsorienteringen på integrationskundens modersmål eller ett språk som personen i övrigt behärskar bra. Det är sannolikt att den flerspråkiga samhällsorienteringen inte kan erbjudas på samtliga integrationskunder modersmål. Det är möjligt att erbjuda samhällsorienteringen på flera olika språk i de större kommunerna än i de små kommunerna. Det är dock möjligt för kommunerna att samarbeta också kring genomförandet av samhällsorienteringen. I så gott som samtliga kommuner köps de tjänster som ingår i integrationsprogrammet förmodligen åtminstone i viss utsträckning av andra aktörer. Planeringen, genomförandet och uppföljningen av anskaffningarna binder upp kommunens personalresurser och kräver stark upphandlingskompetens. Samarbetet mellan kommunerna också i upphandlingen av integrationstjänster effektiviserar användningen av personresurser och bidrar till att säkerställa tillgången till integrationstjänster.

Det är svårt att göra en noggrann bedömning av antalet integrationskunder inom arbetskraftsservicen som övergår från staten till kommunerna. De senaste åren har arbets- och näringsbyråerna gjort cirka 8 000 första integrationsplaner. Antalet integrationskunder var dock klart högre. Under 2020 avlade 13 745 personer studier på eget initiativ som ingår i integrationsutbildningen och 13 421 personer deltog i integrationsutbildning som ordnas som arbetskraftsutbildning. Det är inte möjligt att göra en bedömning av antalet integrationskunder som överförs från den arbetskraftsservice som staten ordnar genom att addera ihop siffrorna eftersom samma personer kan avlägga både studier på eget initiativ och delta i arbetskraftsservice en del av året. Genom att granska tvärsnittet vid en viss tidpunkt får man dock någon slags bild av antalet personer som överförs från statens arbetskraftsservice. I januari 2022 avlade cirka 7 300 personer studier på eget initiativ som ingår i integrationsutbildningen och cirka 6 000 personer deltog i integrationsutbildning ordnad som arbetskraftsutbildning. Vid en viss tidpunkt är det alltså uppskattningsvis cirka 13 000 personer som överförs från arbetskraftsservicen,

om mängden invandring till Finland och kvaliteten på den är liknande som de senaste åren.¹² Kommunerna tar ansvaret för integrationskunderna inom ramen för reformen av arbetskraftsservicen, men bestämmelserna om de tjänster som gäller dem finns i det här lagförslaget.

Behovet av tilläggspersonal för kommunernas nya uppgifter anknyter i synnerhet till bedömningen av behovet av tjänster och utarbetandet av integrationsplaner för integrationskunder som är utanför arbetskraften. De centrala elementen i kompetensen hos de personer som arbetar med främjande av integration är bland annat språkkunskaper, sektorsövergripande nätverksarbete samt kompetens i att möta den kulturella mångfalden. Kommunerna är också tvungna att lägga resurser på utbildning av sin personal eftersom det inte är möjligt att fylla kompetensbehovet genom rekryteringar. Genomförandet av integrationstjänsterna kräver dessutom anställning av tolkar eller anskaffning av tolkningstjänster, och för dessa kostnader får kommunerna också i fortsättningen ersättning.

Invandrare anvisas primärt till kommunerna på samma sätt som tidigare. I synnerhet de kvotflyktingar som anländer direkt till kommunerna och de asylsökande i en sårbar ställning som har fått tillstånd, som inte klarar av att flytta över från flyktingförläggningen till kommunen med flyktingförläggningens stöd eller självständigt utan behöver mera stöd och en bostad ordnad av kommunen anvisas kommunplats. Till dessa hör speciellt minderåriga asylsökande som kommit utan vårdnadshavare och fått tillstånd, sjuka, personer med funktionsnedsättning, äldre samt ensamförsörjarfamiljer. Kommunen kommer också i fortsättningen överens med närings-, trafik- och miljöcentralen om kommunplatserna och vem som anvisas kommunplats. Som ny uppgift för kommunen föreskrivs det om skyldigheten att höra välfärdsområdet i dessa processer. Kommunen samarbetar med välfärdsområdet gällande dem som anvisas en kommunplats för samordning av de inledande tjänsterna i enlighet med bestämmelserna i 4 kap. i förslaget till lag om främjande av integration. I kommunerna kan uppgifterna kring anvisning av plats i kommunerna skötas med nuvarande resurser.

Genom förslaget till lag om främjande av integration tas ett nytt riksomfattande kundinformationssystem för integration i bruk i kommunerna och kommunerna blir skyldiga att registrera kunduppgifter i systemet och vara personuppgiftsansvarig. Denna uppgift är ny. Uppgiften motsvarar dock registerföringen i det riksomfattande kundinformationssystemet för sysselsättning som samtidigt föreskrivs kommunerna genom regeringens proposition om lagstiftning angående ordnande av arbetskraftsservice.

De ekonomiska konsekvenserna av förslaget till lag om främjande av integration på kommunernas finansiering har beskrivits i kapitel 4.2.1.2 här ovan. För mottagande och främjande av integration av de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration utbetalas till kommunerna både kalkylerade ersättningar och ersättningar enligt de verkliga kostnaderna. För de övriga personer än de ovan nämnda, som inte är arbetslösa arbetssökande, får kommunerna dessutom finansiering inom ramen för statsandelarna för basservice för att ordna med de tjänster som avses i lagen om främjande av integration. Den kalkylerade ersättning som betalas separat till kommunerna och statsandelen för basservice är kalkylerade och allmänna. De allmänna ersättningarna tryggar kommunens självstyre i allokeringen av finansieringen eftersom kommunen enligt behov kan fatta beslut om allokeringen av finansieringen exempelvis för anställning av personal, tolkning, vägledning och rådgivning och övriga kostnader orsakade av främjande av integration. Kommunerna kan i enlighet med sitt självstyre självständigt budgetera de personalresurser som de anser vara nödvändiga med vilka det är möjligt att uppfylla förpliktelseerna i förslaget till lag om främjande av integration.

¹² Arbetsförmedlingsstatistik, Arbets- och näringsministeriet. 2022.

4.2.2.4 Konsekvenser för välfärdsområdena

Ansvar för organiseringen av social- och hälsovården överförs från kommunerna till välfärdsområdena i samband med reformen av social- och hälsovården. I anknytning till detta ska välfärdsområdet i sin planering exempelvis beakta olika befolkningsgrupper. Välfärdsområdets planeringsuppgift preciseras genom bestämmelser i det här lagförslaget om välfärdsområdets skyldighet att främja målsättningarna för invandrarnas välfärd, hälsa och delaktighet samt att vidta åtgärder och utse de ansvariga instanserna som stöd för detta. Eftersom det endast är fråga om en precisering av en existerande uppgift är det möjligt att sköta uppgiften med de resurser som i nuläget är föreskrivna för välfärdsområdet. Finansieringen av planering ingår i statsandelarna och de kalkylerade ersättningarna som närmare beskrivits här ovan i kapitlet konsekvenser för välfärdsområdenas ekonomi. Välfärdsområdena svarar för organiseringen av invandrarnas social- och hälsovårdstjänster samt de uppgifter med organiseringen av boende och stöd för minderåriga barn och ungdomar som kommit till landet utan vårdnadshavare som avses i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och lagen om främjande av integration (RP xx/2022 rd). Uppgiften kan skötas med de nuvarande resurserna eftersom bestämmelserna om ansvaret för stödet och boendet för dessa barn och ungdomar redan finns i den nämnda regeringspropositionen och kostnaderna täcks med ersättningar som söks separat i enlighet med lagen om främjande av integration.

Med det här lagförslaget föreslås det att boendet i familjegrupper för dessa barn som vistas i landet utan vårdnadshavare ska ingå i socialvården. Enligt förslaget till lag om främjande av integration ska välfärdsområdet för ett barn som avses i 2 § 5 mom. och som befinner sig i Finland utan vårdnadshavare inom välfärdsområdets område ordna omvårdnad, omsorg och fostran i ett sådant familjegrupper som avses i 22 a § i socialvårdslagen (1301/2014), i form av familjevård enligt familjevårdslagen (263/2015) eller på ett annat ändamålsenligt sätt i form av en sådan tjänst som avses i 14 § i socialvårdslagen. Välfärdsområdet ska avtala med närings-, trafik- och miljöcentralen om

grundande av ett familjegrupper om servicebehovet i området förutsätter det.

I kommunerna finns enheterna för närvarande ganska långt utplacerade utgående från placeringen av de grupper som ansvarar för mottagningsskedet för dem som kommit utan vårdnadshavare. Exempelvis behov i anknytning till regionens livskraft, såsom att man vill skapa arbetsplatser på orten eller trygga en närskola, har dock också kunnat vara incitament för kommunen. Ett välfärdsområde har inte nödvändigtvis samma incitament att grunda en enhet. Därmed är det viktigt att välfärdsområdena diskuterar med kommunerna i regionen om grundandet av familjegrupper vid planeringen av verksamheten kring invandring och integration.

Utgående från allt från lagen om främjande av integration till socialvårdslagstiftningen ska välfärdsområdet skapa sådana verksamhetsmodeller som socialvårdslagstiftningen kräver för exempelvis bedömningen av behovet av tjänster, beslut som fattas om tjänsterna och det sektorsövergripande samarbetet för boendet i gruppfamiljehem för de barn som vistas i landet utan vårdnadshavare. Enligt uppskattning har dessa verksamhetsmodeller redan byggts upp i den tidigare verksamheten, vilket betyder att inga betydande förändringar förväntas. Med de föreslagna ändringarna förtydligas också familjevårdens ställning som en servicemodell för vården, omsorgen och fostran av de barn som vistas i landet utan vårdnadshavare. För att familjevård ska kunna ordnas krävs det att välfärdsområdena utvecklar den för familjevårdare avsedda träningen eller köper in den av en privat serviceaktör. Organisationsfältet har redan under tidigare år utvecklat träningen och detta arbete främjar också i fortsättningen det nödvändiga utvecklingsarbetet.

När tjänsterna överförs till lagstiftningen om socialvård ska välfärdsområdena och de privata serviceproducenterna ha sådan egenkontroll som avses i 40 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021). Enligt 41 § har välfärdsområdena skyldighet att styra och övervaka den tjänsteproduktion som omfattas av deras anordnaransvar. Genom den roll som egenkontrollen har kan man anse att tillsynen över vården, omsorgen och fostran av barn och ungdomar som vistas i landet utan vårdnadshavare stärks genom den föreslagna lösningen. Uppgiften utvidgar därför de uppgifter som i nuläget har föreskrivits välfärdsområdet. Det föreslås dock att det i förslaget till lag om främjande av integration föreskrivs att välfärdsområdena får ersättningar för de tjänster som erbjuds barn och ungdomar som kommit utan vårdnadshavare tills den unga fyller 25 år.

Välfärdsområdena ska tillsammans med kommunerna göra en sektorsövergripande bedömning samt en sektorsövergripande integrationsplan för kvotflyktingar, barn och ungdomar som kommit till landet utan vårdnadshavare och offer för människohandel. En sektorsövergripande bedömning av behovet av tjänster görs också för andra sådana personer som avses i 2 § 3 och 4 mom., om främjandet av deras integration kräver samordning av integrationstjänsterna och social- och hälsovårdstjänsterna. Det är fråga om en ny uppgift för välfärdsområdena. Det krävs samarbete mellan välfärdsområdet och kommunen för att göra en sektorsövergripande bedömning av behovet av tjänster och utarbeta en sektorsövergripande integrationsplan. Kommunen och välfärdsområdet ska vägleda invandraren att söka sig till utbildning som motsvarar dennes individuella behov eller till någon annan tjänst som främjar integrationen och sysselsättningen inom en månad efter att den sektorsövergripande integrationsplanen utarbetats.

Välfärdsområdet får dock en kalkylerad ersättning som fastställs i förslaget till lag om främjande av integration och som täcker kostnaderna för deltagande i bedömningen av det sektorsövergripande behovet av tjänster och utarbetandet av en sektorsövergripande integrationsplan. Redan i nuläget erbjuds den här målgruppen välfärdsområdets tjänster, speciellt bedömning av behovet av socialvård och tjänster i enlighet med det. Samarbetet mellan kommunen och välfärdsområdet skapar synergieffekter och integrationskundens mångahanda behov av tjänster beaktas på en gång. I vissa fall kan den sektorsövergripande bedömningen av kompetens- och integrationstjänster minska behovet av en separat bedömning av behovet av socialvårdstjänster. I den kalkylerade ersättningen till välfärdsområdet har en andel lagts till för finansieringen av den sektorsövergripande bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster.

Välfärdsområdena kan också delta i de sektorsövergripande samarbetsgrupper som svarar för planeringen och genomförandet av främjande av integration på lokal och regional nivå. När kommunplats anvisas deltar välfärdsområdena också i planeringen i samarbete med närings-, trafik- och miljöcentralerna, kommunerna, välfärdsområdena, Migrationsverket och flyktningförläggningarna, familjegrupphemmen i området samt med andra myndigheter som är centrala med avseende på anvisande till kommunen och med aktörer inom tredje sektorn på det sätt som närmare föreskrivs i lag. Välfärdsområdet ska höras innan ett avtal om kommunplatser upprättas och individen anvisas en kommunplats. Genom att välfärdsområdet erbjuds möjlighet att uttala sig främjar detta samarbetet mellan välfärdsområdet och kommunen. Välfärdsområdena deltar också i mottagandet av en person som anvisas kommunplats genom samordning av tjänsterna med kommunen, den inledande hälsogranskningen av kvotflyktingar och vid behov med en bedömning av behovet av socialvårdstjänster.

En sådan invandrare på vilken lagen om främjande av integration tillämpas och som ännu inte omfattas av kommunens integrationstjänster ska efter bedömningen av behovet av socialvårdstjänster av välfärdsområdet styras till bedömning av behovet av kompetens- och integrationsfrämjande

tjänster hos kommunen. Dessa uppgifter sköter välfärdsområdet med de i nuläget föreskrivna resurserna samt med finansiering genom den kalkylerade ersättningen i förslaget till lag om främjande av integration.

Det finns också bestämmelser om välfärdsområdets rätt att få uppgifter samt om att kommunen kan bevilja välfärdsområdet användarrättigheter till det nya, riksomfattande kundinformationssystemet till exempel för samarbete kring utarbetandet av en sektorsövergripande integrationsplan i förslaget till lag om främjande av integration. Detta främjas genom ett fungerande samarbete mellan myndigheterna och smidig skötsel av uppgifterna.

Årsverksresurserna för de nya integrationsfrämjande uppgifter som uppstår hos välfärdsområdena till följd av förslaget till lag om främjande av integration har beaktats i den kalkylerade ersättningen. Den kalkylerade ersättningen fördelas mellan kommunen och välfärdsområdet. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och lagen om främjande av integration (RP xx/2022 rd) föreslås det att utbetalningen av ersättningen för kostnaderna till välfärdsområdena inleds 2023. Välfärdsområdena kan själva fastställa med vilka personresurser de klarar av att genomföra de integrationsfrämjande uppgifter som propositionen överför på dem.

4.2.3 Övriga samhällliga konsekvenser

Målet för propositionen är att stöda genomförandet av en förebyggande och aktiv integrationspolitik. Det bodde knappt 279 000 utländska medborgare i Finland 2020. I Statistikcentralens befolkningsprognoser antas nettomigrationen vara 15 000 årligen.¹³ Eftersom nettomigrationen för finländska medborgare flera år har varit negativ är de utländska medborgarnas nettomigration i verkligheten över 15 000 personer årligen. Finlands befolkning växer endast genom invandrarna och deras ättlingar. Om man endast granskar befolkningen i arbetsför ålder är förändringen ännu mer drastisk.

Finland är i allt högre grad en del av de globala migrationsströmmarna, vilket ökar den samhällliga betydelsen av integration och goda befolkningsrelationer. De viktigaste samhällliga frågorna för integrationens del är hur jämlikheten, sysselsättningen och välbefinnandet förverkligas samt växelverkan mellan olika befolkningsgrupper och delaktighet. Förslaget främjar genomförandet av invandrarnas grundläggande fri- och rättigheter och möjligheter att leva som jämlika medlemmar i samhället genom stöd för bland annat sysselsättning, utbildning, välmående och hälsa, levnadsvillkor och delaktighet.

Ett övergripande angreppssätt, främjande av integration i planeringen, utvecklingen, genomförandet och uppföljningen är en förutsättning för den samhällliga påverkan av politiken och lagstiftningen om främjande av integration. Med förslaget till lag om främjande av integration främjas förverkligandet av invandrarnas jämlika rättigheter och skyldigheter inom olika livsområden. Genom jämlikhet främjas välmåendet för alla samhällsmedlemmar och tillgänglig potential för utveckling av

¹³ Statistikcentralen, Befolkningsprognos 2021–2070. http://www.stat.fi/til/vaenn/2021/vaenn_2021_2021-09-30_tie_001_fi.html

samhället. Ojämligheten och segregeringen i samhället kan dock vara speciellt kraftigt riktad mot invandrare, vilket kan leda till utanförskap eller i värsta fall till marginalisering. Eftersom invandrarföräldrarnas socioekonomiska ställning liksom för infödda finländare påverkar bland annat hur barnen utbildar sig är det också fråga om ett fenomen som sträcker sig över generationerna. De åtgärder den offentliga makten vidtar spelar en viktig roll i främjandet av integration och förebyggande av ojämlikhet, genom förslaget stärks dessutom uppföljningen av påverkan från främjande av integration.

Utgångspunkten för propositionen är å ena sidan effektivisering och förtydligande av tjänsterna för främjande av integration i det inledande skedet och å andra sidan ett genomgripande och samordnande angreppssätt av integrationsfrämjande i synnerhet i förhållande till sysselsättnings-, utbildnings- och näringslivspolitikerna men också social- och hälsovårdspolitikerna, främjande av välfärd och hälsa och bostadspolitikerna. I förslaget kopplas planeringen, genomförandet och utvecklingen av främjande av integration samt beaktandet av invandrarnas behov dessutom till kommunens och välfärdsområdets övriga verksamhet, vilket stärker den samhälleliga påverkan av genomförandet av lagstiftningen. Den växande invandrabefolkningen samt främjandet av sysselsättning och välfärd kräver finansiella satsningar på särskilda integrationstjänster samt utveckling av de övriga tjänsterna så att de lämpar sig för invandrabefolkningen. Goda befolkningsrelationer, delaktighet och icke-diskriminering främjar förverkligandet av jämlikhet.

Utgångspunkten för propositionen är att sysselsättning är det centrala målet för integrationen av vuxna invandrare. Under de närmaste åren kommer de stora årskullarna att avgå från arbetsmarknaden, vilket betyder att invandrarna med sin yngre åldersstruktur och kompetens kommer att ha stor betydelse för en fungerande arbetsmarknad, ekonomi och företagets tillväxt samt utvecklingen i regionerna. Eftersom invandringens effekter på försörjningsförhållandet och den offentliga ekonomin är ju mer positiva desto effektivare invandrarna kommer ut på arbetsmarknaden, har de eftersträfvade snabbare utbildnings- och sysselsättningsvägarna för invandrare omfattande samhällelig betydelse. Propositionen påverkar dessutom invandrarnas vardag samt välfärd och hälsa.

Ungefär hälften av befolkningen med främmande språk i Finland bor i Nyland och två tredjedelar i tillväxtcentra. Mångkulturella städer skapar ofta en grogrund för innovativ och skapande ekonomisk utveckling och utveckling av annan verksamhet och invandrarna för med sig nya metoder och internationella kompetensnätverk för främjande av företagets tillväxt och internationalisering. Genom att kommunens roll som främjare av integration stärks är det möjligt att beakta de näringslivspolitiska aspekterna på invandringen och utnyttja invandrarnas kompetens för utvecklingen i kommunerna och regionerna. Kommunernas roll som främjare av integration är betydande också för att de bildar personens närmiljö, som har en viktig betydelse för integrationen av invandrare och skapande av goda befolkningsrelationer. Utgångspunkten för propositionen är övergripande främjande av integration inom ramen för kommunens planering, utveckling och uppföljning.

Genom de tjänster som stöd för integration som föreslås i propositionen stöds invånarnas egen beredskap att som aktiva aktörer delta i utvecklandet av det finländska samhället. Genom de tjänster som föreskrivs i förslaget till lag om främjande av integration främjas invandrarnas språkkunskaper, kännedom om samhället, tillgång till arbetsmarknaden samt välfärd och hälsa. Genom att liksom i den gällande lagen om främjande av integration koncentrera integrationstjänsterna till inledningsskedet efter invandringen, när behovet av information och motivationen att integreras i allmänhet är som störst, liksom även genom att förbättra tillgången till tjänster för invandrare som är

utanför arbetskraften, inklusive föräldrar som vårdar barn i hemmet, främjas åtgärdernas slagkraft. Den förebyggande verksamheten är också motiverad ur både mänskligt och ekonomiskt perspektiv.

Förslaget främjar invandrarnas aktiva delaktighet genom stöd för utvecklingen av baskunskaper som behövs i samhället, vardagen och arbetslivet samt övrig kompetens. Behovet av tjänster och utbildning som främjar invandrarnas integration varierar. Förslaget främjar också jämlikheten genom att beaktandet av olika invandrargruppers behov vid främjandet av integration stärks i planeringen och genomförandet samt genom statsrådets ansvar för uppföljningen av jämlik tillgång till kommunens tjänster för främjande av integration, tillräcklig finansiering och effekterna av integration. Jämlikheten och jämställdheten förbättras också när deltagandet i tjänster som främjar integrationen stöds för de invandrare som är utanför arbetskraften och genom att tillgången till vägledning och rådgivning med låg tröskel förbättras för alla som flyttar till Finland.

Förslaget främjar inte bara de vuxna invandrarnas men också förverkligandet av invandrabarnens och -ungdomarnas jämlikhet i det finländska samhället. En stor del av dem som flyttar till Finland är barn eller unga eller i den åldern att de grundar familjer. Integrationen av barn och ungdomar med invandrabakgrund främjar tillhörigheten i det finländska samhället och den långsiktiga utvecklingen av delaktigheten i samhället samt minskar en eventuell senare marginalisering. Integrationen av barn och ungdomar stöds inom ramen för småbarnspedagogiken och utbildningssystemet samt med övriga tjänster riktade till familjer. Föräldrarna är dock barnens primära fostrare och familjen den primära uppväxtmiljön. Genom de tjänster riktade till familjer och föräldrar som vårdar barnen i hemmet som ingår i lagförslaget stärks inte enbart de vuxna invandrarnas välfärd och möjligheter att vara delaktiga i samhället utan också integrationen av barn och ungdomar.

Utgångspunkten för propositionen är att integrationen sker genom samspel mellan invandraren och samhället. Grunden för ett stabilt samhälle är samspel mellan befolkningsgrupperna och goda inbördes förhållanden. Som kommunens skyldigheter föreskrivs främjande av befolkningsrelationerna. Mångfalden blir i allt högre grad en del av det finländska samhället och då är en förutsättning för att den politik som främjar integration ska vara effektiv att invandrarna uppfattar sig som en bestående, jämlik och välkommen del av det finländska samhället. Samspelet mellan olika befolkningsgrupper ökar också samförståndet, förebygger uppkomsten av missförstånd och motsättningar och främjar därigenom integrationen. Civilsamhällets delaktighet i främjandet av integration och en positiv attityd till invandrarna spelar en viktig roll för att målsättningarna i lagen ska kunna uppnås.

Såväl staten, kommunen och välfärdsområdet som också organisationer, föreningar, näringslivet och andra medverkande aktörer spelar en viktig roll för att målsättningarna uppnås. Det finns också osäkerhet kring propositionens samhälleliga konsekvenser eftersom främjandet av integrationen är tväradministrativt. Konsekvenserna av förslaget är därmed beroende av både förslaget om integration och genomförandet av speciallagstiftningen inom de övriga förvaltningsområdena och av hur man lyckas samordna åtgärderna inom de olika förvaltningsområdena till ur invandrarnas perspektiv fungerande, integrationsfrämjande helheter. Förslaget till lag om främjande av integration innehåller ett flertal bestämmelser som betonar samarbete och partnerskap mellan myndigheterna för att samordna främjande av integration. Myndigheterna bär det primära ansvaret för främjande av integration. Propositionen betonar dock att den tredje sektorn, näringslivet och övriga parter i främjande av integration spelar en viktig roll som främjare av samhörigheten i samhället och komplement till myndigheternas tjänster. Organisationerna har ofta bättre möjligheter än myndigheterna att främja invandrarnas delaktighet och samspelet mellan olika befolkningsgrupper.

4.2.3.1 Sociala och hälsorelaterade konsekvenser

Ett av syftena för förslaget till lag om främjande av integration är att främja invandrarnas välfärd och hälsa samt minska risken för social marginalisering hos de invandrare som är i en sårbar situation. Därför har det vid reformen av de tjänster som främjar integrationen i större omfattning än i nuläget beaktats att man når ut till de invandrare som är i en sårbar ställning.

Hos många invandrare är behovet av integration förknippat med inläring av det finska eller svenska språket samt rådgivning och vägledning om det finländska samhället. Genom att utvidga ansvaret för rådgivning och vägledning med låg tröskel till alla invandrare liksom även det ansvar som föreskrivs för kommunerna att ordna rådgivning i det inledande skedet når man bättre ut till alla olika invandrargrupper och kan ge dem vägledning om ändamålsenliga tjänster. Enligt lagförslaget delar myndigheten ut basinformation om det finländska samhället till varje invandrare som får ett uppehållstillstånd eller uppehållskort eller som registrerar sin uppehållsrätt. Materialet med basinformation produceras också i fortsättningen på flera språk. I regel är skriftligt eller elektroniskt material med basfakta dock inte en tillräcklig rådgivningsmetod i synnerhet för de sårbara grupperna, utan den mera omfattande skyldigheten för kommunen att enligt lagförslaget ge vägledning och rådgivning förbättrar tjänsternas tillgänglighet.

Kommunen ska göra en bedömning på basnivå eller sektorsövergripande av behovet av kompetens- och integrationstjänster (inledande kartläggning i den gällande lagen om främjande av integration) för alla dem som har flyttat till landet för mindre än tre år sedan, är personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i lagen (bland annat personer som får internationellt skydd), är offer för människohandel, är minderåriga utan vårdnadshavare eller får stöd för hemvård av barn eller utkomststöd annat än tillfälligt. Potentiellt kan flera invandrare som har nytta av integrationsåtgärderna än i nuläget nås av integrationsplanen och kommunens integrationsprogram genom den här utvidgningen, vilket betyder att risken för marginalisering på grund av svaga språkkunskaper, långvarig arbetslöshet eller ett social- och hälsovårdsbehov som inte tillgodosetts minskar.

Konsekvenserna av förslaget till lag om främjande av integration för de personer som i nuläget är utanför tjänsterna för främjande av integration grundar sig på uppskattningar. Bland de föräldrar som får stöd för hemvård av barn, offren för människohandel och personer som får utkomststöd annat än tillfälligt finns det personer som inte tidigare har nåtts med de övergripande tjänsterna för främjande av integration.

Det är svårt att med exakthet avgöra hur stor andel av de nya målgrupper som enligt lagförslaget ingår i målgruppen för integrationstjänsterna, det vill säga personer som får stöd för hemvård av barn, offer för människohandel, minderåriga utan vårdnadshavare eller personer som får internationellt skydd redan nu omfattas av integrationstjänsterna och hur stor andel av dem som är utanför tjänsterna genom den nya lagen kommer att få en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster hos kommunen och på det sättet bli delaktiga av de tjänster som främjar integration. Utgående från de praktiska erfarenheterna från organisationer och projekt är det känt att det är en utmanande uppgift att nå ut till och motivera de personer som är i en sårbar ställning att delta i de integrationsfrämjande tjänsterna. De kontaktuppgifter som myndigheterna har är inte nödvändigtvis aktuella, en del är rädda för myndigheterna och nyttan med tjänsterna bör motiveras. Personresurser, kompetens och incitament ska säkerställas för kommunerna så att de klarar av att utföra den utmanande uppgiften med att nå personerna genom exempelvis letande och uppsökande arbete för att de personer som är i en sårbar ställning ska kunna nås med integrationsfrämjande tjänster enligt målsättningarna i lagförslaget. När välfärdsområdena tar över rådgivningsverksamheten bör även de anställda hos

välståndsområdet ha kunskap och medel för att vid behov styra invandrarföräldrarna till de integrationsfrämjande tjänsterna. För att effekter ska uppnås av att de som är i en sårbar ställning nås är det också nödvändigt att kommunerna samarbetar med aktörerna inom tredje sektorn.

Offer för människohandel har avvikande från de övriga möjlighet att vid behov få en plan och ett program för främjande av integration utan begränsningen på tre år från inflyttning till landet. Genom att föreskriva om olika målgrupper som är i en utsatt ställning tryggas det att de grupper som är utanför arbetskraften och speciellt de sårbara grupperna nås mera heltäckande än i nuläget. Redan i nuläget når man bra arbetslösa arbetssökande eftersom de anmäler sig som arbetssökande. För dem utarbetas också i fortsättningen en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster, genom lagförslaget ändras med andra ord inte kontakterna till dem. Bland de arbetslösa arbetssökande finns det också de som har nedsatt funktionsförmåga och för dem förbättras situationen genom lagförslaget, när man kan koppla verksamhet som främjar arbets- och funktionsförmågan, exempelvis rehabilitering, till integrationsplanen (24 §).

Som ett nytt element i förslaget till lag om främjande av integration införs möjligheten för myndigheten eller en annan instans att till den instans som inom kommunen svarar för integrationen, trots sekretessbestämmelserna, göra en anmälan om en person som behöver stöd med integration, men som inte har sökt sig till integrationstjänsterna. Lagförslaget främjar skapandet av en kontakt med myndigheterna för de invandrare som är i en sårbar ställning och som inte nås exempelvis genom en utbetald förmån. Eftersom syftet är att nå de invandrare som i nuläget inte kan nås är det svårt att göra en exakt uppskattning av i vilken utsträckning man når dem med bestämmelsen.

I synnerhet de invandrare som stöter på utmaningar med livshanteringen har genom den sektorsövergripande bedömningen av behovet av tjänster och sektorsövergripande integrationsplanen förbättrade möjligheter att få jämlika integrations-, social-, hälsovårds-, rehabiliteringstjänster och andra tjänster som uppfyller deras behov. Eftersom de som får internationellt skydd allmänt har en lägre utbildningsnivå, lägre inkomster, hälsoproblem och erfarenheter av diskriminering och rasism är de som grupp i en speciellt sårbar ställning jämfört med de övriga invandrarna.¹⁴ Det kan förutses att jämlikheten i samhället förbättras och den sociala ojämlikheten för användare av tjänsterna minskar i och med att tjänsterna riktade till dem bättre än i nuläget beaktas i den föreslagna lagstiftningen. Enligt en undersökning utförd av Institutionen för välfärd och hälsa hade inemot 29 procent av personer med invandrarbakgrund födda utomlands ett ouppfyllt behov av hälsovård, medan motsvarande tal för hela befolkningen var drygt 15 procent.¹⁵ Ojämlikheten i tillgången till och tillgängligheten av hälsovårdstjänster minskar genom den sektorsövergripande bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster, integrationsplanen, den flerspråkiga samhällsorienteringen samt mera kompletta väglednings- och rådgivningstjänster i och med att uppgifterna om hälsovårdstjänsterna är mera tillgängliga och kontakterna till social- och hälsovårdstjänsterna samt invandrarnas språkkunskaper och kunskaper om servicesystemet förbättras.¹⁶ Det räcker inte med att tjänsterna finns tillgängliga för att välfärds- och hälsoskillnaderna ska minska utan det måste också beaktas att dessa är jämlikt tillgängliga. Välfärdsområdena bör sörja

¹⁴ Kuusio m.fl. 2020. Hälsa och välfärd bland personer med utländsk bakgrund i Finland. FinMo-nik-studien 2018–2019. Rapporter 1/2020, Institutet för hälsa och välfärd, Helsingfors. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139210/URN_ISBN_978-952-343-034-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

¹⁵ Databasen för integrationsindikatorn 2021, <https://kototietokanta.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Kotoutumisenindikaattorit>.

¹⁶ Karinen m.fl. 2020. Väglednings- och rådgivningstjänster med låg tröskel för invandrare. Utredningens slutrapport. Arbets- och näringsministeriets publikationer 27/2020. Arbets- och näringsministeriet, Helsingfors. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162218/T.EM_2020_27.pdf?sequence=1

för kompetens i multikulturell och flerspråkig kommunikation genom att ordna fortbildning för personalen.

Med den föreslagna sektorsövergripande bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster, som kommunen gör i samarbete med välfärdsområdet identifieras också behovet hos de invandrare som på grund av funktionsnedsättning, långvarig sjukdom, ålder, traumatisk bakgrund eller annan orsak behöver särskilda tjänster i ett så tidigt skede som möjligt. Integrationsplanen samordnas dessutom med eventuella andra kundplaner som i synnerhet de invandrare som är i behov av särskilt stöd kan ha. Behoven hos de invandrare som är i en sårbar ställning beaktas mera heltäckande än i nuläget med hjälp av bedömningen av behovet av kompetens- och integrationstjänster och integrationsplanen.

Invandrare som av hälsoskäl eller på grund av orsaker såsom funktionsnedsättning, ålder eller familjeförpliktelser är utanför arbetskraften kan delta i språkundervisningen och den övriga integrationsfrämjande utbildningen vid det fria bildningsarbetets läroanstalter, som kommer att stärkas jämfört med nuläget samt i verksamhet för dem som är utanför arbetskraften arrangerad av kommunerna. Kommunen kan vid behov också vägleda invandrarna till sådana verksamheter inom tredje sektorn som anses vara till nytta för dem. Genom att de personer som är utanför arbetskraften nås på det sätt som föreskrivs i lagförslaget förbättras möjligheterna till jämlikhet och delaktighet i samhället för de invandrare som är i en sårbar ställning.

Samarbetet mellan välfärdsområdet och kommunen spelar en central roll för hur invandrarernas hälsa och välfärd utvecklas. Speciellt kvotflyktingarna behöver mera hälsovårdstjänster än de övriga. Kommunen ombesörjer samordningen av de integrationsfrämjande tjänsterna på så sätt att de invandrare och invandragrupper som behöver samordnade tjänster identifieras och de tjänster de behöver fastställs. (45 §). På detta sätt tryggar man med föreskrifter att invandrarernas välfärd och hälsa samt användningen av nödvändiga hälso- och socialvårdstjänster närmar sig majoritetsbefolkningen och ojämlikheten minskar i enlighet med syftet med totalreformen av lagen.

I förslaget till lag om främjande av integration är den maximitid som berättigar till en integrationsplan fortfarande individuell, men i regel kortare än i nuläget, det vill säga två år (21 §). Det finns farhågor om att förkortningen av den tid som berättigar till integrationsfrämjande tjänster kan försämra situationen för de invandrare som är i den mest sårbara integrationssituationen när integrationsplanens varaktighet förkortas. De mest sårbara personerna med minsta de integrationsmöjligheterna är exempelvis de som har svaga läs- och skrivkunskaper och en svag grundläggande utbildning, personer med traumabakgrund, personer som anlänt i pubertetsåldern och kvinnor som under en lång tid sköter familjeförpliktelser. Lagförslaget innehåller fortfarande möjligheten att på goda grunder förlänga maximitiden för integrationsplanen med två år samt avbrott i planen till följd av graviditetsledighet och familjeledighet, sjukdom eller skada med en tidsperiod som motsvarar frånvaron. Med förlängningsmöjligheten beaktas livssituationen för de föräldrar, ofta kvinnor, som vårdar barnen i hemmet. Föräldrar som sköter barnen i hemmet under en längre tid har också nytta av avsikten att erbjuda exempelvis språkundervisning till personer som är utanför arbetskraften. För de flesta är vården av små barn i hemmet en tillfällig livssituation där strävan är att i något skede övergå till utbildning och arbete. Trots att en förälder som sköter barn i hemmet med stöd för hemvård av barn inte deltar i utbildning på heltid kan man genom integrationsfrämjande tjänster underlätta övergången till integrationstjänster på heltid och arbetslivet efter familjeförpliktelserna. Som ett nytt förslag föreslås det att integrationsplanen också av särskilda skäl ska kunna förlängas i det fall då maximitiden för integrationsplanen hade löpt ut när personen får stöd för hemvård av barn och på deltid deltar i integrationsplanen. Detta uppmuntrar att under perioden med stöd för hemvård av barn

åtminstone delvis delta i integrationstjänsterna och utveckla sina språkkunskaper samt få information om samhället redan i början av invandringen.

I exempelvis Sverige (2 år, förlängd till 3 år) och Norge (1,5 år, förlängd till 3 år), där resultaten av integrationen för dem som får internationellt skydd inte har varit svagare än i Finland, används en kortare maximitid för integrationsplanen än i den gällande lagen om främjande av integration. Därmed kan inte förkortningen av maximitiden som sådan förutses försämra möjligheterna till integration för dem som är i en sårbar ställning, om servicesystemet producerar tjänster som motsvarar den här gruppens behov och ger resultat. Lagförslaget syftar dessutom till att effektivisera och påskynda tillgången till tjänsterna jämfört med i dag samt erbjuda tjänster och utbildningar som är mera individuellt och målinriktat anpassade, vilket tillsammans med att integrationsplanens tidsperiod förkortas och att planen når en bredare grupp än tidigare ytterligare kan effektivisera integreringen av invandrarna när de nyligen kommit till landet.

4.2.3.2 Könskonsekvenser

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering förbinder sig regeringen att främja jämställdhet mellan könen bland annat i budgetprocessen och i samtliga centrala reformer. Ett av syftena med totalreformen av integrationslagen är att öka jämställdheten mellan könen genom att speciellt invandrarkvinnornas möjlighet att integreras, känna delaktighet i samhället och integreras på arbetsmarknaden stärks. Förslaget till lag om främjande av integration förbättrar jämställdheten mellan könen genom åtgärder som minskar effekterna av de strukturer som minskar jämställdheten mellan könen och förbättrar i synnerhet kvinnornas möjligheter till integration.

Ett viktigt mål för förslaget till lag om främjande av integration är att främja jämställdheten mellan könen. Lagförslaget främjar introduktionen av könsaspekten som ett led i planeringen, genomförandet och uppföljningen av främjande av integration. Parallellt med de övriga målsättningarna ska kommunen vid planeringen av främjande av integration ställa upp mål som gäller jämlikhet och jämställdhet samt åtgärder, ansvarsinstanser, samarbete och uppföljning som stöd för dem. De kommunala aktörerna varseblir mera systematiskt än i nuläget jämställdhetseffekterna av de åtgärder som vidtas för invandrarna till följd av konsekvenserna av lagförslaget. Enligt lagförslaget är det inte enbart kommunen utan också välfärdsområdet som ska sörja för att de anställda har kompetens i frågor gällande specialfrågor för invånare med invandrarbakgrund. Därför är det viktigt för genomförandet av förslaget till lag om främjande av integration att säkra kompetensen hos de sakkunniga på kommunen och välfärdsområdet som möter invandrare om könets betydelse i integrationen.

Könet är kopplat till de strukturella faktorer som orsakar ojämlikhet för invandrare. Invandrarna har som befolkningsgrupp en sämre socioekonomisk ställning, men i synnerhet gällande sysselsättningen är invandrarkvinnornas situation svårare än invandarmännens. Invandrarkvinnor med låg utbildning, kvinnor som får internationellt skydd samt befolkningsgrupper som är utsatta för diskriminering och rasism är i en speciellt diskriminerande strukturell ställning. Invandrarkvinnorna råkar också ut för utnyttjande eller blir offer för våld oftare än kvinnor i majoritetsbefolkningen.

Riksdagen har förutsatt att särskild uppmärksamhet fästs vid främjandet av sysselsättningen för kvinnor med invandrarbakgrund.¹⁷ De åtgärder som i förslaget till lag om främjande av integration

¹⁷ Riksdagens revisionsutskotts betänkande ReUB 6/2018 rd— EÄ 10/2017 rd.

används för att bättre nå ut till personer som är utanför arbetskraften av annan orsak än pension, minderårighet eller studier och få dem att delta i det inledande skedet av integrationen påverkar direkt jämställdheten mellan könen.

Det går bättre att nå invandrarkvinnorna på ett jämställt sätt och rätttidigt vägleda dem till ändamålsenliga tjänster om ett basinformationsmaterial delas ut till samtliga invandrare och kommunernas ansvar för rådgivning och vägledning med låg tröskel stärks för alla invandrare. Högklassig och övergripande rådgivning och vägledning främjar integrationen, livshanteringen, delaktigheten i samhället och jämställdheten för de föräldrar som vårdar barnen hemma. Lagförslaget ger också möjligheten att inkludera informationen om jämställdheten mellan könen i det basmaterial som delas ut till alla som får uppehållstillstånd, uppehållskort eller registrerar sin uppehållsrätt samt i grunderna för den integrationsutbildning som Utbildningsstyrelsen reglerar. Genom att delta i den för alla integrationskunder gemensamma flerspråkiga samhällsorienteringen får var och en basinformation om det finländska jämställdhetstänkandet och lagstiftningen om jämställdhet mellan könen.

Den första integrationsplanen ska utarbetas inom tre år från det första uppehållstillståndet eller registreringen. På grund av det här tidsfönstret är det viktigt att försäkra sig om att de invandrarföräldrar som är familjelediga, ofta kvinnorna, får information om möjligheten till integrationsplan i god tid innan tidsfönstret på tre år stängs. Utgångspunkten för lagförslaget är att Folkpensionsanstalten förmedlar uppgifterna om de personer som har anlänt för mindre än tre år sedan och får stöd för hemvård av barn till den för integrationstjänster ansvariga instansen i kommunen och att kommunen kallar dessa personer till en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster. Detta förhindrar situationer där en förälder som länge skött barn i hemmet utan att veta om det överskrider tidsgränsen på tre år för utarbetande av en integrationsplan och blir utan integrationsutbildning. På det sätt som beskrivits ovan kan maximitiden för integrationsplanen förlängas, om invandraren på deltid har deltagit i integrationsplanen medan personen fått stöd för hemvård av barn. När informationen om tjänster och utbildning som gagnar dem som länge vårdar barn i hemmet bättre når dem återspeglas den här förbättringen i närheten inte bara på den aktuella föräldern utan också indirekt på hela familjen och den minskar risken för marginalisering över generationsgränserna. Informationen om det tidsfönster på tre år från beviljande av uppehållstillstånd eller uppehållskort eller registrering av uppehållsrätten som berättigar till en integrationsplan förmedlas till alla också skriftligen eller elektroniskt i basmaterialet för invandrare i Finland samt via kommunernas väglednings- och rådgivningstjänster med låg tröskel.

Det faktum att invandrarkvinnorna stannar utanför arbetskraften i långa tider gäller inte enbart de invandrarkvinnor som får internationellt skydd eller har låg utbildningsnivå. Det behövs mycket krafter som når den här målgruppen för att minska den strukturella ojämställdheten för invandrarkvinnor på arbetsmarknaden och för att deras sysselsättningsgrad ska närma sig sysselsättningsgraden för kvinnor födda i Finland. Det är nödvändigt att samarbeta sektorsövergripande mellan olika aktörer, såsom läroanstalter, organisationer, myndigheter och företag, för att förbättra jämställdheten för invandrarkvinnorna i den strukturellt svagaste ställningen.

Olika åtgärder vidtas för att förbättra möjligheterna för kvinnor utanför arbetskraften att utvecklas mot arbetslivet. Informationen om de tjänster som kommunen erbjuder når även de kvinnor som vårdar barnen i hemmet smidigare när väglednings- och rådgivningstjänsternas täckning förbättras. Förslaget till lag om främjande av integration förpliktar kommunen att göra en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster för alla dem som flyttat in i landet för mindre än tre år sedan och som får stöd för hemvård av barn. Invandrarens individuella målsättningar samt åtgärder som är

inriktade på delaktighet i arbetslivet ska beaktas i integrationsplanerna, vilket bättre än i nuläget bidrar till att kombinera familjrollerna med inriktningen på arbetslivet. Genom de ovan listade åtgärderna uppskattas lagförslagets konsekvenser för jämställdheten mellan könen vara avsevärt mycket bättre jämfört med nuläget, där de social- och hälsovårdstjänster som stöder välfärden ofta har avskiljts från de tjänster som vägleder kvinnorna för arbetslivet.

Utgångspunkten för förslaget till lag om främjande av integration är en snabb bedömning av behovet av tjänster och individuell vägledning till tjänsterna som stöder de kvinnor som kommit till landet som makar och vårdar barnen i hemmet. För dem som kommit till landet av familjeskäl kan det ta länge innan de hittar de sociala miljöer som främjar utvecklingen av språkkunskaperna, kännedom om samhället och social delaktighet. Den här långsamma utvecklingen observeras genom att det tar mera än 15 år för invandrarkvinnor att nå upp till samma sysselsättningsnivå som invandarmännen. Det är inte ett realistiskt mål att försöka få invandrarkvinnornas sysselsättningsgrad upp till samma nivå som för invandarmännen. Av kvinnorna flyttar en större andel på grund av familjeskäl och av männen en större andel på grund av arbete, och det är typiskt för de kvinnor som flyttar att de är i fertil ålder. Därför är det strukturellt sannolikt att kvinnorna mera allmänt är frånvarande från arbetsmarknaden än männen. Om det är möjligt att nå de kvinnor som under långa tider vårdar barn i hemmet med integrationsåtgärderna i lagförslaget blir övergången till arbetsmarknaden snabbare, vilket ökar kvinnornas delaktighet i arbetslivet.

Det är väsentligt att de kvinnor som vårdar barnen i hemmet skaffar sig språkkunskaper och information om samhället för att de ska vara delaktiga i samhället och senare hitta sysselsättning. Av de kvinnor med utländsk bakgrund som var familjelediga eller hemmamammor och som besvarade Institutet för hälsa och välfärds enkät, som publicerades 2020, hade i genomsnitt sju av tio tidigare arbetat antingen i Finland eller utomlands. Av samtliga intervjuade kvinnor ansåg hälften att bristerna i språkkunskaper försvårade eller hade försvårat sysselsättningen, medan endast var tionde kvinna och sex procent av männen nämnde att familjeförpliktelserna var ett hinder för sysselsättningen.¹⁸ Trots att de kulturella faktorerna kan spela en betydande roll för avgörandena hos vissa individer och medlemmar i vissa gemenskaper verkar det enligt enkäten som om de könskulturella faktorerna, såsom det att arbete utanför hemmet inte har ansetts höra till kvinnans roll, spela en mindre avgörande roll som orsak till att invandrarkvinnorna hittar sysselsättning långsammare än männen. Det är därmed möjligt att genom integrationsåtgärder och de åtgärder i lagförslaget som främjar sysselsättningen sänka hindren för sysselsättning såsom bristerna i språkkunskaper, avsaknad av nätverk och information samt förbättra invandrarkvinnornas välfärd och sysselsättning.

Om en individuell bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster görs utan dröjsmål har kommunen ett verktyg att redan i ett tidigt skede identifiera de invandrarkvinnor som är i den mest sårbara ställningen och att förebygga marginalisering. Dessa invandrare kan exempelvis omfatta mödrar i flerbarnsfamiljer och de som lever utan sin makes stöd. Rådgivnings- och familjearbetet spelar en väsentlig roll i vägledningen om samhällets övriga tjänster för de föräldrar, ofta mödrarna, som under en lång tid vårdar barn i hemmet. Samarbetet mellan kommunen och välfärdsområdet kan enligt andemeningen i förslaget till lag om främjande av integration indirekt också stärka jämställdheten mellan invandarmän och -kvinnor genom att det garanterar tillgången till integrations- och välfärdstjänster för integration av de personer som är utanför arbetskraften. Det är möjligt att i ett tidigt skede observera skadliga traditioner som skapar ojämställdhet mellan könen

¹⁸ Hannamaria Kuusio, Anna Seppänen, Satu Jokela, Laura Somersalo, Eero Lilja 2020. Hälsa och välfärd för personer med utländsk bakgrund i Finland: FinMonik-studien 2018–2019. Institutet för hälsa och välfärd (THL), Rapport 01/2020. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139210/URN_ISBN_978-952-343-034-1.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

(bland annat stympling av kvinnans könsorgan, tvångsäktenskap, aga, våld i anknytning till heder och skam) inom social- och hälsovårdstjänsterna och integrationstjänsterna när personalens specialkunskaper kring dessa specialfrågor stärks.

De senaste åren har cirka 60 procent av dem som deltar i integrationsutbildningar varit kvinnor. Det är väntat att antalet kvinnor som får en integrationsplan och deltar i integrationsutbildning i början ökar mera till följd av effekterna av lagförslaget och på längre sikt med uppskattningsvis 500 kvinnor årligen. Genom att beakta könskonsekvenserna i integrationsutbildningen och organiseringen och genomförandet av de övriga tjänsterna som främjar integration och sysselsättning förbättras förverkligandet av jämställdheten bättre än i nuläget. I Finland är differentieringen i kvinno- och mansdominerade yrken starkare än i många andra europeiska länder och detta återspeglar sig delvis i invandrarkvinnornas sysselsättningssvårigheter. Inom de kvinnodominerade branscherna har goda språkkunskaper i genomsnitt en större betydelse för sysselsättningen än i de mansdominerade branscherna, vilket höjer tröskeln för sysselsättning för invandrarkvinnor. I vägledningen till integrationsutbildning och övriga utbildningar bör man vara medveten om och ifrågasätta de könsrelaterade självklarheterna, för att de bättre möjligheterna att nå ut till kvinnorna med integrationstjänsterna som lagförslaget ger och ett ökat deltagande i integrationsutbildningen ska realiseras som ett närmande mellan sysselsättningsgraden för invandrarkvinnor och -män. Stärkningen av kvaliteten på och målinriktningen i språkundervisningen, som bland annat eftersträvas med integrationsutbildningens slutttestning av språkkunskaperna, förbättrar jämställdheten mellan könen på arbetsmarknaden eftersom det läggs speciellt stor vikt på språkkunskaperna för sysselsättningen inom de kvinnodominerade yrkena.

I kommunernas integrationsprogram ingår en flerspråkig samhällsorienteringsperiod för både arbets sökande och personer utanför arbetskraften. Utgående från pilotprojekten kan man dra slutsatsen att information med basfakta om Finland samt om rättigheterna och skyldigheterna given på det egna språket eller ett språk som personen behärskar bra förbättrar invandrarnas möjligheter att känna delaktighet och främjar integrationsprocessen jämfört med nuläget där samhällskunskap undervisas huvudsakligen inom integrationsutbildningen på finska eller svenska, vilket betyder att den enda information många som inte deltar i utbildningen får är den skriftliga guiden Välkommen till Finland.¹⁹ Det är bland annat möjligt att diskutera jämställdhet mellan könen och könsrollerna med de personer som precis flyttat till landet på deras eget språk eller ett språk som de behärskar väl inom ramen för den flerspråkiga samhällsorienteringen. Den flerspråkiga samhällsorienteringen jämnar ut ojämlikheten mellan invandrare med olika utbildningsbakgrund och ojämställdheten mellan könen.

Möjligheterna för föräldrar till små barn, ofta kvinnor, att delta i tjänster som främjar integrationen påverkas av deras vårdansvar. Enligt lagförslaget organiserar kommunen integrationsutbildning också för personer utanför arbetskraften. Genom lagförslaget stärks i samråd med undervisnings- och kulturministeriet möjligheterna att delta i utbildning för de föräldrar som vårdar barn hemma. Ett övergripande främjande av integrationen för de föräldrar som vårdar barn i hemmet, ofta mödrarna, och därigenom av hela familjens integration är beroende av hur lagförslaget genomförs, det vill säga i vilken omfattning kommunerna ordnar för den här målgruppen lämplig utbildning. Möjligheten att delta i exempelvis språkkurser stödda med barnomsorg under familjeledigheterna har omfattande konsekvenser för invandrarkvinnornas språkinläring, sociala nätverk och senare sysselsättning. Det är nödvändigt att ordna barnomsorgen i samband med utbildningen på ett annat sätt än inom den

¹⁹ Lahtinen, Katri, Kuusiholma, Taneli 2018. Omalla kielellä alkuun: omakielisten orientaatiojaksojen pilotointi Uudenmaan TE-toimiston uusille kotoutuja-asiakkaille. Nylands NTM-central. <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/159023/Omalla%20kielellä%cc%88%20alkuun%20pieni.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

normala kommunala småbarnspedagogiken på grund av villkoren i stödet för hemvård av barn, exempelvis inom den öppna småbarnspedagogiken eller i samarbete med tredje sektorn eller aktörerna inom det fria bildningsväsendet. I de integrationsutbildningar på heltid som ordnas för arbetssökande bör det större ansvaret för vården av barnen som ofta faller på kvinnorna beaktas. I praxis för integrationsutbildningen bör nödvändig frånvaro när exempelvis ett barn insjuknar beaktas så att det inte uppstår utbildningspraxis som är indirekt diskriminerande för kvinnorna.

Enligt förslaget till lag om främjande av integration anses integrationstiden inte löpa, om personens integrationsplan tillfälligt inte har kunnat genomföras på grund av skada, sjukdom, graviditets- eller föräldraledighet eller av annan med dessa jämförbar orsak. Bestämmelsen beaktar livssituationen för föräldrar som vårdar barn i hemmet, ofta kvinnor. Maximitiden för den förlängda integrationsplanen kommer dock inte att förlängas till den tidsperiod som används för vårdledigt, eftersom syftet är att de inledande tjänster och utbildningen som ingår i den tiden genomförs så snabbt efter invandringen som möjligt. Enligt förslaget kan däremot maximitiden för integrationsplanen av särskilda skäl förlängas, om personen har deltagit i integrationsplanen på deltid medan personen har fått stöd för hemvård av barn. Även om det ännu inte är aktuellt att söka arbete uppmuntras kvinnor som vårdar barnen i hemmet att låta utarbeta en integrationsplan och delta i de tjänster som främjar integrationen.

Om en förälder som har vårdat barn i hemmet under en lång period faller utanför integrationsåtgärderna på grund av att det har gått över tre år innan personen söker sig till de tjänster som främjar integration, kan kommunen individuellt vägleda personen till tjänsterna i det allmänna servicesystemet och i mån av möjlighet till integrationsutbildningen. Om en förälder som har fått en integrationsplan och fortfarande är i behov av integrationstjänster överskrider maximitiden för integrationsplanen på grund av att personen under en lång tid vårdat barn i hemmet med hemvårdsstöd, vägleds personen likaså till tjänsterna i det allmänna servicesystemet och i mån av möjlighet till de integrationsfrämjande, tillgängliga tjänsterna. Enligt lagförslaget gällande det fria bildningsarbetets utbildningar är dessa utbildningar, såsom utbildningarna i läs- och skrivkunnet, gratis tillgängliga för de personer vars integrationsplan upphör, men som fortfarande har utbildningsbehov, ytterligare ett år efter det att integrationsplanen upphört. Detta tryggar möjligheterna för dem som behöver långvarigare utveckling av sin kompetens att få utbildning som motsvarar behovet. Dessa åtgärder förhindrar potentiella negativa effekter på jämställdheten mellan könen av att maximitiden för integrationsplanen förkortas.

En klar majoritet av de asylsökande och barn som anländer utan vårdnadshavare är pojkar. Av de asylsökande som anlände 2015 var över 80 procent unga män. Invandrapojkarna och -männen har i olika livssituationer en större risk för marginalisering. Avvikande från i dag har kommunerna och välfärdsområdena rätt att för stödet till 18–25-åriga personer som får internationellt skydd och som anlant utan vårdnadshavare få ersättning för de tjänster som de ordnar för ungdomar, även om det har gått över 10 år sedan ungdomen fick uppehållstillståndet eller ungdomen redan har fått finskt medborgarskap (2 § 5 mom. i lagförslaget). Eftersom majoriteten av dem som har nytta av detta är manliga personer i en sårbar ställning förbättrar dessa förbättringar för dem som anlant som minderåriga och får internationellt skydd indirekt jämställdheten mellan könen.

Exempelvis utgående från uppgifterna i Skolhälsoenkäten är de unga invandarmännen i en svagare ställning än kvinnorna och de stöter i stor utsträckning på våld och diskriminering. Riskfaktorerna för välfärd, exempelvis användning av rusmedel, är kraftigare förekommande hos unga invandarmän än hos unga män i majoritetsbefolkningen eller unga invandrarkvinnor. Ett fungerande samarbete mellan kommunen och välfärdsområdet, social- och hälsovårdstjänster som beaktar utmaningarna med integrationen samt kommunens aktiva, förebyggande välfärdsarbete i exempelvis skolorna,

småbarnspedagogiken, ungdomsarbetet och kultur- och motionstjänsterna spelar en central roll för en lyckad integration av barn och ungdomar och skapandet av goda befolkningsrelationer. Genom att betona kommunens skyldighet att arbeta med målinriktat främjande och lokal uppföljning av integrationen är det möjligt att indirekt bland ungdomarna påverka de jämställdhetsfrågor som avses i förslaget till lag om främjande av integration.

Även de män som flyttar som vuxna stöter på könskonsekvenser av invandringen. Till följd av invandringen kan familjemedlemmarnas roller ändras och exempelvis mannens ställning som familjens försörjare försvagas. Familjerelationer över gränserna för med sig egna utmaningar för dem som flyttat utan familjemedlemmar. Med en integrationsplan för familjen samt en sektorsövergripande integrationsplan, som gör det möjligt att lyfta fram familjemedlemmarnas behov till diskussion och beakta en genomgripande integration och välfärd, är det möjligt att påverka dessa rollförväntningar som är förankrade i familjen.

4.2.3.3 Konsekvenser för barn

Med konsekvenserna för barn avses direkta och indirekta konsekvenser som lagförslaget har på barnens livsmiljö, barnen och barnets bästa. Totalreformen av lagen om främjande av integration har några direkta konsekvenser för barnen. Majoriteten av konsekvenserna är indirekta och en följd av hur de i lagen föreslagna ändringarna påverkar livet för barnens föräldrar.

När lagen tillämpas på en person som inte fyllt 18 år ska barnets bästa komma främst. Den föreslagna lagstiftningen följer i jämförelse med den gällande lagen bättre artikel 3 i FN:s konvention om barnets rättigheter (FördrS 59—60/1991). Förändringen förtydligar skyldigheten för de myndigheter som tillämpar lagen att i första hand beakta barnet bästa i sina tolkningar och direktiv för främjande av integrationen samt organiseringen av de lagstadgade tjänsterna. Barnets bästa genomsyrar planeringen, organiseringen och genomförandet av samtliga åtgärder och tjänster som främjar integrationen. Barnets bästa ska också beaktas i vägledningen, informationen, rådgivningen samt introduktionen till samhället och dess funktioner.

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter ska barn behandlas jämlikt oberoende av deras egen eller föräldrarnas bakgrund eller egenskaper (artikel 2). I lagförslaget stärks kommunernas skyldighet att ställa upp mål för jämlikhet och goda befolkningsrelationer samt vidta åtgärder som stöder dessa och följa upp dem. Syftet är att säkerställa att kommunerna i sin verksamhet också inom den integrationsfrämjande verksamheten strävar efter att minska skillnaderna i jämlikheten och diskriminering.

Enligt konventionen om barnets rättigheter får ett barn som hör till en minoritetsgrupp inte förbjudas att njuta av sin kultur, bekänna och utöva sin religion eller använda sitt språk. Varje person som bor i Finland har också enligt grundlagen rätt att upprätthålla och utveckla sitt språk och sin kultur. I sin planering ska kommunen beakta möjligheterna att stöda bevarandet av det egna språket och den egna kulturen.

Ett barn har rätt att fritt uttrycka sin åsikt om alla frågor som rör barnet och dessa åsikter ska beaktas i enlighet med barnets ålder och utvecklingsnivå. Ett barn ska beredas möjlighet att uttrycka sin åsikt i alla domstolsförfaranden och administrativa förfaranden som rör barnet (artikel 12 i konventionen om barnets rättigheter). Även enligt 6 § 3 mom. i grundlagen ska barn bemötas som jämlika individer

och de ska ha rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva. Det finns också bestämmelser om skyldigheten att utreda och beakta en minderårig klients önskemål och åsikt på det sätt som klientens ålder och utvecklingsnivå förutsätter i 10 § 1 mom. i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000). Föreskriften om utredning av barnets åsikt finns i 4 § i förslaget till lag om främjande av integration. Vid genomförandet av lagförslaget bör uppmärksamhet fästas vid att den här rättigheten förverkligas till exempel så att myndigheterna i de olika situationerna under integrationen försäkras om att de minderåriga invandrarna har möjlighet att delta och ge sina åsikter om sin eller familjens integrationsplan.

De barn och ungdomar som har kommit till landet utan vårdnadshavare är en särskilt sårbar grupp. Genom att gruppfamiljehemmens juridiska ställning förtydligas som en tjänst under socialvården förstärks lagstiftningsgrunden för verksamheten och förverkligandet av barnets rättigheter. Ändringen stärker en jämlik behandling av de barn som vistas i landet utan vårdnadshavare jämfört med övriga barngrupper som är i en sårbar ställning och som behöver vård dygnet runt. Genom att organiseringen av boendet överförs till socialvården tryggas det att utvärderingen av lösningarna gällande barnets boende görs individuellt och med beaktande av barnets bästa hos välfärdsområdets socialvård. I och med de föreslagna ändringarna görs bedömningen av situationen och servicebehovet för barn som vistas i landet utan vårdnadshavare inom ramen för bedömningen av behovet av tjänster utgående från socialvårdslagen och vid behov också enligt barnskyddslagen. Liksom i nuläget anvisas barnet vid behov till barnskyddet och också i fortsättningen har barnet samma rättigheter till social- och hälsovårdstjänster som den övriga befolkningen. Ett servicebeslut enligt socialvårdslagen fattas gällande familjegrupphemsservicen och barnet har en utsedd socialarbetare. Genom det beslut som fattas om tjänsten förbättras också barnets rätt att söka ändring i förvaltningsbeslutet. I nuläget har närings-, trafik- och miljöcentralen eller kommunen inte varit förpliktad att fatta ett beslut i vilket ändring kan sökas gällande barnets boende, trots att det är fråga om användning av offentlig makt och det ur barnets synvinkel är fråga om en ytterst betydande lösning.

Genom de föreslagna ändringarna får ordnandet av familjeomsorg för barn som vistas i landet utan vårdnadshavare en starkare juridisk grund. Som begrepp har sådan stödd familjeplacering som avses i 27 § i den gällande lagen om främjande av integration förblivit oklar. Det är möjligt att familjevård kommer att användas i större omfattning för de barn som vistas i landet utan vårdnadshavare genom den tydligare lagstiftningsförankringen i socialvårdslagen och familjevårdslagen. Det är sannolikt att kvaliteten på tjänsten och kundsäkerheten förbättras i och med att det finns fastställda principer för bland annat familjevårdarens rättigheter och skyldigheter i familjevårdslagen. I nuläget kan barnet och den familj som svarar för barnets vård, omsorg och fostran ha blivit utan det stöd som skulle ha behövts. Den föreslagna ändringen stärker alltså barnets möjligheter att växa upp i en familj, om det är möjligt att ordna med lämplig familjevård för honom eller henne. I synnerhet för små barn är familjevård en viktigt tjänsteform.

När en socialarbetare utses för alla barn som vistas i landet utan vårdnadshavare utgående från bedömningen av grundbehovet stärks ur barnets perspektiv det faktum att alla barn har en utsedd person och instans som svarar för samordningen av servicehelheten och att barnet får de nödvändiga tjänsterna. Detta kan för sin del främja tillgången till stöd vid rätt tidpunkt från social- och hälsovården och på det sättet stärka barnets välfärd.

I stället för de nuvarande kommunerna ansvarar välfärdsområdena genom regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen och lagen om främjande av integration (RP xx/2022 rd) för underhållet av

familjegruppshemmen. Genom det aktuella lagförslaget ändras verksamheten till verksamhet enligt socialvårdslagen. I lagstiftningen beaktas samarbetet mellan välfärdsområdet och kommunen eftersom integrationen av barnet också involverar många viktiga livsområden som faller på kommunen, såsom småbarnspedagogik, utbildning, fritidsaktiviteter och ungdomsväsendet. Genom det arbete som kommunen gör som stöd för integrationen kan barnets rättigheter stärkas inte bara till utbildning men också till vila, lek och rekreation samt konst- och kulturlivet. Genom att betona samarbetet mellan myndigheterna och ett övergripande angreppssätt vid exempelvis utarbetandet av planerna förhindras oklarheter i helhetsbilden över barnets situation, som kan ha negativa effekter för barnets bästa. Vid behandlingen av behovet av stöd behöver barnet inte uträta ärenden hos många olika instanser, vilket ur barnets perspektiv kan vara både förvirrande och frustrerande.

Barnets rättigheter förbättras genom att det blir möjligt att fortsätta ersätta tjänsterna till barn som har kommit utan vårdnadshavare och som fått uppehållstillstånd baserat på internationellt skydd också om barnet har fått finskt medborgarskap. Därmed råkar de myndigheter som organiserar boendet och stödet inte ut för ekonomiska sanktioner, om de för barnet ansöker om medborgarskap, som stärker barnets juridiska ställning. Likaså förbättras situationen för vissa barn och ungdomar som har kommit till landet vid väldigt ung ålder när tidsfristen på tio år avlägsnas för betalningen av ersättningar till välfärdsområdet för de tjänster som barnen får.

Genom lagförslaget om ändring av behandlingen av personuppgifter i invandringsförvaltningen blir det möjligt att föra ett register över företrädare för minderåriga barn som har fått uppehållstillstånd. Registret är likformigt med företrädarregistret i mottagningskedet. Registret fungerar som stöd för styrningen av, planeringen av och tillsynen över företrädarverksamheten och gör det till exempel möjligt att noggrannare än i nuläget följa upp hur många personer en viss företrädare företräder. Detta stöder barnets bästa, när det är möjligt att följa med att en enskild företrädare inte har för många personer att företräda, vilket kan äventyra en högklassig skötsel av uppgiften. En ansvarig instans, som avses vara närings-, trafik- och miljöcentralen, fastställs för styrningen av, rådgivningen till och tillsynen över företrädarverksamheten för minderåriga som fått uppehållstillstånd. Kvaliteten på företrädarverksamheten och möjligheterna att ingripa i problem förbättras när en myndighet fastställs för uppgiften, vilket främjar barnets bästa.

Det allmänna syftet med förslaget till lag om främjande av integration är att försnabba och effektivisera integrationsprocessen och sysselsättningen för invandrare. Genom att de vuxna invandrarna hittar sysselsättning bättre än i nuläget förbättras också jämlikheten för deras barn och barnens möjligheter att uppleva delaktighet i det finländska samhället. Det faktum att föräldrarna deltar i arbetslivet, inkomsterna ökar och språkkunskaperna förbättras ger dem bättre resurser att stöda barnet. Om syftet med lagförslaget att de som är utanför arbetskraften i högre grad söker sig till utbildning och arbetsmarknaden och barnen mera övergripande än i dag redan tidigt blir delaktiga av småbarnspedagogiken förverkligas, förbättrar detta jämlikheten i samhället för invandrabarnen. I undersökningar har man kunnat konstatera att barnens deltagande i småbarnspedagogiken förbättrar barnens språkinlärning och utbildningsval.²⁰ Det är också möjligt att främja barnens välfärd och integration med en sådan integrationsplan för familjen som föreslås i förslaget till lag om främjande av integration.

Främjandet av integrationen av barn och ungdomar ska också beaktas i kommunens och välfärdsområdets planering samt samordningen av de tjänster i kommunen som främjar integrationen på det sätt som föreskrivs i 4 och 5 kap.

²⁰ Karila, K. 2016. Påverkande småbarnspedagogik: Lägesöversikt maj 2016. Utbildningsstyrelsen Rapporter och utredningar 6/2016.

4.2.3.4 Konsekvenser för sysselsättningen och arbetslivet

Syftet med propositionen är att i enlighet med riksdagens ställningstagande²¹ påskynda och effektivisera integrationsprocessen samt främja sysselsättningen och företagandet bland invandrare.

Konsekvenserna av förslaget till lag om främjande av integration på sysselsättningen och arbetslivet består av flera olika delområden. Den viktigaste ändringen jämfört med nuläget är det integrationsprogram som kommunerna organiserar, som omfattar en bedömning av behovet av kompetens- och integrationsfrämjande tjänster, flerspråkig samhällsorientering, utbildning och tjänster, vägledning och rådgivning, ett slutttest av språkkunskaperna och vägledning till arbetsmarknaden, utbildning eller nödvändiga tjänster. En viktig förändring är också att den primära maximitiden för integrationsplanen förkortas från tre år till två år.

Konsekvenserna påverkas också av arbetskraftsservicereformen och den nordiska arbetskraftsmodellen i och med att tjänsterna för de integrationskunder som registrerat sig som arbetssökande enligt regeringens proposition också i fortsättningen är kopplade till arbetskraftsservicen samt att den nordiska modellen för arbetssökande tillämpas på integrationsplanen. Genom att arbetskraftsservicen kommer att ske på lokal nivå ökar kommunernas incitament att skapa effektiva service- och utbildningsmöjligheter för arbetslösa arbetssökande. Den nordiska arbetskraftsservicemodellen ökar för sin del vägledningen för arbetslösa arbetssökande (inklusive integrationskunderna) och deras skyldigheter att öka arbetssökningen på eget initiativ.

De sysselsättande effekterna av integrationsprogrammet är en samverkan mellan flera åtgärder, vilket betyder att det inte är möjligt att göra några exakta sysselsättningsberäkningar. Detsamma gäller reformerna av vägledning och rådgivning samt bedömningen av behovet av sektorsövergripande kompetens- och integrationstjänster. I den nya lagstiftningen är kommunerna förpliktade att erbjuda invandrare och integrationskunder vägledning och rådgivning oberoende av orsaken till att de kommit till landet och längden på vistelsen. För vissa målgrupper (bland annat kvotflyktingar, offer för människohandel, personer som får utkomststöd annat än tillfälligt) görs i princip alltid en sektorsövergripande bedömning av behovet av tjänster tillsammans med kommunen och välfärdsområdet och för övriga görs den enligt övervägande. Genom att målgruppen för vägledning och rådgivning utvidgas och sektorsövergripande bedömningar görs kommer vägledningen av integrationskunderna till tjänster som de behöver att förbättras. På längre sikt förbättrar detta konsekvenserna av tjänsterna och förkortar utbildnings- och servicevägarna.

De nya tjänster som integrationsprogrammet erbjuder *arbetslösa arbetssökande* är flerspråkig samhällsorientering och ett slutttest av språkkunskaperna. I Nyland ordnades det ett pilotprojekt med flerspråkiga orienteringsperioder 2016–2018. De fortsatta vägarna för dem som deltog i orienteringsperioden var relativt likadana som hos den jämförelsegrupp som bestod av liknande personer. Av dem som hade deltagit i basgrupperna var färre sysselsatta efter tre månader än i jämförelsegruppen, men i orienteringsgruppen för dem som snabbt hittar sysselsättning var flera sysselsatta. Det är dock möjligt att resultaten påverkades av hur deltagarna blev utvalda till test- och kontrollgrupperna. Orienteringsperioden ökade avsevärt deltagarnas kunskaper om samhället i både

²¹ReUB 6/2018 rd EÄ 10/2017 rd.

basgruppen och gruppen med personer som snabbt hittar sysselsättning.²² Det krävs dock en tillräckligt stor mängd kunder för att genomföra orienteringsperioder, vilket betyder att dessa på ett effektivt sätt endast kan genomföras fortlöpande som närstudier i de kommuner där det finns tillräckligt med integrationskunder. Det är dock möjligt för kommunerna att samarbeta kring organiseringen av integrationstjänster och genomföra orienteringen som undervisning på webben, vilket gör det möjligt att erbjuda flerspråkig samhällsorientering för flera språkgrupper.

Det finns inga forskningsresultat som kan tillämpas på effekterna av ett slutttest, men enligt uppskattning kommer ett slutttest att öka målinriktningen i den språkundervisning som ingår i integrationsprogrammet ur både deltagarens och arrangörens perspektiv. Sluttestet förbättrar också uppföljningen av språkundervisningen hos olika arrangörer. I fortsättningen kan betoningen på utbildningarna för integrationskunderna ligga på sådana utbildningar som enligt uppföljningen är mest effektiva. Det är dock inte möjligt att göra en systematisk mätning av konsekvenserna. Enligt undersökningar har språkundervisning för invandrare en sysselsättande effekt.²³

Genom integrationsplanerna blir integrationsprogrammet också mera målinriktat. Enligt uppskattning har integrationsplaner och de tjänster som ingår i dem under en uppföljningsperiod på tio år på ett betydande sätt höjt inkomstnivån för dem som har fått planen.²⁴ När integrationskundernas målsättningar fastställdes individuellt i de integrationsplaner som grundar sig på den gällande lagen om främjande av integration, ställdes som ett centralt krav på integrationsplanen i förslaget till lag om främjande av integration att den parallellt med de övriga individuella målsättningarna eftersträvar sysselsättning eller företagande. I fortsättningen ska det dessutom i högre grad tas ställning till integrationskundens önskemål, livssituation, kompetens samt arbets- och utbildningshistoria. Enligt uppskattning kommer förändringen att öka målinriktningen och arbetslivsorienteringen i integrationsplanerna, som blir mera behovsbaserade. Målet för personer under 25 år är att avlägga åtminstone en utbildning på andra stadiet. Förändringen beräknas minska sysselsättningen för dessa personer på kort sikt, men eftersom en utbildning inhämtad i Finland på längre sikt ökar sysselsättningen beräknas förändringen öka sysselsättningen på länge sikt.

Förändringarna i integrationsprogrammet för *de personer som är utanför arbetskraften* och därigenom också de sysselsättande konsekvenserna är sannolikt större än för arbetslösa arbetssökande. De sysselsättande effekterna uppstår när man bättre än i nuläget lyckas nå dem som är utanför arbetskraften, när en integrationsplan utarbetas med målet sysselsättning eller företagande samt vägledning ges till integrationsprogrammets tjänster. År 2018 fanns det cirka 43 000 vuxna personer med invandrarbakgrund i arbetsför ålder som inte var studerande, skolelever eller pensionärer. Enligt uppskattning har cirka 11 000 av dem vistats i landet mindre än tre år och de har därmed sannolikt rätt till en integrationsplan.

Enligt den gällande lagen om främjande av integration gjorde kommunerna, ofta kommunens socialväsande, en inledande kartläggning av och integrationsplaner för dem som är utanför arbetskraften. Eftersom den myndighet som svarar för arbetskraftsservicen inte gjorde integrationsplanerna ingick det inte heller något systematiskt sysselsättningsorienterat element i integrationsplanerna. Enligt förslaget till lag om främjande av integration ska kommunerna göra upp

²² Lahtinen, K. & Kuusiholma, T. (2018). I början på det egna språket. Pilotprojekt med orienteringsperioder på eget språk för Nylands TE-byrås nya integrationskunder. Projektet Arbete i Finland. <https://www.doria.fi/bit-stream/handle/10024/159023/Omall%20kielell%cc%88%20alkuun%20pieni.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

²³ Arendt, J. N. & Bolvig, I. & Foged, M. & Hasager, L., & Peri, G. (2020). Language training and refugees' integration. NBER Working Paper Series 26834. <http://www.nber.org/papers/w26834>

²⁴ Sarvimäki, M. & Hämmäläinen, K. 2016. Intergrating Immigrants: The Impact of Restructuring Active Labor Market Policies. Journal of Labor Economics. 34(2). S. 479–508. <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/683667>

integrationsplanerna inom integrationsprogrammet, vilket betyder att också de kunder som är utanför arbetskraften får vägledning om utbildningar och tjänster som främjar sysselsättningen. Enligt lagförslaget ska en integrationsplan utarbetas för samtliga de personer som avses i 2 § 3 och 4 mom. i förslaget till lag om främjande av integration, det vill säga till exempel för dem som får internationellt skydd och personer med flyktingbakgrund. Enligt Sarvimäkis och Hämäläinens (2016) undersökning kan man göra bedömningen att en utvidgning av målgruppen för integrationsplanerna och de tjänster som ingår i dem är sysselsättningsförbättrande och förbättrar kvaliteten på anställningsförhållandena.²⁵

Enligt förslaget till lag om främjande av integration strävar man utgående från registeruppgifterna efter att systematiskt nå de personer som är utanför arbetskraften. Migrationsverket ska förse kommunerna med information om personer med flyktingbakgrund samt offer för människohandel. Av Folkpensionsanstalten får kommunerna och välfärdsområdena dessutom uppgifter om dem som får utkomststöd annat än tillfälligt och som har rätt till en integrationsplan, vilket betyder att de kan anvisas en sektorsövergripande bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster, upprättande av en sektorsövergripande integrationsplan och de tjänster som ingår i den. I nuläget har kommunerna fått den här informationen för den inledande kartläggningen. Under de senaste åren har antalet sådana personer årligen uppgått till cirka 800–900. De integrationskunder som får utkomststöd annat än tillfälligt är skyldiga att delta i utarbetandet av en integrationsplan och delta i de tjänster som avtalats i planen. För vissa av dessa personer har integrationsplaner redan tidigare utarbetats. Tidigare år har kommunerna ansökt om ersättning för cirka 200–400 inledande kartläggningar årligen, men en del av de personer för vilka en inledande kartläggning har gjorts har varit minderåriga. De inledande kartläggningarna har gjorts i varierande grad i olika branscher för personer i arbetsför ålder och sysselsättningen har sällan varit den viktigaste prioriteterna i de integrationsplaner som utarbetats utgående från den inledande kartläggningen.

Bedömningen av behovet av tjänster och utarbetandet av en integrationsplan utgående från den görs i och med lagförslaget för flera personer än tidigare. Kommunerna får årligen information om cirka 1 100 personer som får utkomststöd annat än tillfälligt, cirka 520 personer som får stöd för hemvård av barn samt cirka 200 kunder inom systemet för stöd till offer för människohandel. Strävan är att också genom vägledning och rådgivning vägleda andra personer som är utanför arbetskraften till integrationstjänsterna. Det här ökar övergången från att personen är utanför arbetskraften till arbetskraften och därmed sysselsättningen, eftersom det finns ett starkt samband mellan delaktighet och sysselsättningsgrad.

Eventuella konsekvenser för sysselsättningen framkommer på längre sikt. Sysselsättningsgraden för de personer som har fått en integrationsplan har tidigare år varit cirka 30 procent tre år efter planen och något under 40 procent fem år efter det att planen utarbetades.²⁶ Detta kan dock inte anses vara nettoeffekten av integrationstjänsterna eftersom en del av integrationskunderna skulle ha hittat sysselsättning också utan tjänsterna. För dem som är utanför arbetskraften ökar deltagandet i tjänsterna inte nödvändigtvis sysselsättningen lika kraftigt som för arbetslösa arbetssökande eftersom det faktum att personen är utanför arbetskraften kan vara en signal på någon egenskap som påverkar arbetsförmågan eller annars försvårar sysselsättningen eller på en utmanande situation.

²⁵ Sarvimäki, M. & Hämäläinen, K. 2016. Integrating Immigrants: The Impact of Restructuring Active Labor Market Policies. *Journal of Labor Economics*. 34(2). S. 479–508. <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/683667>

²⁶ Shemeikka, R. & Schmidt-Thome, K. & Harkko, J. & Paavola, M. & Raunio, M. & Alanko, L. & Björk, A. & Ketu-nen, P. & Kouvonen, A. & Pitkänen, S. & Ramadan, F. & Varjonen, S. & Vuorento, M.: Utbildnings- och sysselsättningsvägar för invandrare. Publikationsserie över regeringens utrednings- och forskningsverksamhet 2021:2

Det faktum att integrationsplanens maximitid förkortas från tre till två år påverkar främst hur integrationskunderna går över till användningen av andra tjänster. Det är inte realistiskt att utgå från att språkkunskaperna och den övriga kompetens som inhämtas under det inledande skedet i integrationen på två år utvecklas till samma nivå som det tidigare tog tre år att nå. Kommunerna har på det sätt som beskrivits här ovan genom kommunernas ansvar för organiseringen av arbetskraftsservice och kommunernas finansieringsmodeller (inklusive kommunalskatten) både möjligheter och incitament att erbjuda invandrare tjänster som ligger nära främjandet av sysselsättningen och arbetslivet. Syftet är att invandrarnas sysselsättning effektivteras från nuläget genom reformen av arbetskraftsservicen och reformen av lagen om främjande av integration. Kommunerna har också möjlighet att utveckla tjänster som tillgodoser invandrarnas behov av tjänster samt storskaligt samarbeta med exempelvis olika organisationer. I nivån på sysselsättningen efter integrationsplanen kan ingen plötslig påtaglig ökning observeras efter det att integrationsplanen tar slut, som skulle signalera att integrationsutbildningen och -tjänsterna i stor omfattning låser situationen i förhållande till övriga utbildningar och tjänster.

Dessutom kan förkortningen av integrationsperioden öka målmedvetenheten i utbildningsprogrammet. Strävan är att allt flera integrationskunder snabbt ska hitta sysselsättning. Maximitiden för integrationstjänster i de övriga nordiska länderna är kortare än i den nuvarande finska lagstiftningen. I Sverige ökade dock integrationskundernas inkomster med 150 procent jämfört med jämförelsegruppen när integrationstiden förkortades samtidigt som finansieringen ökade, de ekonomiska incitamenten och integrationstjänsterna koncentrerades till centralförvaltningen.²⁷ Det var dock fråga om samverkan mellan åtgärderna, vilket betyder att man inte kunde göra en bedömning av hur förkortningen av integrationsperioden påverkade inkomstökningen.

4.2.3.5 Konsekvenser för förverkligandet av grundläggande fri- och rättigheter och mänskliga rättigheter

Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Detta förslag har konsekvenser för hur de grundläggande fri- och rättigheterna och mänskliga rättigheterna förverkligas. Utgångspunkten för förslaget till lag om främjande av integration är tryggande av faktisk jämlikhet för invandrare. Med detta avses jämlikhet, som förverkligas för slutresultatens del oberoende av olika utgångslägen och möjligheter. Målsättningarna för de tjänster och åtgärder som föreskrivs i förslaget till lag om främjande av integration är att minska sysselsättnings-, delaktighets-, välfärds- och hälsoklyftan mellan invandrare och majoritetsbefolkningen. Detta eftersträvas genom stöd till invandrarna i samhället samt inläring av de språkkunskaper och andra egenskaper som behövs i arbetslivet samt genom att främja mottagligheten i samhället och goda befolkningsrelationer och genom att minska diskrimineringen av invandrare.

När tillgången till vägledning och rådgivning förbättras för dem som av olika orsaker flyttat till Finland oberoende av orsaken till invandringen, livssituationen eller hur länge personen har bott i landet ökar jämlikheten mellan invandrare som flyttat till landet. Även det att lagförslaget ökar

²⁷ Qi, H. & Nahikari, I. & Emilsson, H. & Bevelander, P. (2021). Integration policy and refugees' economic performance: Evidence from Sweden's 2010 reform of the introduction programme. *International Migration*. 2021; 00:1–17. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/imig.12813>

kontakterna till de invandrare som är utanför arbetskraften, såsom kvotflyktingar som får internationellt skydd, föräldrar som vårdar sina barn i hemmet samt offer för människohandel, för att få dem att delta i tjänsterna främjar jämlikheten och jämställdheten.

Förslaget har många konsekvenser för invandrarnas sysselsättning, vilka har beskrivits i kapitel 4.2.3.4 Konsekvenser för sysselsättningen och arbetslivet. Ändringarna i integrationsprogrammet för dem som är utanför arbetskraften uppstår genom att de som är utanför arbetskraften bättre nås, en integrationsplan med syftet att hitta sysselsättning eller bli företagare utarbetas samt genom tjänster med vägledning till utbildningsprogrammets tjänster. Detta främjar jämlikheten (6 § i grundlagen), de kulturella rättigheterna (16 § i grundlagen), rätten till arbete (18 § i grundlagen) samt rätten till social trygghet (19 § i grundlagen).

Utsatta grupper

Genom lagförslaget förbättras tjänsterna för flera utsatta grupper. Organiseringen av boendet och stödet till barn och unga som har kommit utan vårdnadshavare utvecklas. Enligt förslaget till lag om främjande av integration och förslaget till ändring av socialvårdslagen blir minderårigas boende i familjegrupper socialvård. Den föreslagna lösningen tryggar bättre än i nuläget jämlikheten mellan barn och ungdomar i enlighet med 6 § i grundlagen. Omvårdnaden, omsorgen och fostran är systematiska socialvårdstjänster som stärker barnens och ungdomarnas rättigheter till social trygghet enligt 19 § i grundlagen och också erbjuder dem möjligast goda förutsättningar för tillväxt och utveckling samt sådant särskilt skydd och stöd som de behöver (konventionen om barnets rättigheter (60/1991), härefter konventionen om barnets rättigheter, artikel 20). Detta är en förbättring jämfört med nuläget, där barn och unga inte på ett jämlikt sätt har kunnat bli kunder hos socialvården.²⁸ Inom socialvården är omvårdnad, omsorg och fostran också bättre än tidigare en del av social- och hälsovårdstjänsterna och det är också möjligt att utnyttja sakkunskapen inom välfärdsområdets social- och hälsovård i större omfattning och friktionsfritt.

Den föreslagna ändringen betyder dessutom att det rättsskydd som avses i 21 § i grundlagen stärks för de barn och ungdomar som vistas i landet utan vårdnadshavare. Enligt de föreslagna ändringarna har barn och unga rätt att få ett överklagbart beslut gällande lösningarna för boendet. Genom den föreslagna ändringen kommer de i en jämlik situation med övriga kundgrupper som är i en utsatt ställning. När beslut fattas om boendet och övrigt stöd krävs det enligt förslaget dessutom att barnets individuella situation beaktas. I och med övergången till lagstiftningen om socialvården kommer barnens och ungdomarnas ställning och rättigheter också att tryggas av lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000), som avser att främja fokus på kunden och förtroligheten i kundförhållandet samt kundens rätt att få bra service och behandling inom socialvården. Den nämnda lagen stärker i synnerhet också de minderårigas ställning eftersom den bland annat kräver att en minderårigs åsikt ska utredas och beaktas. Därmed tryggas också barnens och ungdomarnas rätt att få säga sin åsikt (artikel 12 i konventionen om barnets rättigheter) allt bättre. Med den föreslagna lösningen kan man som helhet anse att barnets bästa (artikel 3 i konventionen om barnets rättigheter) förverkligas, i och med att kvaliteten på och jämlikheten i omvårdnaden, omsorgen och fostran säkerställs samt barnets individuella behov och rättsskydd beaktas.

Även barnens och ungdomarnas privatliv samt det skydd av personuppgifter som avses i 10 § i grundlagen (även artikel 16 i konventionen om barnets rättigheter) tryggas genom den föreslagna lösningen eftersom hanteringen av socialvårdens kunduppgifter tryggas inte bara av

²⁸ Till exempel Centralförbundet för Barnskydds webbpublikation 6/2019, Taina Martiskainen och Virve Toivonen: Vägen till integration. Rättigheter, behov och tjänster för barn som anlant utan vårdnadshavare, s. 42–44.

dataskyddslagstiftningen utan också av lagen om elektronisk behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården (784/2021). Ett barn ska ha tillgång till för barnets ålder lämplig information (artikel 17 i Konventionen om barnets rättigheter). Enligt den gällande lagstiftningen är förpliktelseerna för produktion av tjänster och arbetet med dokumentation av kundens situation inom familjegrupphemmens verksamhet inte lika starka som de kommer att vara under socialvården genom de föreslagna ändringarna. Barnets rätt att få uppgifter om sin egen situation stärks i och med att Kanta-tjänsterna tas i bruk inom socialvården. Arkivet med socialvårdens kunduppgifter i Kanta-tjänsterna är en riksomfattande tjänst där alla elektroniska kunduppgifter som uppstår inom socialvården lagras. Socialvårdens uppgifter blir tillgängliga för kunden i Mina Kanta-sidor. Ändringarna i socialvården träder i kraft stegvis under de övergångsperioder som fastställts i lagen.

Det föreslås inga ändringar i lagstiftningen gällande de begränsningsåtgärder som används i familjegrupphemmen. Enligt den gällande lagstiftningen tillämpas i familjegrupphemmen på omhändertagande av ämnen och föremål och granskning av utrymmen som klienten förfogar över vad som föreskrivs i 60–62 § och 63 § 1–3 mom. i lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och om identifiering av och hjälp till offer för människohandel. I enlighet med förslaget ska tillämpningen av den nämnda lagen fortsätta också under socialvårdslagstiftningen tills social- och hälsovårdsministeriet har hunnit bereda en reform av lagstiftningen om självbestämmanderätten för kunder och patienter inom social- och hälsovården (SHM081:00/2021). Det är motiverat att granska åtgärderna med begränsningar för barnen som helhet för alla barngrupper inom ramen för den här reformen. På detta sätt är det möjligt att främja en jämlik behandling av de barn som vistas i landet utan vårdnadshavare med övriga kundgrupper som är i utsatt ställning. Det är också motiverat att tillämpningen av den gällande lagstiftningen fortsätter tills den nya lagstiftningen träder i kraft. På detta sätt kan man försäkra sig om att lagstiftningen om familjegrupphemmens verksamhet på ett tillräckligt sätt definierar verksamheten.

Ersättningssystemet enligt förslaget till lag om främjande av integration utvecklas så att medborgarskap inte längre är ett hinder för utbetalning av ersättning för organisering av tjänster för minderåriga barn och ungdomar som har kommit till landet utan vårdnadshavare. Ändringen kan öka antalet ansökningar om medborgarskap och främja beständigheten och tryggheten i barnens och ungdomarnas liv.

Offren för människohandel är brottsoffer för vilka integrationen har kunnat förhindras eller bli långsammare till följd av brottet. Avvikande från de övriga invandrarna har de enligt 13 § i lagförslaget rätt till en sektorsövergripande bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster och därigenom till en integrationsplan och -utbildning även om det är över tre år sedan personen anlände till landet. Kommunen och välfärdsområdet är skyldiga att göra en bedömning av behovet av kompetens- och integrationstjänster för offer för människohandel. Genom att den här nya gruppen av personer som är i en särskilt sårbar ställning inkluderas i lagförslaget förbättras gruppens sociala grundläggande rättigheter samtidigt som den aktuella gruppens grundläggande rättigheter till personlig frihet, integritet och trygghet, som föreskrivs i 7 § i grundlagen tryggas.

Syftet är att förhindra de potentiellt negativa konsekvenserna för de sårbara grupperna av att integrationsperioden förkortas genom att också i fortsättningen göra det möjligt att förlänga maximitiden för integrationsplanen, förbättra inkluderingen av invandrarna i integrationstjänsterna samt genom att stärka beaktandet av invandrarnas behov i det allmänna servicesystemet efter maximitiden för integrationsplanen.

Goda relationer mellan befolkningsgrupper

Ett syfte med lagen är att främja goda befolkningsrelationer och samhällets mottaglighet. Enligt den gemensamma integrationspolitiken för Europeiska unionen är integration en dynamisk dubbelriktad interaktionsprocess, som också kräver förbindelser av den mottagande gemenskapen. Enligt undersökningar försvårar den diskriminering som invandrarna stöter på deras ställning i arbetslivet och försvagar samhällets förbindelser och minskar interaktionen mellan olika grupper. Det behövs därför utöver de åtgärder som gäller invandrarna också allmänna åtgärder som främjar samhällets mottaglighet och goda befolkningsrelationer. Enligt förslaget till lag om främjande av integration ska kommunen vid planeringen av främjande av integration ställa upp mål också för delaktighet, jämlikhet och jämställdhet samt möjligheterna att upprätthålla det egna språket och främjande av goda befolkningsrelationer samt fastställa de åtgärder som stöder dessa målsättningar. Kommunen ska också tillsätta en sektorsövergripande arbetsgrupp på lokal nivå för planering och utveckling av främjandet av invandring och integration samt goda befolkningsrelationer. Främjande av goda befolkningsrelationer ingår också i arbets- och näringsministeriets riksomfattande samordningsuppgifter. Även närings-, trafik- och miljöcentralerna har i uppdrag att främja goda befolkningsrelationer och dialog mellan kulturerna. Befolkningsrelationerna inkluderar växelverkan mellan grupper, delaktighet, känsla av trygghet och attityder. Det här betyder att de nämnda myndigheterna också ska sträva efter att minska den diskriminering och rasism som invandrarna möter i arbetslivet och det övriga livet, vilket betyder att allas rätt till personlig frihet, integritet och trygghet (7 § i grundlagen) stärks.

En dialog som förs ur olika perspektiv och gemensamma träffar utvidgar åsikterna hos olika aktörer och hjälper också till att godkänna mångfalden och därmed främja goda befolkningsrelationer i kommunen och området. Genom att förståelsen för olika aktörers åsikter ökar har också de aktörer som främjar integration lättare att förbättra sin kompetens och yrkeskunskap. Genom samarbetet med organisationerna stärks också invandramas egen delaktighet i planeringen och utvecklingen av integrationen på lokal och regional nivå.

Utmaningen med utvärderingen av effekterna av samarbetet mellan olika aktörer av det här slaget i främjandet av goda befolkningsrelationer är att påvisa effekterna. Det är svårt att göra en separat utvärdering av effekterna av förändringarna i och inom verksamheten och effekterna uppstår ofta indirekt eller så blir de synliga först på längre sikt. För integrationens del följs situationen med samarbete mellan olika aktörer upp med en partnerskapsbarometer som genomförs vartannat år i partnerskapsprogrammet.

Konsekvenser för språk och kultur

Enligt undersökningar påverkas integrationen positivt av möjligheten att bevara sitt språk och sin kultur.²⁹ Bland annat de som talar estniska, ryska och somaliska och har bosatt sig i Finland betonar modersmålets betydelse för identiteten.³⁰ Enligt lagförslaget ska kommunen vid planeringen av främjandet av integration också skapa möjligheter att upprätthålla det egna språket och kulturen samt målsättningarna för främjande av goda befolkningsrelationer och definiera de åtgärder som stöder målsättningarna. Av utredningen kring kommunernas nuvarande planeringshandlingar, det vill säga integrationsprogrammen,³¹ framgår det att kommunerna främst har genomfört den här målsättningen genom att stöda organisationernas arbete.

Genom den nya flerspråkiga samhällsorienteringen ökar kommunens tjänster på eget språk. Genom att samhällskunskap ges på invandrarens eget språk eller ett språk som han eller hon behärskar väl inom ramen för den nya flerspråkiga samhällsorienteringen förbättras invandrarernas möjligheter att känna sig delaktiga och

²⁹ Till exempel Larja, Alice (2017): Var tredje ung med utländsk bakgrund identifierar sig både som finländare och med sitt bakgrundsländ. Statistikcentralen, Uppgifter och trender.

³⁰ Pitkänen, Ville & Westinen, Jussi & Saukkonen, Pasi (2019): Samaa vai eri maata? Tutkimus viiden kieliryhmän arvoista ja asenteista Suomessa

³¹ Koskimies, Laura och Kettunen, Pekka (2022): Utredning om kommunala integrationsprogram. Arbets- och näringsministeriet.

främjas integrationsprocessen jämfört med nuläget, där undervisningen i samhällskunskaper sker på finska eller svenska.

4.2.3.6 Konsekvenser för informationssamhället

I förslaget till lag om främjande av integration föreslås det en bestämmelse om ett nytt riksomfattande kundinformationssystem för integration och ett tillhörande datalager. Det finns bestämmelser om användningsändamål för handlingar, de uppgifter som behandlas och som lagras i det riksomfattande datalagret, avlägsnandet av uppgifter och arkivering, personuppgiftsansvarig samt användarrättigheter och beviljande, avlägsnande och ändring av dem i 9 kap. i lagförslaget.

Lagförslaget främjar digitalisering och ett smidigt informationsflöde mellan myndigheterna i enlighet med grunderna i EU:s allmänna dataskyddsförordning och dataskyddslagen. Bestämmelserna om ett nytt informationssystem och datalager i förslaget återspeglar positivt ur informationssamhällsperspektiv data- och kommunikationstekniska investeringar, serviceutbud samt kvaliteten på och tillgängligheten till tjänster. I det föreslagna 9 kap. finns det dessutom noggrannare bestämmelser än i den gällande lagen om främjande av integration om rätten att få uppgifter enligt användningsändamål i anknytning till främjande av integration. I 12 kap. Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning finns närmare bedömningar av hur rätten att få information överensstämmer med grundlagen.

Enligt artikel 35.1 i dataskyddsförordningen ska *“om en typ av behandling, särskilt med användning av ny teknik och med beaktande av dess art, omfattning, sammanhang och ändamål, sannolikt leder till en hög risk för fysiska personers rättigheter och friheter den personuppgiftsansvarige före behandlingen utföra en bedömning av den planerade behandlingens konsekvenser för skyddet av personuppgifter.”*

Enligt utlåtandet av dataskyddsombudsmannens byrå³² krävs det en konsekvensbedömning särskilt i de situationer där a) en systematisk och övergripande bedömning av en fysisk persons personliga egenskaper, som grundar sig på automatiserad behandling, såsom profilering och leder till beslut som har rättsverkningar på den fysiska personen eller som på motsvarande sätt i hög grad påverkar den fysiska personen, eller b) en omfattande behandling av de särskilda kategorier av personer som avses i artikel 9.1. Riskerna är kopplade inte bara till de särskilda kategorierna av personuppgifter utan också till hanteringen av personuppgifter som gäller ett stort antal registrerade. Eftersom informationssystemet har ett stort antal användare och användarrättigheter beviljas dem finns det också en hög risk förknippad med användarrättigheterna. Ett loggdatasystem kopplat till övervakningen av användningen är en väsentlig skyddsåtgärd för övervakningen av att informationssystemet används på lagligt sätt. Exempel på skyddsåtgärder är: 1) Loggdatasystem och annan övervakning av användningen, 2) Villkor för användningen som styr användningen av uppgifterna, 3) Regelbundna auditeringar som genomförs av externa aktörer och 4) Rapporteringsskyldigheter till tillsynsmyndigheterna.

I det skede då de tekniska planerna och användningsmodellerna preciseras är det skäl att göra en bedömning av dataskyddseffekterna av kundinformationssystemet och datalagret för integration i enlighet med dataskyddsförordningen. En riskbedömning utförd av en extern aktör hjälper

³² Sakkunnigutlåtande till riksdagens grundlagsutskott om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om ordnande av offentlig arbeidskrafts- och företagsservice (RP HE 62/2018 rd). Överinspektör Mia Murtomäki, dataombudsmannens byrå. Sakkunnigutlåtande 5.11.2018. Dnr 7585/93/2018

kommunerna och Utvecklings- och förvaltningscentret att reagera på de risker som är förknippade med informationssystemen. Konsekvensbedömningen av dataskyddet täcker de planerade åtgärderna för att ingripa i riskerna, inklusive skydds- och säkerhetsåtgärder och mekanismer med vilka personuppgiftsskyddet tryggas. I konsekvensbedömningen av dataskyddet görs dessutom en bedömning av ansvarsfördelningen mellan organisationerna och styrningsförhållanden samt vilka uppgifter de personuppgiftsansvariga och personuppgiftsbiträdena i praktiken har.

En utvärdering av dataskyddskonsekvenserna görs innan systemen tar i bruk. Det har redan innan utvecklingen av informationssystemet inleds gjorts en bedömning att det är hög risk i behandlingen av personuppgifter i det kundinformationssystem och datalager som utvecklas. I princip är risken dock inte högre än i nuläget där kommunerna behandlar kundinformationen i sina system och där organisationerna byter kunduppgifter vid träffar, per telefon, per mejl eller genom att kunden förmedlar dem. Det finns också risker för fel i behandlingen av personuppgifter vid inläringen av användningen av nya system. Genom att reservera resurser för introduktion om kundinformationssystemet och datalagret för integration för användarna hos Utvecklings- och förvaltningscentret har beredskap för dessa risker byggts upp.

Ett sakkunnigutlåtande av dataskyddsombudsmannens byrå fäste uppmärksamhet vid användarrättigheterna till kundinformationssystemet och datalagret i lagstiftningen om offentliga arbetskrafts- och företagstjänster. Enligt utlåtandet är det skäl att i fortsättningen fästa uppmärksamhet i synnerhet vid den då föreslagna ändringen i beviljandet av användarrättigheter till utomstående instanser, det vill säga serviceproducenterna (13 kap. 5 § Beviljande av användarrättigheter och överlåtelse av sekretessbelagda uppgifter i vissa situationer i den dåvarande propositionen till lag om offentlig arbetskrafts- och företagsservice). Enligt utlåtandet ska man på ett tillräckligt sätt säkerställa korrekt säkerhet och skydd vid behandlingen av de registrerades personuppgifter också genom övervakning av användningen, trots att det i systemet har föreslagits att skyddsåtgärderna och tjänstemannaansvaret (straffrättsligt ansvar) ska gälla också användarna och den instans som beviljar användarrättigheterna är skyldig att upprätthålla uppgifterna om giltiga användarrättigheter.

Enligt 78 § 1 mom. i lagen om främjande av integration beviljar kommunen användarrättigheter till de riksomfattande informationssystemtjänsterna för sina anställda samt för personer som är anställda av en utomstående aktör beträffande tjänst som den anskaffar. Kommunen beviljar användarrättigheter för personer som är anställda av välfärdsområdet och som deltar i en sektorsövergripande inledande kartläggning enligt 13 § eller i utarbetandet, översynen eller revideringen av en sektorsövergripande integrationsplan enligt 15 §. Närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter (härefter Utvecklings- och förvaltningscentret) beviljar användarrättigheter för sina anställda eller för personer som är anställda hos arbets- och näringsministeriet. Dessutom beviljar Utvecklings- och förvaltningscentret användarrättigheter för personer som är anställda av en utomstående aktör då det gäller uppdrag som gjorts eller tjänst som anskaffats av Utvecklings- och förvaltningscentret] eller arbets- och näringsministeriet. Enligt det föreslagna 78 § 3 mom. kan användarrättigheter beviljas till en person som

- 1) är anställd av en aktör som utför separat utvärdering, granskning eller utredning antingen på uppdrag av arbets- och näringsministeriet eller Utvecklings- och förvaltningscentret och som sköter en utvärderings-, gransknings- eller utredningsuppgift,
- 2) är anställd av en aktör som utför utvecklings- och serviceuppgifter rörande de informationssystemtjänster som avses i 73 § på uppdrag av Utvecklings- och förvaltningscenter, och sköter sådana utvecklings- eller serviceuppgifter,
- 3) är anställd av en producent av integrationsfrämjande tjänster och sköter uppgifter som gäller integrationsfrämjande.

Även externa serviceproducenter har sekretessplikt.

Den instans som beviljar användarrättigheterna ska dessutom vara skyldig att upprätthålla uppgifterna om de användarrättigheter som är i kraft. Enligt 77 § 4 mom. i förslaget ska Utvecklings- och förvaltningscenter utan dröjsmål meddela kommunen om avvikelser i logginformationen rörande användarrättigheterna som den observerar. Kommunen ska utan dröjsmål reda ut vad de observerade avvikelserna beror på och vidta de åtgärder som behövs om avvikelserna är en följd av missbruk av användarrättigheter. Bestämmelserna om ändring och upphävande av användarrättigheter också på grund av oegentligheter finns i 79 § i lagförslaget.

Enligt 77 § 1 mom. förutsätter användningen av det kundinformationssystem som hör till de riksomfattande informationssystemtjänsterna en personlig användarrättighet. Bestämmelser om administration av användarrättigheter för informationssystem och insamling av logginformation finns i 16 och 17 § i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019). I kundinformationssystemet för integration kommer en logg, som registrerar tjänstemannens sökningar att inkluderas.

Det finns dessutom bestämmelser om rätten att få uppgifter i 90 § i förslaget till lag om främjande av integration. Enligt den paragrafen har en offentlig eller privat läroanstalt eller annan tjänsteproducent som producerar sådana tjänster som avses i 2 kap. och till vilken en integrationskund eller invandrare vägleds som kund i enlighet med integrationsplanen rätt att avgiftsfritt och trots sekretessbestämmelserna få följande i lagen uppräknade uppgifter av kommunen och föregående tjänsteproducenter för utförandet av de uppgifter som avses i 2 kap.

Den allmänna dataskyddsförordningen tillämpas på behandlingen av de för skötsel av uppgifterna nödvändiga personuppgifterna. Förutsatt att det nationella spelrummet inte används finns det därmed inget behov att separat föreskriva om skydd av personuppgifter. Ett sådant spelrum grundar sig på bestämmelsen i 74 § 3 mom., som begränsar den registrerades rätt att begränsa behandlingen av sina personuppgifter. En sådan begränsning är möjlig med stöd av och inom den nationella valfrihet som definieras i artikel 23.1 i den allmänna dataskyddsförordningen. Med avseende på skyddet av personuppgifter är det relevant att trots att en användarrättighet till systemet för främjande av integration enligt 78 § 1 mom. kan beviljas också till en extern person, kräver 77 § 3 mm. att personen endast får behandla sådana uppgifter som avses i 74 § som är nödvändiga för skötseln av personens uppgifter och endast på det sätt som det är nödvändigt för skötsel av personens uppgifter. Endast en sådan person som har fått användarrättigheterna får, trots sekretessbestämmelserna, hämta och använda uppgifter lagrade i kundinformationssystemet, om det är nödvändigt för kundbetjäningen, utredning eller avgörande av ett pågående ärende, genomförande av tillsyns-, utvecklings- eller uppföljningsuppgifter eller skötsel av ett uppdrag. Begränsningen av användarrättigheterna stärker skyddet av personuppgifterna.

Förslaget till lag om främjande av integration har dessutom indirekta konsekvenser för informationssamhället. De elektroniska tjänsterna spelar en väsentlig roll i samtliga tjänster som det finländska samhället erbjuder och detta gäller också för de tjänster som främjar integrationen. För invandrarnas del ska tillgången till fullskaligt utnyttjande av elektroniska tjänster och utbildning säkras med ett tillräckligt omfattande språkutbud, visuell tydlighet och klarspråk. Samtidigt bör man beakta att en del av dem som integreras i synnerhet i det inledande skedet av invandringen behöver stöd och individuell hjälp med användningen av elektroniska tjänster. Vissa invandrare klarar inte alls av att använda elektroniska tjänster och behöver också i fortsättningen långsiktig och individuell vägledning, stöd och rådgivning. Förslaget till lag om främjande av integration innehåller bestämmelser om vägledning och rådgivning med låg tröskel samt vägledning och rådgivning under utbildningsprogrammet, som också kan användas för att stöda invandrarnas användning av elektroniska tjänster i den utsträckning detta stöd inte är en socialvårdstjänst.